

Täysistunto

Tiistai 27.9.2022 klo 14.00—17.41

9. Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2023

Hallituksen esitys HE 154/2022 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan, jolle muut valiokunnat voivat antaa työjärjestyksen mukaisesti lausunnon 30 päivän kuluessa siitä, kun esitys on lähetetty valtiovarainvaliokuntaan eli viimeistään 27.10.2022.

Keskustelu ja asian käsittely keskeytettiin 22.9.2022 pidetyssä täysistunnossa.

Tämän asian yhteydessä sallitaan keskustelu myös päiväjärjestyksen 10.—61. asiasta.

Keskustelu jatkuu ministeri Haataisen ja ministeri Lintilän viiden minuutin mittaisilla esittelypuheenvuoroilla. — Ministeri Haatainen, olkaa hyvä.

Keskustelu

14.04 **Työministeri Tuula Haatainen** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan toimenpiteillä tuetaan hallituksen tavoitetta sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestävästä yhteiskunnasta. Tulevan vuoden talousarvioesityksellä vauhditamme kestävästä kasvusta edistämällä työpanoksen täysimääräistä hyödyntämistä ja tuottavuuskasvua.

Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan määräraha vuodelle 23 on yhteensä 3,7 miljardia euroa, mikä on hieman enemmän kuin kuluvana vuonna. Työmarkkinoiden tilanne on tällä hetkellä positiivisempi kuin aikoihin. Työllisyysaste on noussut ennennäkemättömän korkealle, ikääntyneiden työllisyysaste on noussut ja nuorisotyöttömyys painunut nopeasti alas. Olemme saavuttaneet hallituskauden alussa asettamamme työllisyystavoitteen. Lähestymme pohjoismaista tasoa ja joillakin mittareilla olemme jo kärjessä. Taloudelliset lisäpanostukset tällä hallituskaudella ovat mahdollistaneet TE-palvelujen parantamisen merkittävästi.

Työmarkkinoiden kohtaanto-ongelmat ja yleismaailmallinen taloustilanteen heikkeneminen, johtuen pitkälti Venäjän hyökkäyssodasta, tulevat kuitenkin aiheuttamaan haasteita myös kotimaan työllisyysnäkyymiin. Tähän vastaamme lukuisilla toimilla. Marinin hallitus on jo tehnyt enemmän työllisyystoimia kuin edellinen hallitus yhteensä, ja tämän syksyn aikana on tulossa eduskunnan käsittelyyn lukuisia esityksiä.

Pohjoismainen työvoimapalvelumalli otettiin käyttöön toukokuussa. Tässä toteutuksessa korostuu yksilöllinen palvelu ja palvelujen tuonti lähemmäksi työnhakijoita ja myös yrityksiä. Malli mahdollistaa tuen ja ohjauksen tehokkaasti ja nopeasti kohdentamisen ja ehkäisee työttömyyden pitkittymistä tehokkaasti. Työtön työnhakija hakee itse työpaikkoja,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 99/2022 vp

jotka kokee itselleen sopiviksi. Haettavien työpaikkojen määrä vaihtelee työnhakijan tilanteen ja alueen työtilanteen mukaan.

Toinen iso uudistus on TE-palveluiden siirto kuntien tehtäväksi. Muutos tuo palvelut lähemmäksi asiakkaita. Kun työllisyyspalvelut, kunnan koulutuspalvelut sekä elinkeinopalvelut ovat kuntalähtöisiä, syntyy palvelukokonaisuuksia, jotka tukevat nopeampaa työllistymistä. Kunnilla on hyvät lähtökohdat tarjota asiakkaille kohdennettuja ja paikallisten työmarkkinoiden tarpeisiin sopivia palveluja.

Julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden määrärahaksi ehdotetaan talousarviovuodelle 183 miljoonaa euroa. Määrärahataso laskee kertaluonteisten lisäysten poistumisesta ja uudelleenkohdennuksista johtuen. Kuluvan vuoden talousarvioon verrattuna se on 102 miljoonaa euroa. Kuitenkin siirtyvillä erillä pystymme ylläpitämään tämän vuoden tason palveluissa. Mikään palvelu ei ole vaarassa.

Työmarkkinoilla on kuitenkin positiivista uudenlaista dynamiikkaa työnhaun digitaalisten palveluiden uudistuksen jatkuessa. Tästä yhtenä esimerkkinä on TE-palveluiden digitaalustan eli Työmarkkinatorin käyttöönotto toukokuussa. [Sinuhe Wallinheimon välihuuto] TE-toimistoissa ja kuntakokeiluissa oli elokuun lopussa 239 000 työtöntä työnhakijaa, mikä on 42 000 vähemmän kuin vuosi sitten. Pitkäaikaistyöttömien määrä on kääntynyt laskuun, samoin nuorisotyöttömyys. Lomautettujen määrä elokuussa oli alle 10 000, ja se kertoo työmarkkinoiden hyvästä vireestä.

Ensi vuoden budjetissa varataan 58,5 miljoonaa euroa 55 vuotta täyttäneiden työllisyyden edistämiseen ja työurien pidentämiseen. Vuodesta 23 lähtien otetaan käyttöön muutosturvakoulutus ja 55 vuotta täyttäneiden työllistymistuki. Työkanava Oy:n toiminta käynnistyi tänä kesänä. Toimintaa laajennetaan ensi vuonna myös itäiseen Suomeen. Yhtiön pääomitusta lisätään 5 miljoonalla eurolla vuodelle 23.

Kohtaanto-ongelman selättämiseksi on työ- ja elinkeinoministeriössä parhaillaan käynnissä laaja alakohtainen tiekarttatyö, jossa haetaan alakohtaisia ratkaisuja kohtaantohaasteeseen yhdessä työntekijä- ja työnantajajärjestöjen kanssa.

Jatkamme määrätietoisesti toimia myös nuorten työllisyyden parantamiseksi. Nuorten työllisyystilanne on edelleen jatkanut myönteistä kehitystä viime vuoteen verrattuna. Elokuussa TE-toimistoissa oli alle 25-vuotiaita työttömiä 25 500, mikä on yli 7 000 vähemmän kuin viime vuonna.

Osaavan työvoiman saatavuudesta huolehdimme myös panostamalla työperäiseen maahanmuuttoon ja vahvistamalla jo Suomessa olevien ulkomaalaisten polkuja työelämään. Maahanmuuttajien osaamisen tunnistaminen, ohjaus ja palveluiden järjestäminen kotoutumisen ja työllistämisen edistämiseksi tarvitsevat riittävät resurssit. Siksi turvaamme kuntien matalan kynnyksen moniammatillisen osaamiskeskustoiminnan sekä maahanmuuttajien ohjaus- ja neuvontapalveluiden jatkoon. Tilapäistä suojelua saavat voivat saada kevästä 23 alkaen kotikunnan, jolloin kunnan ja muiden viranomaisten rooli palveluiden järjestämisessä kasvaa, ja siksi turvaamme Ukrainasta sotaa pakenevien henkilöiden kotoutumista edistävien palveluiden järjestämisen.

Arvoisa puhemies! Tässä katsaus vastuullani oleviin esityksiin.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Hienoa, kiitoksia. — Ja nyt ministeri Lintilä, olkaa hyvä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 99/2022 vp

14.10 **Elinkeinoministeri Mika Lintilä** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Maailma näytti vuosi sitten vielä hyvin erilaiselta kuin mitä se on tänä päivänä. Vuosi sitten kamppailimme koronan kanssa. Koronan vaikutukset suomalaisille yrityksille ja elinkeinoelämälle ovat olleet merkittävät. Pahin kriisi on kuitenkin onneksi väistymässä. Olimme pääsemässä taas vahvemman kasvun tielle. Syksyllä kuitenkin, niin kuin tiedämme, idästä alkoi puhaltaa kylmää tuulta, mutta harva osasi vielä tulkita, mitä kaikkea se tulisi tarkoittamaan. Helmikuun 24. päivä Venäjä hyökkäsi Ukraina. Tuo hyökkäys maalasi myös tulevaisuutta uusiksi. Venäjän törkeä hyökkäyssota Ukraina on muuttanut suomalaisten kuluttajien, yritysten ja alueiden tulevaisuudennäkymiä merkittävästi. Edessä näkyy nyt paljon epävarmuutta, joka tunnetusti on myrkyä luottamukselle. Mannerlaatat liikkuvat edelleen: korot nousevat, inflaatio ja erityisesti energian hinta ovat korkealla. Halpojen hintojen aika näyttää nyt olevan ohitse.

Tilanne on tietysti vakava mutta ei lohduton. Ensi vuoden talousarvioesityksessä hallitus painottaa sähkön hinnannousun vaikutusten hillintää, puhtaaseen energiaan siirtymisen nopeuttamista, itäisen Suomen elinvoiman lisäämistä ja tk-panostuksia. Yhtä tärkeitä ovat myös ne asiat, mitä esitys ei sisällä: yritysten toimintaedellytyksiä ei kavenneta. Kasvun mahdollisuuksista pidetään kiinni vaikeinakin aikoina.

Arvoisa puhemies! Viime vuonna bkt:mme kohosi kolme prosenttia. Valtiovarainministeriön tuoreessa julkisen talouden katsauksessa ennustetaan, että kuluvana vuonna inflaatiokehityksen ja Venäjän hyökkäyssodan seurauksena kasvua on enää 1,7 prosenttia hidastuen ensi vuonna puoleen prosenttiin. Matalapainetta on nähtävissä myös muun muassa pk-barometrin suhdannenäkymissä. Tuoreimmassa pk-yritysbarometrissa reilu neljäsosa pk-yrityksistä arvioi, että talouden suhdanteet heikkenevät vuoden sisällä, kun vielä viime vuonna kolmasosa arvioi suhdanteiden parantuvan. Vastaavasti suhdanteiden paranemiseen uskoi noin viidesosa.

Kasvun mahdollisuuksia on edelleen, mutta niitä on aktiivisesti myös lisättävä. Suomen kasvu syntyy tulevaisuuteen uskovista yrityksistä. Siksi esimerkiksi panostukset tuotekehitykseen, tutkimukseen ja innovaatioihin ovat niin tärkeitä.

Arvoisa puhemies! Venäjän hyökkäyssota Ukraina on vaikuttanut Euroopan energian saantiin ja energian hintaan merkittävästi. Hinnat ovat nousseet, ja vanhoihin hintoihin ei ole paluuta. Sähkön saatavuuteen jokainen kansalainen ja yritys voi vaikuttaa omaa sähkönkulutustaan pienentämällä ja kulutuspiikkejä tasaamalla. Kyse on tänä talvena jokaisen yrityksen, kaupungin, kansalaisen ja muun toimijan yhteisvastuusta. Siltikin monissa kodeissa ja perheissä tulevan talven sähkölasku tulee olemaan moninkertainen. Siksi hallitus on budjettiriihessä sopinut laajasta, noin 800 miljoonan euron sähkötalvusta, jolla energian hinnannousun vaikutuksiin pyritään vaikuttamaan. Hallitus ei tule jättämään suomalaisia yksin. Sähkötalvusta on useita erilaisia keinoja, joilla tasaamme suomalaisille hinnoista syntyvää taakkaa:

Ensinnäkin hallitus päätti laskea sähkön arvonlisäveron kymmeneen prosenttiin määräaikaaisesti joulukuun alusta huhtikuun loppuun. Tämä on nopein keino vaikuttaa sähkön hintaan.

Alv-alennuksen lisäksi hallitus toteuttaa määräaikaisen sähkövähennyksen kotitalousvähennyksen yhteyteen. Tällä tuetaan erityisesti heitä, joiden sähkökustannukset nousevat tulevana talvena kohtuuttoman paljon, kuten monien omakotitaloasujien kohdalla.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 99/2022 vp

Näiden lisäksi hallitus osoittaa suoraa tukea sähkölaskujen maksamiseen heille, jotka eivät pysty hyödyntämään verovähennystä täysmääräisesti. Suomalaisten tilanteet ovat erilaisia, ja siksi tarvitaan myös erilaisia keinoja.

Yleisen asumistuen ja eläkkeensaajien asumistuen lämmitysnormia ja omakotitalon hoitonormia nostetaan 57 prosenttia.

Hallitus on tehnyt komissiolle myös aloitteen sähköpörssin enimmäishinnan tarjousten alentamiseksi.

Arvoisa puhemies! Siirtymä fossiilisista energianlähteistä uusiutuvaan energiaan on nyt tärkeämpi kuin koskaan. Suomi on ollut etunojassa. Ilman aiempia panostuksia puhtaaseen kotimaiseen energiaan olisimme vielä pahemmassa pulassa — silti uusia panostuksia tarvitaan. Siirtymää puhtaaseen energiaan tuetaan 315 miljoonan euron varauksella energiatukeen. Valtuuteen sisältyy 62 miljoonaa euroa kestävä kasvun ohjelman rahoitusta, mikä kohdistuu investointeihin, energiainfraan, uuteen energiateknologiaan, vähähiiliseen vetyyn sekä teollisuuden sähköistämiseen. Valtuuteen kuuluu 220 miljoonan euron satsaus energiaomavaraisuuteen huoltovarmuuden lisäämiseksi. [Puhemies koputtaa]

Arvoisa puhemies! Venäjän hyökkäyksen vaikutukset näkyvät erityisen vahvasti itäisessä Suomessa. Työ- ja elinkeinoministeriö asetti kesäkuussa työryhmän selvittämään vaikutuksia itäiseen Suomeen. Sen pohjalta esitämme talousarviossa 56 miljoonaa euroa itäisen ja sitä kautta koko Suomen elinvoimasta ja kilpailukyvystä huolehtimiseen.

Koska määräaika loppuu, tulen jatkamaan seuraavassa puheenvuorossa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin, kiitoksia. — Nyt ne edustajat, jotka haluavat käydä debattia, nousee seisomaan ja painakaa sitä V-painiketta. — Edustaja Grahn-Laasonen.

14.16 Sanni Grahn-Laasonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sähkön hinta on kaikkein polttavin kysymys, ja se näkyy paitsi kansalaisten arjessa ja huolissa tulevan talven pärjäämisestä myöskin yritysten ja teollisuutemme kilpailukyvyssä. Se, mitä nyt tarvittaisiin, olisi erittäin aktiivista ja nopeasti päivittyvää politiikkaa siinä, miten vaikutamme sähkön hintaan lyhyellä aikavälillä ja toisaalta huolehdimme siitä, että meillä on investointiympäristö, joka kannustaa puhtaan energian investointeihin, ja näihin vaatimme hallitukselta huomiota ja toimia.

Kokoomus on tänään julkaissut oman pakettinsa siitä, miten sekä lyhyen aikavälin että pitkän aikavälin toimia tulisi tehdä. Lyhyellä aikavälillä energiansäästö on tietysti isossa roolissa, ja nyt pitäisi vaikuttaa erittäin paljon aktiivisemmin kuin mitä nyt näemme EU:ssa muun muassa hintakaton aikaansaamiseksi. Sitten pidemmän aikavälin ratkaisuihin Suomen pitäisi tavoitella sitä, että me olemme energian suhteen suurvalta, että päästäisiin niukuudesta siihen tilanteeseen, että meillä on runsaasti puhdasta, kohtuuhintaista sähköä tarjolla, [Puhemies koputtaa] ja siihen meillä on olemassa selkeitä keinoja.

Kysynkin ministeriltä: [Puhemies: Ja minuutti on päättynyt!] mitkä keinot ovat niitä, joita voidaan tehdä nyt, jotta vaikutetaan pitkällä aikavälillä?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Seuraavaksi edustaja Tynkkynen.

14.18 Sebastian Tynkkynen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensi vuoden budjetista löytyy eräs kohta, joka on kuin toisesta todellisuudesta. Energiakriisin ja varau-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 99/2022 vp

tumisen keskellä budjetissa todetaan, kuinka turvealan yritykset ja yrittäjät ovat ajautuneet asemaan, jossa turvealalla ei ole aiemmassa laajuudessa liiketoimintaedellytyksiä. Terve-tuloa tähän vuoteen! Yrittäjät eivät ole ajautuneet heikkoon tilanteeseen vaan heidät on ajettu. Turvealalla ei muka ole aiemmassa laajuudessa toimintaedellytyksiä — pötypuhet-ta. Nykytilanteessa edellytykset olisivat aiempaa paremmat, jos näin haluttaisiin. Nyt bud-jetissa lyödään 30 miljoonaa euroa pöytään ja todetaan, että tätä määrärahaa kohdennetaan turvetuotannosta luopuville yrittäjille. Voitteko uskoa, että kun Euroopassa soditaan, tääl-lä on jaettu turvekoneiden romutuspalkkioita? Ministeri Lintilä, vihreätkö tämän maan energiapolitiikkaa johtavat, vai miksi turvepolitiikassa ei tehdä nyt U-käännöstä? — Kii-tos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Ja edustaja Koskinen.

14.19 **Johannes Koskinen sd** (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Sähkön hinnan raju nousu on hyvä ottaa huomioon mahdollisimman kattavassa kompensatiomallissa. Hallitus on tekemässä nyt ihan oikeansuuntaisia ehdotuksia sekä tämän kotitalousvähen-nyksen kautta että sitten suoran tuen kautta. Mutta ongelmana on se, että todennäköinen sähkön hinnannousu joillakin kotitalouksilla on suhteessa talouden tuloihin niin massiivi-nen, että tämäkään tuki, mitä nyt ehdotetaan, ei oikein riitä, ja voisi olla hyvä malli — kun Kela joka tapauksessa joutuu käsittelemään — että siellä olisi tällainen suhteellisuuspe-riaate, että jos vaikkapa 1 000—1 200 euron tuloilla eläkeläispariskunta koettaa pitää mök-kiä lämpimänä, niin tuki, jossa jäisi maksettavaa herkästi 400—600 euroa kuussa, on [Pu-hemies koputtaa] liian kallista, eli pitäisi olla sellainen täydentävä tukimahdollisuus tällai-siin tilanteisiin. [Perussuomalaisten ryhmästä: Hyvä!]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Kalli.

14.20 **Eeva Kalli kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Energiakriisi todella koettelee nyt koko Eurooppaa ja myös Suomea, ja siksi meidän on pystyttävä vastaamaan tilanteeseen tavalla, jolla meidän on tavallaan pystyttävä johtamaan kahta aikaa samanai-kaisesti: vastaamaan tähän kriisiin eli johtamaan nykyisyyttä, ja samalla varmistettava, että se energiatulevaisuus, johon meidän pitää mennä, toteutuu, jotta Eurooppa irrottautuu fos-siilienergiasta ja venäläisestä energiasta.

Akuutit kriisitoimet pitävät sisällään paitsi toimia, joilla tullaan vastaan suomalaisia ko-titalouksia — ne on välttämätöntä saada nyt ripeästi eteenpäin — mutta toisaalta myös toi-mia, joita pitää tehdä yhdessä EU-tasolla. Kysyisinkin ministeriltä: miten etenevät EU-ta-solla päätökset, joilla pystytään vaikuttamaan itse juurisyyhyn eli energian hintaan? Toi-saalta tietysti kannustan tekemään politiikkaa ja päätöksiä, jotka varmistavat sen, että ener-giatulevaisuus on kestävämpi.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Mäkynen.

14.21 **Matias Mäkynen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus on tehnyt hyvän paketin, noin 800 miljoonaa euroa, jolla tuetaan kuluttajien sähkölaskujen maksami-ta tulevana talvena.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 99/2022 vp

Tänään aloitimme talousvaliokunnassa näiden EU-kriisitoimenpiteiden käsittelyn, ja on erittäin tärkeää, että tämä vaikuttaminen EU-tasolla on nyt erittäin aktiivista, koska jotta tämä 800 miljoonan euron kriisipaketti riittäisi tai jotta sitä ei edes niin suurena tarvittaisi, olisi erittäin tärkeätä, että sähkön hinnat saadaan pysymään mahdollisimman matalalla tulevana talvena. Siksi esimerkiksi hintakatkon ajaminen vahvasti on tarpeellista EU-tasolla, tarvittaessa jopa kapeammalla alueella.

Myös kansallisia toimia tarvitaan. Tänään talousvaliokunnan kuulemisessa suurin yksimielisyys oli siitä, että sähkön säästäminen on paras tapa, ja siihen me tarvitsemme kysyntäjoustoja. Nyt haluaisin kysyä ministeri Lintilältä: mitä toimia tämän kysyntäjoustopien aikaansaamiseksi vielä enemmän Suomessa voidaan kansallisestikin tehdä? Emme voi vain odottaa, että EU-toimet tässä tulevat voimaan.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kankaanniemi.

14.22 **Toimi Kankaanniemi ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jos ja kun näyttää siltä, että sähkön hinta on nyt aika pitkäänkin eteenpäin tavattoman korkealla tasolla ja kotitalouksien tulot eivät lisäänty, ja meillä on jopa satojatuhansia sähkölämmittäisiä asuntoja, omakotitaloja ja näiden lasku saattaa huonossa tapauksessa sopimuksen vaihtuessa nousta todella moninkertaiseksi, niin nämä kotitaloudet ajautuvat kyllä äärettömän suureen ahdinkoon. Onko hallitus vakuuttunut, että nämä kolme, arvonlisävero, suora tuki ja verovähennys, kattavat nämä kotitaloudet — usein isot nuoret lapsiperheet, joilla on vielä iso asuntolaina, korot nousussa ja ruokamenot kasvavat ja niin edelleen — niin että ne selviävät tästä eteenpäin ajautumatta ulosottoon ja sitä kautta pitkiin ongelmiin?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Mykkänen.

14.23 **Kai Mykkänen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Näitä veronpalautuksia ja Kela-tukia tämän hallituksen tyyliä voidaan aika huolettomasti jakaa — 800 miljoonaa niin kuin Mäkyneen äsken mainitsi — ja sinänsä tänä talvena ne tulevat sähkölämmittäjille aivan oikeudenmukaiseen tarpeeseen. Mutta kuten edustaja Mäkyneen mainitsi, eihän tässä mitään järkeä ole seuraavien viiden vuoden aikana, jos me joudumme maksamaan 20 tai 50 sentin kilowattituntihintoja samalla kun 80 prosenttia sähköstä syntyy muutamien senttien hinnalla vesivoimalla, tuulivoimalla, ydinvoimalla.

Kokoomus on tänään julkistanut aika vallankumouksellisiakin ajatuksia konsensuskseen nähden siitä, pitäisikö meidän tarkistaa, ovatko ne premissit, joilla Nord Poolin hinnoittelumalli luotiin 30 vuotta sitten, sellaiset, että tänä päivänä tämä tehtäisiinkin toisin. Kysynkin elinkeinoministeri Lintilältä: oletteko valmis tutustumaan tähän kokoomuksen kuusi plus kuusi toimenpidettä -ehdotukseen [Puhemies koputtaa] ja avarakatseisesti ja rohkeasti katsomaan muutoksia, kuten osassa Eurooppaa on tehty?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja seuraavaksi edustaja Hoskonen.

14.24 **Hannu Hoskonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Energiantuotannossa sähkö on tällä hetkellä se kriittinen tekijä, kuten tiedetään. Tuotantotalouden kannalta — ja kotitalouksien kannalta — se on aivan halvauttava asia, jos sitä sähköä ei saa. Meillä ensi talvena kiinteäpolttoaineiset kattilat saavat kyllä raaka-aineensa, polttoaineen-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 99/2022 vp

sa. Puuta ja turvetta löytyy aikaisempien vuosien varastoista sen verran, että ensi talvi selvitään. Kaikki tietävät, että seuraavaa lämmityskautta, 23—24, varten meillä ei sitten ole enää turvetta yhtään varastossa. Tämä nykyinen meno, jolla on yritetty tätä ilmastokriisiä hoitaa tekemällä tuulimyllyjä ja luottamalla aurinkovoimaan — niistä ei ole talvella mitään apua. Ja kovimman pakkasen aikaan valtakunnan verkkoon tulee CHP-sähköä yli 3 000 megan teholla.

Arvoisa ministeri Lintilä, aiotteko nyt lähteä neuvottelemaan turveurakoitsijoiden kanssa, että saadaan sopimukset, saadaan näkymä turpeen käytöstä tulevaisuuteen, koska tämän hoitavat yrittäjät? Tähän ei tarvita valtiota eikä tukiaisia. Poistetaan päästökaupasta turve ja verot pois, niin homma pelaa ja asuntojen lämmityksen hinta laskee, sähköä tulee markkinoille [Puhemies koputtaa] ja kaikki puu menee sellutehtaille, joista muuten myös tulee sähköä. [Petri Huru: Juuri näin, hyvä kysymys!]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Harjanne.

14.26 **Atte Harjanne vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun energiakriisi on päällä, on tärkeää, että kotitalouksia kompensoidaan ja tullaan vastaan, mutta itse juurisyyhyin puuttuminen on tietysti se keskeinen asia. Jousto ja säästöä tarvitaan nyt todella paljon. Pidemmän päälle vastaus on tietysti puhtaan energian rakentamisen vauhdittaminen. Olkiluoto kolmosen ja kasvavan tuulivoiman myötä me olemme piakkoin kyllä sähkössä vuositasolla omavaraisia, mutta siihen ei saa tuudittautua, koska sähkön kysyntä kasvaa teollisuuden, lämmön ja liikenteen sähköistyessä ihan valtavasti. Sen takia kaikki toimet sen eteen, että meillä korjataan tätä juurisyyttä myös, sanotaan, keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä, ovat tarpeen. Itä-Suomeen tuulivoimaa lisää — erinomainen asia, että sitä selvitetään. Tuulivoima muuten tuottaa parhaiten talvikuukausina. Tuulettomat pakkasjaksot ovat oma haasteensa. Myös ydinenergialain uudistaminen on erittäin tärkeätä, ja olisi hienoa, jos sitä voisi vauhdittaa. Mutta kysyisin, mitä lainsäädäntöä tehtäessä voi tehdä esimerkiksi kansainvälisen yhteistyön parissa sen eteen, että myös ydinvoiman [Puhemies koputtaa] mahdollinen rooli paletissa selkeytyisi.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Kivelä.

14.27 **Mai Kivelä vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä puolestani haluan kiittää hallitusta niistä työllisyyttä edistävästä toimista, joita tällä hallituskaudella on tehty ja tullaan edelleen tekemään. Kunnianhimoiseksikin kuvailtu työllisyystavoite on saavutettu, ja kokoaikaiseksi muutettuna Suomen työllisyysaste on kirinyt muita Pohjoismaita. Suuri kiitos kaikkien muutosten toimeenpanemisesta kuuluu tietysti TE-toimistojen ja työllisyyden kuntakokeilujen henkilökunnalle. Uudistus toisensa perään kuitenkin kuormittaa työntekijöitä, ja työntekijöiden vaihtuvuus on ollut suurta. Haluaisinkin tiedustella ministeriltä: miten pidetään huolta siitä, että TE-toimistojen ja työllisyyden kuntakokeilujen työntekijät jatkavat ja jaksavat työssään, ja kuinka voidaan taata se, että pohjoismaisen työvoimapalvelumallin laatu, jonka ytimessä on nimenomaan tämä asiakkaiden yksilöllinen kohtaaminen, toteutuu ja pysyy tasaisena koko maassa? — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ledamot Östman.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 99/2022 vp

14.28 **Peter Östman kd** (vastauspuheenvuoro): Tack, herr talman! Suomi velkaantuu nopeasti, ja se tarkoittaa sitä, että me tarvitsemme kovaa talouskasvua, elleimme pysty leikkaamaan menopuolta. Me tarvitsemme työvoimaa. Se on yhtenä pullonkaulana ollut jo pitkään. Eilen olimme ministeri Lintilän kanssa samassa tilaisuudessa, missä kuultiin elinkeinoelämän suunnalta hälyttäviä viestejä.

Marinin hallitus on kirjoittanut ohjelmassaan, että varmistetaan työperusteisten oleskelulupien nopea ja sujuva käsittely tavoitteena keskimäärin kuukauden käsittelyaika. Mutta tänä vuonna työperusteista oleskelulupaa koskevien hakemusten käsittely on kestänyt Ylen tutkimusten mukaan keskimäärin 152 päivää 30 päivän sijaan. Ei mene oikein hyvin. Migrin on kuulemma se pullonkaula tässä, ja tästä apulaisoikeuskansleri on huomauttanutkin. Kysyn: mitä hallitus aikoo tehdä tälle pullonkaulalle?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Filatov. — Edustaja Filatov, nyt mikrofoni päälle.

14.29 **Tarja Filatov sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tähän Migrin pullonkaulaan kannattaa kyllä lisätä myös se, mitä tapahtuu meidän kolmansien maiden lähetyksissä, koska usein siellä on se pullonkaula, jonka vuoksi Migrissä ei pystytä työskentelemään. Mutta sinänsä tärkeä asia, että resurssit olisivat kohdallaan ja työlupia saataisiin nopeasti ja muutkin lupa-asiat sujuisivat.

Itse asiassa haluaisin tästä työllisyyskehityksestä todeta, että se on ollut positiivista, ja me olemme vihdoin pohjoismaisella tasolla. Jos mittaamme työtunneilla, niin itse asiassa Tanska, Ruotsi ja Norja jäävät taaksemme. Siinä mielessä tämä on tärkeä asia, koska sillä me myös taitamme tulevaisuudessa tätä velkaantumista. Muuten me olisimme aika pulassa. Mutta tällä hetkellä näkyy, että työllisyyden suotuisa kehitys on hieman hiipumassa, ja taustalla ovat tietenkin Venäjä ja siitä aiheutuvat asiat mutta myös työvoiman saatavuus. Toivoisinkin, että ministeri hieman avaisi niitä toimia, joita työvoiman saatavuuden eteen on tehty, koska siitä saattaa tulla se iso pullonkaula meidän työllisyyden ja talouden kehityksellemme, ja myös sitä, miten turvataan häiriötön siirtymä näissä isoissa uudistuksissa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Vähämäki.

14.30 **Ville Vähämäki ps** (vastauspuheenvuoro): Kunnioitettu puhemies! Itse pohdin sitä, kun täällä TEMin pääluokassa on poikkeuksellisen paljon näitä tuloja myöskin sekalaisen tulojen puolella, ja viittaa nyt näihin päästöoikeuksien huutokauppatuloihin, mitä on budjetoitu 450 miljoonaa ensi vuodelle. Ajattelin, että voisiko sitä oppia jotenkin suunnata vaikkapa maakaasun hintakattoon, koska maakaasu kalleimpana polttoaineena nostaa kaikkien sähkön hintaa. Jos tämä olisi jotenkin mahdollista, niin se edesauttaisi meidän teollisuutta, kotitalouksia ja maataloutta huomattavan paljon ja toisaalta sitten vähentäisi sitä 800 miljoonan pottia, sen käyttöä, kun saataisiin sähkön hintaa vain laskettua jollain lailla. Tämä pohdittavaksi.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Heinonen.

14.31 **Timo Heinonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Energian hinta on täällä laajasti ollut esillä, sähkö, polttoaineet, niin pois päin. Yritykset ovat myös

Pöytäkirjan asiakohta PTK 99/2022 vp

tukalassa tilanteessa, ne, jotka käyttävät myös paljon sähköä, esimerkiksi kuntosalit, mutta polttoainepuolella ammattidieseliä on lupailtu ja sen perään on kysely. Kysyisin yritystoiminnasta vastaavalta ministeri Lintilältä: missä vaiheessa ammattidiesel on tulossa?

Sitten energiakysymys: Tämä sähkölaskutuki on erittäin tervetullut. Uskon, että myös teihin, ministeri Lintilä, ovat olleet yhteydessä kymmenettuhannet pellettilämmittäjät — tai eivät välttämättä kaikki mutta heidän edustajansa. Meillä on käynyt niin, että muutama iso toimija, Kesko, S-ryhmä, on rohumunut kaiken sen, mikä ei ole mennyt teollisuudelle turvetta korvaamaan, ja nyt nämä kymmenettuhannet kotitaloudet ovat tilanteessa, että he eivät saa pellettiä tai hinnat ovat aivan järjettömiä. Onko tähän, arvoisa ministeri, mahdollista etsiä joitain ratkaisuja, joilla voisimme [Puhemies koputtaa] myös pellettilämmittäjien tukalaa tilannetta helpottaa?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Otetaan vielä tässä vaiheessa edustaja Pirttilahti, ja sen jälkeen ministerit pääsevät vastaamaan, ja sitten jatketaan.

14.32 **Arto Pirttilahti kesk** (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! Todellakin vähän samaan kysymykseen kuin mistä edustaja Kalli kysyi tässä, että miten tämä sähkökriisi tullaan ratkaisemaan EU-tasolla. Nämä kotimaiset toimenpiteet ovat hienoja kulluttajille ja yksityistalouksille, mutta viestiä on tullut myös yritys kentältä, että tämän sähkön kova hinta vaikuttaa muun muassa kuntosaliryttäjien ja moneen muuhun pienempään yritystoimintaan, että onko se yleensä kannattavaa.

Heinonen otti esille pelletin. Ihan sama kysymys, että kun meille tuli 200 000 tonnia Venäjältä pellettiä, niin mikä tämä oma tuotanto on tällä hetkellä. Täytyy sanoa Heinoselle, että K-kauppias kauppaasi minullekin tänään pellettiä, mutta en tarvinnut vielä sitä.

Sitten vielä ministeri Haataiselle: Tässä ovat kunnat olleet aika mylläkässä tämän soteuudistuksen kanssa, ja tehdään myöskin uusia strategioita, sote siirtyy vuoden 23 alusta. Kun nyt on valmisteilla tämä työvoimahallinnon siirtyminen kunnille ainakin osittain, niin minkälaisessa vaiheessa tällä hetkellä nämä toimenpiteet ovat?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja nyt ministeri Haatainen, kolme minuuttia.

14.33 **Työministeri Tuula Haatainen:** Arvoisa puhemies! Useissa puheenvuoroissa kiinnitettiin huomiota siihen, että TE-palvelut ovat nyt tässä uudistuksessa siirtymässä valtion vastuulta kunnille ja kuntataustaisille tahoille. Tätä valmistelua parasta aikaa tehdään, ja tässä on monenlaista valmennuskoulutusta käynnistymässä. KEHA-keskus on se, kehittämisen ja hallinnon KEHA-keskus, joka tätä johtaa, ja sitä tehdään yhteistyössä ely-keskusten kanssa. Itse kierrän paljon, viimeksi olin vieraisilla Turussa Varsinais-Suomessa. Käyn aina kuntatapaamisissa läpi kuntajohtajia, te-asioista vastaavia ja kotoutumisen asioista vastaavia kuntavirkamiehiä ja TE-hallinnon väkeä, ely-keskusten väkeä. Me paljon satsataan tähän ministeriöstä käsin, jotta tämä mahdollisimman sujuvasti tapahtuisi. Totta kai se iso ponnistus on siinä, että kunnat muodostavat ensin nämä alueet, ja se keskustelu on syytä siellä alueilla jo nyt käynnistää, ennen kuin laki on edes vielä hyväksytty. Siinä on kuitenkin kaksi vuotta sitten aikaa siihen siirtymiseen. Se ei ole liian pitkä aika. Se vaatii koko ajan järjestelmällistä tekemistä.

Työvoiman saatavuuden suhteen täällä kysyi edustaja Filatov, että mitä tehdään. Meillä on paljon ihmisiä työelämässä osittain tällä hetkellä, on osatyökykyisiä ihmisiä ja osa-ai-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 99/2022 vp

kaisia työntekijöitä. Meillä on 100 000 osa-aikaista työntekijää, jotka haluaisivat tehdä kokaikaista työtä, osatyökyvyttömiä on sellainen yhden ikäluokan verran, ja näiden ihmisten työmarkkinoille saaminen on todella tärkeää. Siinä auttaa nyt tämä pohjoismainen työvoimapalvelumalli, joka tuo enemmän resursseja nyt sinne, on tuonut enemmän resursseja TE-toimistoihin tehdä tätäkin työtä paremmin. Totta kai se vaatii myös yrityksiltä sitä vastaanottokykyä, ja sitä peräänkuulutankin, että yritykset heräävät siihen, että meillä on myös tätä potentiaalia olemassa, kun mietitään sitä työn organisointia uudella tavalla.

Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden keskus on sellainen uudistus, jonka hallitus on toteuttanut ja jolla nyt pystytään suuntaamaan resursseja aikuisen väestön, työelämässä olevan aikuisen väestön osaamistason kohottamiseen. Tässä meillä on ollut puutteita, sen totesi jo muutama vuosi sitten OECD-raportti, ja tähän nyt tällä jatkuvan oppimisen uudistuksella satsataan. Osaamisen päivittäminen kaiken kaikkiaan on todella tärkeää.

Miten TE-toimistoissa ja näissä palveluissa jaksetaan? Me tehdään jatkuvalla seurannalla, käydään läpi TE-toimistojen työhyvinvointia ja jaksamista, ja kyllä siellä jaksaminen kovilla oli erityisesti koronan aikaan, mutta nyt ajat ovat hieman helpottaneet, koska työtömyys on laskenut ja ihmisiä ei ajaudu lomautettuina palveluiden piiriin siinä määrin kuin vielä pari vuotta sitten. [Puhemies koputtaa] Me tuemme myös TE-toimistojen selviytymistä tässä siirtymisessä, ja muun muassa on pidetty huolta siitä, että TE-toimistojen henkilökunta siirtyy vanhoina työntekijöinä näihin uusiin kuntalähtöisiin organisaatioihin. Se varmasti helpottaa myös sitä henkistä jaksamista.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja ministeri Lintilä, myös se reilu kolme minuuttia.

14.37 Elinkeinoministeri Mika Lintilä: Arvoisa puhemies! Hyvin nopeasti, aika paljon tuli.

Edustaja Grahn-Laasonen, kyllä EU-vaikuttamista on tehty koko ajan ja tullaan tekemään. Tämä linja periytyi edelliseltä hallitukselta, ja tämä tulee varmasti periytymään seuraavalle hallitukselle. Yksi sellainen tyypillinen on ollut meillä, sanotaan, esimerkiksi biopuoli, mitä on haettu, tai esimerkiksi tekninen hintakatto, jota nyt on pidetty esillä. Seuraava ylimääräinen energianeuvoston kokous on ensi perjantaina tulossa taas, eli kyllä sitä tehdään hyvin. Mutta ongelma on tietysti se, että mailla on hyvin erilaisia näkemyksiä. Esimerkiksi maakaasun ja sähkön hinnan eriyttäminen toisistaan olisi meille tietysti ihan käypä ratkaisu mutta ei tietyille valtioille käy missään nimessä, eli kyllä näitä tulee.

Edustaja Tynkkynen, turvealalle romutuspalkkio: Pitää muistaa, että romutuspalkkio tuli ennen sotaa. Meillä oli myös siirtymäajan tuki siinä, mutta se jäi käyttämättä, ja se on siitä nyt siirtymäraha sitten jäänyt. Romutuspalkkiota käytettiin jonkun verran — lähinnä aika ikääntynyttä kalustoa — ja sitten toisaalta niille luopuneille pitää kyllä maksaa se, mikä heille on luvattu, eli ei voi tehdä sitäkään, että heille on luvattu ja sitten ei makseta.

Edustaja Koskinen, energiatuki, täydentävä: Tässä vaiheessa me mennään ihan puhtaasti sillä meidän esityksellä. Se, että tuleeko Kela tekemään muuta...

Edustaja Kalli, miten etenevät EU-tasolla päätökset: Niin kuin tuossa jo aiemmin sanoin edustaja Grahn-Laasoselle vastauksena, kyllä maitten väliset erot ovat verrattain... Ja nyt pitää muistaa se, että tämä energiakriisi on koko Eurooppaa koskeva. Tämä ei ole mikään meidän asia, vaan kyllä tämä on koko Euroopan. Ja sitten se, mistä tämä kaikki juontaa juurensa: Kysyntä ja tarjonta eivät kohta. Energiaa sinä et voi säilöä jonnekin, vaan kysyn-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 99/2022 vp

nän ja tarjonnan pitää olla sama, ja silloin kun kysyntä on korkeampi kuin tarjonta, niin hinta on korkea. Tämä on se juurisyy, ja tämä pitää aina tässä muistaa.

Mäkynen mainitsi jo teknisen hintakaton. Nämä kysyntäjoukot ovat tietysti semmoisen, mitä yritykset ovat hakeneet jo tällä hetkellä. Siihen, että valtio lähtisi kuittaamaan kysyntäjoukkoja, en kyllä ihan hevillä lähtisi, koska se hintapiikki tulisi olemaan todella kova. Mutta uskon, että yritykset tulevat entistä enemmän hakemaan, ja yritykset ovat tehneet sitä erittäin hyvin.

Edustaja Kankaanniemi, onko hallitus vakuuttunut, että toimet riittävät: Ei ole vakuuttunut, mutta tämä on se maksimi tällä hetkellä, mihin pystytään, yli 800 miljoonaa euroa. Mutta tiedostamme erittäin hyvin tämän ongelman ja sen, että tämä on erittäin vakava paikka.

Edustaja Mykkänen, olenko valmis tutustumaan: Olen toki. Minä olen valmis tutustumaan kaikkiin realistisiin vaihtoehtoihin, mitä energiasektorilta joku minulle esittää, aivan ehdottomasti, ja hyvin lämpimästi esimerkiksi pienreaktoreita kannatan.

Hoskonen, aionko lähteä neuvottelemaan turveyrittäjien kanssa: Tänään viimeksi on sovittu turveyrittäjien kanssa palaveri. Olen jatkuvasti heidän kanssaan yhteyksissä.

Edustaja Harjanne kysyi ydinvoimalain tekemisestä, mitä voidaan tehdä sen aikana. Laki etenee, olen perjantaina tavannut [Puhemies koputtaa] John Kerryn, jonka kanssa kävimme keskustelun, että Suomi ja USA syventävät ydinenergiayhteistyötä. [Timo Heinosen välihuuto]

Vähämäki, päästökauppa menee muistaakseni yleiskatteeseen, eli se on tietysti sieltä kautta sitten.

Edustaja Heinonen, ammattidiesel: Valmistelussa valtiovarainministeriön puolella. Pellettilanne tiedostetaan valitettavan hyvin, ja tällä hetkellä kammalla kammataan lävitse valtioita, mistä pellettejä löytyy. [Timo Heinonen: Hyvä, kiitos!]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja al-Tae.

14.41 **Hussein al-Tae sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Myös nuorisotyöllisyys on ennätyskorkealla, ja siitä kiitokset tämän hallituksen toimille. Työllisyydestä olisin vielä, ministeri Haatainen, kysynyt. Nythän on sellainen tilanne, että moni maahanmuuttaja saa TE-palveluilta luvan tehdä töitä tarveharkinnan mukaisesti, mutta Migrissä kestää noin kolme kuukautta käsitellä tämä asia ja antaa se työoleskelulupa, mikä on johtanut siihen, että moni on menettänyt työpaikkansa odottaessaan, ja tässä kohtaa tämä priorisointikysymys, joka Migrin suuntaan täytyy lähettää nyt voimakkaasti, on asia, jota on nyt vältelty.

Ja sitten vielä tästä energiakysymyksestä, sähkön hinnasta. Hyvä, jos annamme sähkötukea juuri nyt, mutta windfall-verolla pitäisi ne rahat pystyä keräämään takaisin. Voisitko vielä kommentoida, että miten me voisimme säätää sellaisen veron, jolla ne firmat, jotka tekevät suuria voittoja, maksaisivat [Puhemies koputtaa] myöskin tämän velan, jonka otamme sähkötukeen?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Koponen, Ari.

14.42 **Ari Koponen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Henriksson ohjasi kysymykset Lintilälle, joten kysytään ministeri Lintilältä. [Mika Lintilä: Hyvä!]

Pöytäkirjan asiakohta PTK 99/2022 vp

Kaupan lähestymiskielto, voimassa jo Ruotsissa. Tutkimukset osoittavat, että 75 prosenttia näistä ihmisistä, jotka varkaushävikkiä aiheuttavat, eivät palaa enää tähän kauppaan. Tämä tuo Suomessa meille 1,5 miljoonaa euroa varkaushävikkiä päivässä, noin 550 miljoonaa euroa vuodessa. Sitten tässä on myös se inhimillinen puoli, eli varkaat käyvät kaupassa: nämä myyjät joutuvat välillä puukkojen kanssa ja välillä muitten aseitten kanssa tämän asian kanssa toimimaan. Eli mitä tälle tehdään? Otetaanko tämä myös Suomessa käyttöön?

Edustaja Tynkkynen puhui turvetuottajista erittäin hyvin. Faktahan on se, että he eivät ajautuneet tähän tilanteeseen, vaan tosiaan hallitus talutti turvetuottajien elinkeinon teuraalle.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Eestilä.

14.43 **Markku Eestilä kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Käsittekseni mukaan keskeinen ongelma työllisyyspalveluissa Suomessa on se, että tieto ei seuraa asiakasta. Asiakas ei näin ollen omista tietoa, vaan asiakastieto jää kiinni organisaatioon, johonkin lakisääteiseen tehtävään tai suppeasti määriteltyyn rekisteriin. Työvoimatoimistoissa ja muualla palveluissa työskentelevät tekevät hyvää työtä ja saattavat löytää järkeviä polkuja viedä asiakasta eteenpäin, mutta näyttää siltä, että viranomaiset myös tekevät kaikkensa ylitulkitaikseen tietosuojasetusta ja keksiäkseen monenlaisia keinoja, minkä takia tieto ei voi liikkua organisaatiosta toiseen. Arvoisa työministeri, näettekö, että tämä työntekijöiden lanseeraama ongelma on sellainen, mihin kannattaa työministeriössä puuttua sillä tavalla, että tämä tieto on ikään kuin asiakkaan omistamaa ja seuraa asiakasta eri organisaatioihin, [Puhemies koputtaa] jolloin asiakkaan palveleminen on paljon järkevämpää ja notkeampaa?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Seuraavaksi edustaja Mattila.

14.45 **Hanna-Leena Mattila kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hienoa, että ikääntyvien työntekijöitten työurien satsataan: hallitus esittää 55 vuotta täyttäneiden työllisyyden edistämiseen ja työurien pidentämiseen 59 miljoonaa euroa. Laki 55-vuotiaiden paremmaksi työllistymiseksi sisältää myös helpotuksia osa-aikaisen työnteon mahdollistamiseksi. Kysyisinkin vastuuministeriltä, onko tässä 59 miljoonan euron kokonaisuudessa jyvitystä tähän osioon. Työurat eivät pitene pakkokeinoin ja keppiä heiluttamalla, siksi juuri osa-aikaiseen työhön siirtyminen voi olla toimiva keino tehdä työura loppuun.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Väätäinen.

14.45 **Tuula Väätäinen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus ponnistele pitkäaikaistyöttömyyden ja nuorisotyöttömyyden poistamiseksi sekä osa-aikaiseen työhön pystyvien ihmisten oikeudesta tehdä työtä nykyistä enemmän, jotta he voisivat vahvistaa omaa arkeaan ja talouttaan. Yksin yhteiskunnalliset panostukset eivät kuitenkaan riitä, vaan tarvitaan suurta myötätotetta myös yrittäjiltä. Olette varmaan arvioineet, millaista tukea ja millaisia toimenpiteitä yritykset tarvitsevat tarjotakseen työtä. Arvoisat ministerit, voitteko kertoa ne keskeiset toimet, joilla me onnistumme auttamaan yrityksiä tässä yhteisessä työllisyystavoitteessa?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 99/2022 vp

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Koskela.

14.46 **Jari Koskela ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Palataan turpeen. Täällä on ensi vuodeksi määrätty noin 30 miljoonaa euroa turvealan yrittäjille vauhdittamaan turvetuotannosta luopumista — siis ei romutuspalkkiota, tämä on osa turvealan tukipakettia. Siis 30 miljoonaa käytettiin jo romutuspalkkioihin, ja nyt on vielä 30 miljoonaa siihen, että muutetaan turvemaita kosteikoiksi, eliikkä 100 miljoonaa yhteensä. Nämä nyt, jos mitkä, ovat kaikki vääriä toimenpiteitä, ja varsinkin tämä 30 miljoonaa. Nyt turvetta nimenomaan tarvitaan enemmän eikä vähemmän. Nyt pitäisi saada kaikki vielä jäljellä olevat turveyrittäjät jatkamaan arvokasta työtä ja turvaamaan energiatuotantomme omavaraisuutta. Heidän aktivoimisensa ei edes uhkaisi hallitusohjelman tavoitetta turvetuotannon vähentämisestä. Tämä 30 miljoonaa, minkä alussa mainitsin, pitäisikin ennemmin suunnata turvetta käyttäville lämpölaitoksille korkeiden kustannusten kompensoimiseksi. Toivon, että tällaista muutosta harkitaan vakavasti.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Sankelo.

14.47 **Janne Sankelo kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tosiaan energian hinta puhuttaa, mutta eivät puheet auta, vaan pitää tehdä toimenpiteitä.

Katsoin tuossa sähkön kulutusta tällä hetkellä: Suomessa se on noin 8 500 megawattia, ydinvoimalla 40 prosenttia, ja tuonti noin 1 200. Talvellaan kuluu noin 14 000 megawattia tammikuussa, ja säästää pitäisi, näin on meille kerrottu näistä kulutushuipuista. Kysyin tuossa yhdeltä asiantuntijalta, niin sen kulutushuipun leikkauksen pitäisi olla ehkä noin 10 prosenttia, ehkä vähän alle. Miten se tehdään? Olisi mielenkiintoista kuulla.

Ja sitten viitaten siihen, mitä edustaja Koskela tuossa äsken puhui energiaturpeeseen liittyen, aika monet asiantuntijat ovat myös sitä mieltä, että varautuminen lämmityskauteen 2023—24 pitäisi aloittaa jo nyt, mutta minä en ainakaan tästä keltaisesta kirjasta löydä yhtään semmoista viivaa, joka niin kuin avaisi sitä, miten se tehdään. Ehkä ministeri osaa kertoa sen, mistä kohtaa se tästä keltaisesta kirjasta löytyy.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja seuraavaksi edustaja Kemppi.

14.48 **Hilkka Kemppi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Teillä on aivan hirvittävän tärkeät ministeriöt tämän ajankohtaisen tilanteen kannalta. Ajattelen, että kasvu on kaikkein tärkeintä, jotta pysymme kohtuullisessa taloudenpidossa kiinni. Erityisesti talouden kasvun osalta yritykset kiittävät ja minä kiitän, nimittäin pysyvä tki-verokannustin otetaan lopulta käyttöön, ja ajattelen, että se on erittäin tärkeä rakenteellinen, isokin uudistus.

Myös esimerkiksi matkailun saralla tämä budjetti tarjoaa piristystä, nimittäin tämä muutamien miljoonien tuki erityisesti kestävä ja digitaalisen matkailun kasvattamiseen otetaan kyllä lämpimästi vastaan niin minun vaalipiirissäni Hämeessä kuin kaikkialla Suomessa. Ajattelen myös, että sen kaltaisia kasvusopimuksia tulisi pystyä jouduttamaan.

Mutta sitten sähköstä. Sähkön osalta on tehty hirvittäviä virheitä, mitä tulee Fortumin omistukseen ja uusiutuvan energian saatavuuteen, sen kasvattamisessa ollaan oltu tahmeita. Millä tavalla hallitus tässä kohtaa tavoittelee [Puhemies koputtaa] sitä päämäärää, että vuonna 2027 oltaisiin omavaraisia sähkön tuotannossa?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 99/2022 vp

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Mäkinen, Riitta.

14.50 **Riitta Mäkinen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pääministeri Sanna Marinin hallituksen työllisyyspolitiikka on ollut tuloksellista. Työllisyysasteemme on korkeammalla kuin koskaan, ja tähän varmasti on vaikuttanut se, että hallitus on toteuttanut monia tervetulleita uudistuksia ja toimenpiteitä työllisyysasteen nostamiseksi.

Ensi vuoden talousarvioon sisältyy myös tärkeä palkkatukiudistus, joka yksinkertaistaa ja nopeuttaa myöntämis- ja maksatusprosesseja, lisää palkkatuen määrää ja edistää yli 55-vuotiaiden työllistymistä. Uudistuksen tavoitteena on lisätä merkittävästi tuen käyttöä myös yrityksissä, ja tämä on sinänsä kannatettava tavoite, mutta meidän tulisi myös muistaa se todellisuus, missä monet heikossa työmarkkina-asemassa olevat elävät ja millaista tukea he työllistyäkseen tarvitsevat. Nyt on aivan oleellista se, että yhdistysten ja säätiöiden kyky työllistää tämän uudistuksen jälkeenkin turvataan, ja toivon, että valiokunnassa asiaa käsitellään perusteellisesti.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kauma.

14.51 **Pia Kauma kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllähän se kysymys kuluttajien huulilla tällä hetkellä liittyy sähkön hintaan, ja itse olen kaikkein eniten huolissani niistä noin puolesta miljoonasta kotitaloudesta, hiukan ylikin, jotka lämmittävät kotinsa suoralla sähkölämmityksellä. Nämä kotitaloudet olisivat varmasti hyvin mieluusti ottamassa kulutusjoustoja ja ohjeita siitä, milloin sähköä kannattaa käyttää. Onko se yösähkö sitten se ratkaisu tähän tilanteeseen? Se olisi yksi vaihtoehto.

Arvoisa puhemies! Meillä oli tänään talousvaliokunnassa EU:n energiahinta-asetus, jossa pureudutaan pitkälti seurauksiin tässä tilanteessa mutta ei juurisyyihin, ja kokoomus on juuri tänään esittänyt useita toimia siihen, millä voidaan pureutua tähän järjestelmään, joka tällä hetkellä ei toimi. Siellä on muun muassa ehdotettu, että asettaisimme sähkön tukku-markkinoille mieluiten EU-tasoisin hintakaton, sitten tekisimme uuden sähkön hinnoittelumallin, joka ei olisi enää niin riippuvainen kaikkein kalleimmasta fossiilituotantotavasta — siinä kaasu ja sähkö voitaisiin jopa erottaa — ja kolmanneksi se, että pureuduttaisiin näihin EU:n EMIR-säännöksiin erityisesti näiden johdannaisten perusteella, [Puhemies koputtaa] niin että ne eivät olisi enää yhtä sitovia niiden yhtiöiden osalta, joilla on omaa tuotantoa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja seuraavaksi edustaja Kiviranta.

14.52 **Esko Kiviranta kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Maahanmuuttovirasto Migrin toiminta takkuilee vuodesta toiseen, vaikka sinne on annettu resurssjakin lisää. Saan jatkuvasti, joka kesä, yhteyksiä henkilöistä, jotka eivät saa kausityölupaansa päästäkseen Suomeen maatalouden kausityöntekijöiksi. Ongelmia voi olla myöskin niissä lähetystöissä, joista edustaja Filatov mainitsi. Mutta on sitten missä tahansa, niin tämä byrokratia täytyy saada toimivaksi. Tämä käsittelynopeus on liian maltillista. Saattaa olla niin, että mansikanpoimijaksi tulevan hakemus on ollut vireillä yli puoli vuotta ja silti jää se kausityölupa saamatta. Kuulin eräästä tapauksesta, jossa kävi juuri näin ja mansikat siten jäivät osin poimimatta. Kysyisin arviota työministeriltä: saadaanko ensi kesäksi, ensi alkuvuodeksi, tähän parannus?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 99/2022 vp

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Otetaan vielä edustaja Essayah ja sen jälkeen taas ministereiden vastauksia, ja sen jälkeen debatti jatkuu.

14.53 **Sari Essayah kd** (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! Nostaisin edustaja Mäkisen tavoin esille huoleni tuosta palkkatukiudistuksesta. Siitä on nyt aika paljon järjestöiltä tullut palautetta, ja on pelättävissä, että todellakin tämä 100 prosentin palkkatuen rajoittaminen de minimis -säännöksen mukaisesti siten, että se tarkoittaisi käytännössä 14:ää henkilöä kolmelle vuodelle tällä määrällä palkkatukea, tulee kyllä todella radikaalisti heikentämään esimerkiksi vaikkapa Sininauhaliiton, joka paljon työllistää päihdekuntoutujia, mahdollisuuksia viitoittaa ihmisille takaisin polkua työelämään. Tällä saattaa olla myöskin heijastusvaikutuksia ruoka-aputyöhön. Siellä on myöskin paljon näitä henkilöitä, jotka työskentelevät palkkatuettuna. Toivon, että tässä nyt hyvin tarkasti katsottaisiin, että ei aiheuteta suurta vahinkoa.

Ministeriltä vielä Työkanavasta kysyisin, miten se on lähtenyt liikkeelle, ja sitten ministeri Lintilältä yritysten ja maatalojen tilanteesta. Kaikkia muita on nyt tuettu tässä sähkön hinnannousussa — miten pk-yritykset ja maatilat?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ministeri Lintilä. — Tai ministeri Haatainen ensin, kolme minuuttia.

14.55 **Työministeri Tuula Haatainen:** Arvoisa puhemies! Työkanava Oy on lähtenyt käyntiin, siellä on hallitus nimetty ja parasta aikaa siellä tehdään olennaisia rekrytointeja ja suunnitellaan strategiaa ja tämän toiminnan aloittamista. Nythän tässä budjettiriihessä vielä sovittiin, päätettiin, että me kohdennamme myös Itä-Suomeen. Tarkoitus on aloittaa täältä Uudeltamaalta, täällä ovat kuitenkin helpoimmin nämä asiakasvirrat, ja sitten Itä-Suomi on siinä mukana, ja sittenhän sen on tarkoitus olla koko valtakunnan laajuinen, ja siihen pääomitetiin vielä 5 miljoonaa euroa lisää tässä budjettiriihessä.

Edustaja Mattila kysyi tästä 55 plussasta ja siihen liittyvistä tukitoimista. Siihen suunnattiin tämä 58,5 miljoonaa euroa, ja kyllä voidaan myös osa-aikatyöhön saada tätä tukea. Voidaan antaa osa-aikatyöhön palkkatukea, jos on vähintään noin 25 tuntia viikossa — siellä on ne tarkat reunaehdot siihen, mitkä ovat nämä muut ehdot, työttömyyden jaksot, työttömyyden kesto tiettyä ajanjaksona. Mutta se pääkysymys: osa-aikatyöhön kyllä voidaan sitä myöntää.

Sitten työluvista ja tästä prosessista vielä edustaja Östman tuossa edellisellä kierroksella kysyi. Hän ei taida olla salissa enää, mutta kysyi. Hän sanoi täällä luvun, että kesto olisi noin 153 vuorokautta. Se on vanhaa tietoa. Tämän vuoden 2022 keskiarvo on 53 vuorokautta ja mediaani 29 näissä ensimmäisissä työlupakäsittelyajoissa.

Sitten se, mitä täällä yksittäisissä lupakysymyksissä tulee usein ilmi, on se, että ne hakemukset saattavat olla puutteellisia, niitä joudutaan tarkistamaan, ja tämä sitten yksittäisissä tapauksissa helposti sitä prosessia myös pidentää. Tämä kokonaisuus kuitenkin on parantunut huomattavasti, eli nämä käsittelyjaksot ovat merkittävästi lyhentyneet, ja lisäksi meillä on erityisosaajille ja startupeille luotu kahden viikon käsittelyprosessi, joka toteutuu ja jota seurataan tiiviisti. Eli tavoitteena on saada tämän hallituskauden aikana vielä yhden kuukauden työlupaprosessi vietyä maaliin, ja se siis edesauttaa sitä, että nämä nopeutuvat niin työnantajien kuin tänne tulevien työntekijöitten osalta. Eli tätä tehdään, ja siinä ovat olennaisia nämä digitalisaatoratkaisut, digipalveluiden ratkaisut, ja ulkomaalaislain

Pöytäkirjan asiakohta PTK 99/2022 vp

uudistus, jossa muun muassa sertifioidaan näitä yrityksiä. Eli sellaiset yritykset, jotka hoitavat hommansa oikein, ovat listalla, [Puhemies koputtaa] ja heiltä ei tarvitse joka kerta kysyä sitä, miten asiat siellä ovat, maksetaanko palkat ja sosiaaliturvamaksut, vaan se hoituu tällä listalla olemisen kautta. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ministeri Lintilä, olkaa hyvä, kolme minuuttia.

14.58 Elinkeinoministeri Mika Lintilä: Arvoisa herra puhemies! Edustaja al-Tae kysyi windfall-verosta. Se käydään läpi vielä tämän hallituksen aikana. Varmasti pohja tehdään, ja sen jälkeen seuraava hallitus saa päättää, mitä sen kanssa tullaan tekemään sitten. Pitää muistaa, että se ei tähän akuuttiin tilanteeseen vaikuta. Myöhemmässä vaiheessa sillä voidaan tietysti kompensoida sitten, mutta tähän tilanteeseen se ei vaikuta.

Edustaja Koponen kysyi erittäin hyvän kysymyksen myymälävarkauksista, ja suoraan sanottuna en ollut ihan varma, kuuluuko se Henrikssonin vai minun rooteliin, mutta tiedän sen, että Ruotsissa on tullut tällainen yrityslähestymiskielto. Varmaan on kirjauksen paikka seuraavaan hallitusohjelmaan, [Mikko Lundén: Hyvä! — Perussuomalaisten ryhmästä: Tehdäänkö me se?] ja se on varmasti paikallaan, koska ongelma tunnistetaan.

Edustajat Koponen ja Koskela, molemmat turvetilanteesta: Ei luopumistukea käytetä, jos ei sitä haeta. Ja se täytyy kokonaan sanoa turvepuolelta, että kysyntä on tällä hetkellä erittäin kovaa. Turvetta ajetaan hyvin pitkiä matkoja. Ongelma on ollut viime kesän heikko ylös saaminen, eli joillakin alueilla, merkittävä turvetuotantoalueilla, on ollut erittäin kosteaa ja ei ole saatu sitä määrää, mutta tällä hetkellä merkittävä määrä lämpölaitoksista ajaa, voisiko sanoa, perinteisellä tavalla haketta ja turvetta, ja oma näkemykseni on, että tullaan ajamaan vielä verrattain pitkään ja myös huoltovarmuustekijänä.

Edustaja Sankelo kysyi sitten näitten huippujen leikkaamisesta. Tämä on tietysti sellainen, joka on äärettömän tärkeä teollisuuden ja myös yksityisten kuluttajien kannalta. Meillä taitaa tällä hetkellä Suomen suosituin uusi appi olla Fingridin appi, jolla pystyy seuraamaan hintahuippuja. Kun on puhuttu siitä, että tulisi lähettää tekstiviesti ja niin edelleen, niin tämä nyt käytännössä ajaa tällä hetkellä jo sitä asiaa, mutta tätä tekstiviestihommaakin kyllä tarkastellaan vielä.

Edustaja Kemppi, kiitoksia matkailupuolen kiitoksista, se on äärettömän tärkeä.

Miten omavaraisuus sitten vuonna 27? Jos kaikki menee hyvin ja tämänhetkiset tuuli-voimainvestoinnit toteutuvat, niin meillä on itse asiassa realistinen mahdollisuus olla jopa ensi vuonna omavarainen sähköntuotannossa, mutta vuonna 27 tullaan olemaan kyllä varmasti.

Edustaja Kaumalle: Oli hyvä kuulla, en ollut tosiaan kerennyt perehtyä teidän esitykseenne, mutta tuo on erittäin hyvä. Ne ovat täysin linjassa siihen, mitä me ollaan haettu EU:ssa. Eli siellä on teknistä kattoa ja muita asioita, eli erittäin hyvä, että meillä on selkeästi vahva yhteinen näkemys opposition ja hallituksen välillä. [Puhemies koputtaa]

Ja edustaja Essayah, me seuraamme koko ajan tätä yritysten tilannetta, ja erityisesti olen huolissani kyllä maatalouden tilanteesta. Ongelma on se, että meillä sähkö on jo teollisuuden minimissä, [Puhemies: Kiitoksia!] ja toisaalta polttoaineesta saa energiaveron palautuksen. Eli ne elementit ovat aika vähissä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Marttinen, olkaa hyvä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 99/2022 vp

15.01 **Matias Marttinen kok** (vastauspuheenvuoro): Kunnioitettu puhemies! Täällä työministeri ja monet hallituspuolueen kansanedustajat vähän ehkä oikeudetta myös kehuvat liiaksi tätä hallituksen työllisyyspolitiikkaa, sillä kuten Vesa Vihriälä on keväällä todennut: ”Toistaiseksi toteutuneeseen työllisyyskehitykseen Rinteen/Marinin hallituksen rakenteellisilla toimenpiteillä tuskin on ehtinyt olemaan suurta vaikutusta.” Näin ollen siis teidän kyllä pitäisi, työministeri, sanoa ihan rehellisesti, että Juha Sipilän porvarihallituksen erinomainen työllisyyspolitiikka on vaikuttanut erittäin paljon siihen, mihin työllisyyden kehitys on tällä hetkellä mennyt.

Mutta haluan kysyä teiltä, kun olemme nyt kysyneet yli kolme vuotta siitä: missä paikallinen sopiminen tällä hetkellä on? Siitä on hallitusohjelmassa kirjaus, mutta tuntuu, että asia ei ole edennyt minnekään. Tuntuu, että hallitus on vain jappaistellut asian kanssa. [Puhemies koputtaa] Aiotteko te nyt tosissaan [Puhemies: Kiitoksia!] tehdä asialle jotain, vai jääkö tämä seuraavan hallituksen kontrolle?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Holopainen, Mari, olkaa hyvä.

15.02 **Mari Holopainen vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On todella tärkeää tunnistaa, että osaajapula on todellisuutta, ja se täytyy ratkaista. Ja on hyvä, että meillä on toimenpiteitä tehty tällä hallituskaudella, mutta kyllä niitä täytyy jatkaa entistä määrätietoisemmin niin työperäisen maahanmuuton helpottamisessa kuin myös jatkuvan oppimisen osalta, esimerkiksi, ja totta kai uusien aloituspaikkojen lisäämisen osalta ja näille myöskin sitten turvata se riittävä määräraha.

On hyvä, että on herätty siihen, että paljon meidän liiketoiminnastamme, mikä siellä TEMissä on tietysti keskeistä, on kiinni niistä osaajista ja siitä, saadaanko me houkuteltua tänne myös kansainvälisiä osaajia sellaisille osaajapula-alueille, joihin ei löydy riittävästi väkeä kotimaasta.

Yksittäisenä asiana haluaisin vielä nostaa huolen siitä, että näille EU-tutkimushankkeille, joille on saatu rahoituspäätös, pitäisi löytyä vastinraha. Nyt olen kuullut, että tällaisia haasteita on ollut, että aina ei ole löytenyt vastinrahaa TEMistä, kun onkin voitettu EU-rahoituksesta merkittävä hanke, [Puhemies: Kiitoksia!] ja olisin kysynyt, miten tämä haaste ratkaistaan.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Vestman, olkaa hyvä.

15.04 **Heikki Vestman kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jotta sähkökriisiin kyetään vastaamaan ja hintaa laskemaan suomalaisten kuluttajien ja yritysten hyväksi, tarvitaan muutoksia siihen itse sähkömarkkinamalliin. Hallituksen esittämät tukitoimet ovat ehdottomasti kannatettavia tässä poikkeuksellisessa tilanteessa, mutta ne eivät ratkaise mitään. Ministeri, kysyn teiltä: Kun totesitte, että kannatatte tätä EU:n laajuista sähkön tukumarkkinahintakattoa, niin miten olette tätä asiaa siellä EU-pöydissä edistänyt? Koostatteko koalitiota niistä jäsenmaista, jotka ovat valmiita tätä hintakattoa EU:ssa laskemaan? Nythän komission esityksenä on windfall-vero, joka ei millään tavalla laske kuluttajien hintaa.

Me olemme tänään esittäneet 12 vaikuttavaa keinoa siihen, miten lyhyellä aikajänteellä nopeasti ja pitkällä aikajänteellä turvataan [Puhemies koputtaa] suomalaisten sähkönsaan-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 99/2022 vp

ti ja kohtuullinen hinta, ja, ministeri, lähetän tämän meidän esityksen teille, jos voisitte niitä viedä eteenpäin.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Mäkynen, Matias, olkaa hyvä.

15.05 **Matias Mäkynen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tästä kysyntäjoustopuhutokaupasta vielä sen verran, että me tarvitsemme Suomessa tulevaisuudessa myös pitkällä aikavälillä erilaisia malleja, joilla kysyntäjoustopuhutokaupasta lisätään, koska meillä lisääntyy myös vaihtelevan tuotannon määrä tulevaisuudessa, ja toivon, että näitä asioita myös pidemmällä aikavälillä mietitään ja edistetään.

Toinen asia: Ministeriltä oli asiallinen huomautus, että tässä on kysymys eurooppalaisesta kriisistä, jonka syyllinen on Venäjä. Edelleen Suomi on näitä pakotteita, myös energia-alan pakotteita, ollut tukemassa EU-tasolla ja toivottavasti tekee niin jatkossakin. Tässä viime keväänä oli tilanne, jossa kerrottiin, että Suomeen ei enää venäläistä energiaa tule, mutta nyt viime viikkoina on selvinnyt, että Gasum edelleen tuo venäläistä LNG:tä, ja suurin syy on se, että heillä ei ole tämmöistä force majeure -tilannetta, koska pakotteet eivät koske vielä LNG:tä. Nyt kysyn ministeri Lintilältä: onko Suomi edistämässä eurooppalaista LNG-pakotetta, tai voisimmeko saada kansallisen ratkaisun, niin että Suomessa lainsäädännöllä kiellettäisiin fossiilienergian tuonti Venäjältä? [Mai Kivelä: Erittäin hyvä puheenvuoro!]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Tynkkynen, olkaa hyvä.

15.06 **Sebastian Tynkkynen ps** (vastauspuheenvuoro): Kunnioitettu herra puhemies! Saatamme olla matkalla kohti yhtä sukupolviemme vaikeimmista talvista, näin varoitti EU:n talouskomissaari Gentiloni. Maat matkaavat kohti hyytävää talvea, kukin omalla tavallaan. Yle kertoi, kuinka talouskomissaarin kotimaassa Italiassa on esimerkiksi alennettu energian siirtomaksuja, laskettu maakaasun verotusta ja jaettu 200 euron tukiraha tähän mennessä jo 28 miljoonalle kansalaiselle. Pöydällä on ollut myös työpäivien lyhentäminen valtion virastoissa energian säästämiseksi.

Maassa on ollut käynnissä myös remonttiralli, jossa 200:aa miljardia hipovalla EU-elpymispaketilla on laitettu italialaiskoteja uuteen uskoon. Ministeri Lintilä: Etelän heikoimmissa talouksissa ei ole pulaa miljardeista eikä käytettävistä keinoista. Näettekö tässä minikäänlaista [Puhemies koputtaa] epäoikeudenmukaisuutta suomalaiskotien ja yritysten näkökulmasta?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kivisaari, olkaa hyvä.

15.07 **Pasi Kivisaari kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vuoden 23 talouden ja työmarkkinoiden kehitykseen liittyy useita vaikeasti ennakoitavia epävarmuuksia. Ukrainan sota ja tähän kytkeytyvät ilmiöt, kuten raaka-aineet, elintarvikkeet ja energian saatavuus ja hinta, ovat aiheuttaneet taloudessa epävarmuutta ja myös yleistä hintojen nousua.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 99/2022 vp

Työmarkkinoilla tarjonta ei näytä vastaavan kysyntään, ja kaikkia haettuja työntekijöitä on vaikeaa löytää, aivan kuten edustaja Holopainen äskettäin kuvasi. Keskeisessä työvoimapotentialissa, siis työttömissä työnhakijoissa, on merkittävältä osin pitkään työttömänä olleita, eikä monen kohdalla enää onnistu rekrytointikynnyksen ylittäminen.

Puhemies! Kysyisin ministeri Haataiselta, tiedostaen, että hallitus on toiminut Työkanaavan osalta ja Pohjoismaiden työnhakumallin osalta, mutta mitä muita keinoja meillä on vastata [Puhemies: Kiitoksia!] tähän vääristymään kysynnän ja tarjonnan osalta.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Grahn-Laasonen, olkaa hyvä.

15.08 **Sanni Grahn-Laasonen kok** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Kansainvälisen rekrytoinnin sujuvoittaminen on ihan todellinen kohtalonkysymys meidän yrityksille, ja toivoisi, että tässä hallitus ottaisi vielä paljon kunnianhimoisemman vauhdin, että näitä oleskelulupaprosesseja nopeutettaisiin, niin ettei kyse olisi näissä esityksissä viikoista, vaan pitäisi saada todella sujuvat ja digitaaliset prosessit ja karsittua tuota byrokratiaa.

Kysymykseni kohdistuu kuitenkin edelleen tuonne energiasektorille ja ydinvoiman edistämiseen. On selvää, että me tarvitaan nyt näkymää niille pitkän aikavälin investoinneille, jotta päästään yli tästä niukkuuden tilanteesta, jossa eletään tällä hetkellä. Ja kun ministeri kertoi, että suhtautuu positiivisesti pienreaktoreihin, jotka ovat sitä uutta teknologiaa, niin olisiko mahdollista, että hallitus harkitsisi uudelleen sitä, että vauhdittaisi tätä ydinenergialain kokonaisuudistusta ja resursoisi myös? Ihan Säteilyturvakeskukseltakin on tullut ehdotus siitä, että se tarvitsisi lisäresursseja voidakseen kasvattaa sitä kyvykkyyttä luvittaa pienreaktoreita, ja sitä kautta saataisiin merkittävästi nopeutettua [Puhemies koputtaa] näitä prosesseja. Tässä vain yksi yksittäinen ehdotus.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Filatov, olkaa hyvä.

15.10 **Tarja Filatov sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tähän edustaja Marttisen työllisyyden rakenteellisten toimien vaikuttavuuteen: Totta kai ne vaikuttavat hitaasti, se on itsestäänselvää, mutta mistä hallituksen työllisyystulos on tullut, niin siinä taustalla taas ovat koronapolitiikka ja siihen liittyvät toimet ja se, että me onnistuimme pitämään yritykset hengissä. Se ei ole edellisen hallituksen tulosta vaan nimenomaan tämän hallituksen tulosta.

Kiitos ministerille, että otitte esiin tämän osa-aikaisen työvoiman ikään kuin lisätyövoimana — työvoimareservi on ruma sana, mutta kuitenkin ikään kuin mahdollisuutena saada työvoimaa. Jos ajattelemme, että meillä 40 prosenttia ansiosidonnaista päivärahaa saavista on jo töissä, niin meidän pitäisi tehdä kaikkemme, että heidän työvoimaansa voisi käyttää paremmin tähän puutteeseen. Ja yksi asia on sellainen, että jos osa-aikatyössä oleva ihminen ottaa vastaan työpaikan, toisen työpaikan, ja yrittää sovittaa näitä kahta työtä yhteen, että ei tarvitsisi päivärahaa, ja sitten se ei onnistu, työajat menevät päällekkäin ja hän joutuu luopumaan toisesta työtehtävästä, [Puhemies koputtaa] niin hän saa siitä karenssin. Toivon, että tähän puututtaisiin pikaisesti.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kankaanniemi, olkaa hyvä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 99/2022 vp

15.11 **Toimi Kankaanniemi ps** (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Yhdyn siihen huoleen, mikä täällä esitettiin kolmannen sektorin palkkatukiasiaan. Palkkatuesta Jyväskylän seudulla kuntakokeilussa on saatu hyviä tuloksia — eilen kuulimme siitä kaupunginhallituksen selvityksen. Myös työttömät ovat omavalmentajiin varsin tyytyväisiä. Se, että työttömyys on alentunut Jyväskylän alueella noin viidenneksellä viimeisen vuoden aikana, on positiivista, on sitten ansio kenen tahansa. Ehkä kuntakokeilullakin on oma vaikutuksensa.

Ongelmana siellä nousi esille asiantuntijoita kuullessamme, että kun vielä runsas vuosi sitten puolet työttömistä oli TE-toimiston ja puolet kuntakokeilun puolella, niin nyt noin 70 prosenttia on kuntakokeilun puolella [Puhemies koputtaa] ja henkilöstöä TE-puolelta kuntakokeilun puolelle ei ole samassa määrin siirretty. Voitteko tälle tehdä jotakin, ja onko tämä ongelma ratkaistavissa helposti?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kinnunen, Mikko, olkaa hyvä.

15.12 **Mikko Kinnunen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitos hallitukselle tästä sähköpaketista, joka auttaa suomalaisia maksamaan kohtuuttomia sähkölasukujaan talvella. Summat ovat merkittäviä.

Uskon, että erittäin moni suomalainen miettii tällä hetkellä keinoja parantaa kotinsa energiatehokkuutta. Energian ja erityisesti sähkön säästäminen on kannatettava asia. Se on osa ministeri Lintilän esiin nostamaa yhteisvastuuta. Kysynkin ministeri Lintilältä: pystyisikö hallitus luomaan vielä joitakin lisäkannusteita energiaremonttien tekemiseen?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Eestilä, olkaa hyvä.

15.13 **Markku Eestilä kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kysyisin ministeri Lintilältä, missä vaiheessa Suomessa on tämä virtuaalivoimalaitos. Täällähän on jo monta vuotta pyörinyt projekti, jossa isot kiinteistöt voivat liittyä, eli kysymys on juuri kysyntäjoustoista, ja periaatteessa se koskee lämmitystäkin. Mutta olisi nyt tärkeää tässä tilanteessa aloittaa jonkunmoinen projekti, jossa myös omakoti- ja suora sähkölämmitys, jos se on, liitettäisiin virtuaalivoimalaitokseen, sillä virtuaalivoimalaitos tarkoittaa, että se on ihan sama, tuottaako ydinvoimala 1 000 megawattia tehoa tai säästääkö joku 1 000 megawattia tehoa, kun siellä on tarpeeksi kiinteistöjä. Eli kysymys on ihan samasta asiasta. Nyt näyttää, että kun tuulivoima yleistyy, niin nämä backup-voimalat, joita on liian vähän, muodostuvat ongelmaksi, ja erityisen tärkeää olisi kehittää tätä virtuaalivoimalaitosta. Minkälaiset ovat sitten ne tekniset muutokset, mitä omakotitaloon tarvitaan? Ovatko, ministeri, tällaiset projektit miten pitkällä nyt TEMissä menossa?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Koponen, Ari, olkaa hyvä.

15.14 **Ari Koponen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Satsaamme valtavan määrän rahaa vihreään teknologiaan, ja olisinkin ministeri Lintilältä kysynyt sen viennistä ja siinä onnistumisesta, missä siinä mennään. Olemmeko saaneet tässä jotain lihaa luiden ympärille ja onnistumisia?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 99/2022 vp

Sitten vielä toisena kysymys, että jos tämä vienti ei lähde vetämään ollenkaan Suomesta, niin onko meillä mitään plan B:tä tähän? — Kiitos paljon.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kivelä, olkaa hyvä.

15.15 **Mai Kivelä vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valtion tki-toiminnan rahoituksen kokonaissummaksi arvioidaan ensi vuodelle 2,4 miljardia euroa. Summa sisältää hallituskaudella aiemmin päätetyt merkittävät panostukset yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen sekä Suomen Akatemian rahoitukseen. Pidän itse tätä erittäin hyvänä asiana ja kiitän hallitusta näistä tärkeistä panostuksista. Vain markkinoiden varaan jätettynä uuteen tietoon ja osaamiseen investoidaan huomattavasti liian vähän. On siis yleisen edun mukaisinta, että näitä investointeja kasvatetaan myös julkisesti.

Julkisella tki-rahoituksella kuitenkin voi ja pitää olla myös sisällöllisiä kriteerejä esimerkiksi ilmasto- ja ympäristökestävyyteen sekä tasa-arvoisempaan hyvinvoinnin kasvatamiseen liittyen. Kysyisinkin ministeri Lintilältä: ohjaavatko nämä periaatteet tällä hetkellä vaikuttavasti tki-politiikkaa? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Koskela, olkaa hyvä.

15.16 **Jari Koskela ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa herra puhemies! Energian hinta vaikuttaa merkittävästi yritysten kustannuskilpailukykyyn. Polttoaineiden hinnat ovat erityisesti pitkien etäisyyksien Suomessa merkittävä osa kustannuksista. Tiedämme, että muualla Euroopassa polttoaineveroja on laskettu merkittävästi. Suomessa on oltu pidettyjä ja energian hintoihin on vastattu erilaisilla sosiaali- ja pitkäaikaisilla aikajänteillä tulevilla veronpalautuksilla. Ne eivät auta yritysten toimintaympäristöä. Me perussuomalaiset olemme ehdottaneet dieselin käyttövoimaveron poistoa. Sille ei nähdäkseni ole perustetta tässä tilanteessa, jossa dieselin hinta on kohonnut bensiinin hinnan tasolle ja ajoittain jopa sen yli. Tästä pientä vinkkiä hallitukselle, jos haluatte auttaa yrittäjien tilannetta.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ja sitten ministerit, viisi minuuttia kummallekin. Kumpi aloittaa? — Ministeri Haatainen, olkaa hyvä.

15.17 **Työministeri Tuula Haatainen:** Arvoisa puhemies! Kiitos näistä kysymyksistä ja puheenvuoroista.

Tässä vielä edustaja Kivisaari kysyi, mitä muita keinoja on vastata siihen, että työvoiman tarjontaa voidaan turvata. Ykkönen on, pidän sitä tärkeänä, osaamisen varmistaminen ja sen vahvistaminen, ja siihen hallitus satsaa lisäämällä koulutuspaikkoja ja muun muassa tällä jatkuvan oppimisen uudistuksella. Jatkuvan oppimiseen ja työllisyyden keskus on aloittanut toimintansa, jolla tähdätään siihen, että voidaan rahoittaa koulutushankkeita, joilla voidaan työssä olevien ihmisten osaamista vahvistaa. Se tarkoittaa sitä, että myös niistä ihmisistä, jotka ovat työelämässä, pidetään huolta, että he pysyvät siellä ja ovat, jos menettävät työpaikkansa, vahvempia löytääkseen taas uuden.

Toinen on sitten tietenkin maahanmuuttajien osaamisen tunnistaminen ja kotoutumispalvelut. Kotoutumislainsäädäntö on eduskunnassa nyt syksyllä käsiteltyssä, eli siihen satsataan selonteon pohjalta. Sitten työperäisen maahanmuuton edistäminen on tosi tärkeä asia, eivät vain nämä prosessit, vaan koko tämä kotoutumisprosessi, työmarkkinoille kiin-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 99/2022 vp

nittyminen, ja siinä myös näiden työntekijöiden koko perheen huomioiminen. Useilla on puoliso mukana. Myös puolison pitää työllistyä, ja se on tärkeä tekijä siinä, että tänne kiinnitytään.

Varhaiskasvatusmaksuja on alennettu, mikä vähentää kynnyksiä tulla työelämään, työhön, eli edistää työllisyyttä. Samoin oppivelvollisuus on nyt laajennettu, se tulee vahvistamaan nuorten työmarkkina-asemaa. He ovat olleet tähän saakka, ennen sitä, hyvin heikoilla, mutta nyt tämä tulee merkittävästi parantamaan nuorten tilannetta työmarkkinoilla. Ja nuorten työttömyyshän on jo nyt alentunut merkittävästi, on todella alhaalla. Sitten opintotuen tuloarvoja on korotettu, mikä myös tarkoittaa sitä, että opiskelijoista saadaan työvoimaa näille pula-aloille. Yrittäjät sanovat, että se on heille myös todella tärkeää, mutta pitää huolehtia myös, että ne opinnot sitten sieltä valmistuvat.

Edustaja Marttinen kyseli, minkä hallituksen ansiota nämä nyt ovat. On ihan hyvä, jos voimme jakaa sen onnen, että meillä työllisyysaste on nyt korkeammalla tasolla, mutta aivan kuten edustaja Filatov täällä sanoi, niin nämä koronatoimet oli aivan merkittävä tekijä siinä, että [Puhujan puhelin surahtaa] — tuo oli Siri, joka alkoi huudella — meillä työllisyysaste saatiin nostettua tämän koronakuopan jäljitä, joka jäi huomattavasti alhaisemmaksi. Eli kyllä hallituksen talouspolitiikalla on ollut iso rooli siinä, miten meillä työllisyysaste tällä hetkellä on.

Paikallisesta sopimisesta hallitusohjelmassa on kirjaus, että ne tehdään TESien puitteissa, ja tämä kolmikantatyöryhmä sitä työtä edelleen siellä tekee. Pitää huomata myös, että teknologiateollisuuden sopimuksessa muun muassa on merkittävästi menty eteenpäin tässä paikallisessa sopimisessa ja nimenomaan TESien puitteissa. Eli kyllä siellä työmarkkinoillakin edistymistä tapahtuu.

Edustaja Kankaanniemi kysyi TE-palveluiden ja kuntakokeilujen henkilöstöresursoinnista. Me seurataan hyvin tiiviisti tätä tilannetta kuntakokeiluissa, niin asiakasmääriä kuin myös muuta kuormitusta. Ne tilanteet vaihtelevat aika paljon, mutta sen mukaisesti sitä resursseja sinne on ohjattu.

Sitten tästä palkkatuki uudistuksesta, joka on nyt eduskunnassa. Tämä rajaus 100 prosentin osalta koskee niitä järjestöjä, joilla on suurin liikevaihto eli yli 200 000:n menevä liikevaihto. Siellä rajoitetaan sitä 100 prosentin käyttöä, mutta ei poisteta. On ollut paljon virheellistä käsitystä, että se poistuisi kokonaan, mutta sitä vain rajoitetaan. Siinä EU-kilpailulainsäädäntö, valtiontukilainsäädäntö tulee siellä vastaan, eli näin tehdään, mutta tilalle on tullut esimerkiksi 70 prosentin tuki, jota voi käyttää. Eli sitä yksinkertaistetaan ja selkiinnetään.

Ja sitten kaikkein vaikeimmin työllistyvien osalta meillä on kyllä suunnitelmissa tehdä vielä selvitystä siitä, miten voitaisiin huolehtia tästä ryhmästä. Työkanava Oy on yksi, joka tähän 100 prosentin porukkaan, näihin ihmisiin, osuu, mahdollistaa sitä työllistämistä ja palvelujen tarjoamista voimakkaalla tuella. Mutta selvitämme vielä sitä jatkoa, miten voisimme tästä huolehtia riippumatta siitä, että tämä uudistus meidän on nyt pakko tehdä näillä reunaehdoilla.

Tässä ehkä nyt nämä pääasialliset kysymykset, joita nousi. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ja sitten ministeri Lintilä, viisi minuuttia.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 99/2022 vp

15.22 **Elinkeinoministeri Mika Lintilä:** Arvoisa herra puhemies! Käydään läpi, vaikka herrat ovat näemmä poistuneet.

Edustaja Vestman, tekninen hintakatto oli Suomen listalla jo aiemmassa neuvoston kokouksessa, ja nyt tämä hintakaton nosto, jota silloin suunniteltiin, on jäädytetty. Eli kyllä koko ajan tehdään näitä vaikuttamisia, ja ne tuottavat tulosta EU-puolella.

Edustaja Mäkynen kysyi tästä LNG-tuonnista Venäjältä. Se tieto, joka minulla on, on, että Gasumilla on ollut tilaus sieltä, ja ne ovat niin sanotusti take or pay -periaatteella, eli lasti pitää maksaa, otti sitä vastaan tai ei. Käsittääkseni sinne ei ole uusia tilauksia.

Edustaja Tynkkynen kysyi Italian energiatauista. Voin hyvin uskoa, että Italiassa ovat tuota kokoluokkaa olevat tuet, mutta on siellä kyllä valtiontalouskin sitten rempallaan. Eli kyllä nämä ovat sellaisia, että se tarve rahalle olisi valtavan iso ja mielellään sitä laittaisi, mutta me tiedetään se, että meillä valtio velkaantuu tällä hetkellä jo aivan liikaa. [Sebastian Tynkkynen välihuuto] Kyllä se on tietysti sellaista taiteilua siinä, että missä kohti mennään sitten, koska totta kai meistä jokainen saa valtavan määrän sitä postia yksittäisiltä ihmisiltä ja perheiltä, se on ihan selvä asia, mutta sitten siellä toisessa puntarissa pitää olla kyllä se valtiontalouden vastuullinen käyttäminen, ja sitä Italia ei ole tehnyt. [Sebastian Tynkkynen: Ohititte kysymyksen täysin!]

Grahn-Laasonen kysyi ydinenergiain kokonaisuudistuksesta. Se on meillä menossa. Se on jo menossa, ja se tulee jatkumaan. Se on pitkä uudistus, se tulee valmiiksi seuraavan hallituskauden aikana, ja siellä ovat nämä pienet modulaariset reaktorit mukana.

Ja sitten taas STUK: Voin kuvitella, että STUK haluaa lisää resursseja, vaikkei niillä ole kyllä mitään luvitettavaakaan tällä hetkellä. Ja sitten toisaalta STUKhan kuuluu STM:n alle, eli en tunne niin tarkasti.

Edustaja Kinnunen kysyi energiansäästöinvestoinneista. Ympäristöministeriön puolella on olemassa energiansäästöinvestointeihin tukirahaa, ja meillä on myös sitten lämmitysmuotoihin tukia, esimerkiksi öljylämmityksestä pois saa erikseen tukirahaa.

Edustaja Eestilän mielenkiintoiseen kysymykseen virtuaalivoimailaitoksista: En ole nyt täysin varma, mutta käsittääkseni tällä hetkellä ei ole varsinaisesti toiminnassa, mutta kun meillä on tämä RRF-raha nyt haettavana, niin siellä on ainakin muutama hakemus, jotka ovat tämänpohjaisia. Toivon mukaan ne nousisivat sieltä jalalle.

Edustaja Koponen, erittäin hyvä kysymys jälleen, eli uusiutuvan energian vienti on ehdottomasti suomalaisten yritysten yksi merkittävimpiä alueita. Meillä on itse asiassa lukuisia: meillä on tietyllä tavalla isot, joista me on tiedetty, että ne ovat merkittäviä, mutta meillä on yllättävän paljon myös pieniä, esimerkiksi ohjelmistotaloja, jotka tekevät smart energy-, smart cities- ja niin edelleen ohjelmia.

Ja oikeastaan tämä liittyy vähän tähän edustaja Kivelän kysymykseen. Kyllä nämä vihreän siirtymän asiat ovat sellaisia, jotka ovat se maailmanlaajuinen draiveri investointeihin. Meillä tällä hetkellä on semmoinen puolitoistakertainen se, mitä me pystytään vieämään ulos, eli se on meille ehdottomasti tietyllä tavalla meidän vientimme syömähampaita. Tähän liittyvät myös ne tki-rahast: meillä on painotus ollut nimenomaan sinne puolelle, eli teknologian muutoksiin energiapuolella. Tämä on meille mahdollisuus: vaikka tämä on vakava paikka, niin kyllä tämä on Suomelle ja Suomen vientiteollisuudelle ehdottomasti mahdollisuus.

Sitten edustaja Koskela, polttoaineen hinnat: Saksassa käydään tällä hetkellä kovaa keskustelua. Heillä on ollut tiputettu polttoainevero. Nyt he palasivat takaisin, ja siellä kyselään, oliko sillä mitään merkitystä, kun se tiputettiin. Me nähdään tällä hetkellä itsekin se,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 99/2022 vp

että ihan hyvin on tultu alas niistä pahimmista ajoista, nyt mennään ysvivosessa jo alle kahden euron paikoittain, eli semmoinen nelisenkymmentä senttiä on tultu alas. Kyllä tämä on niin paljon maailmanmarkkinoista kiinni. Ja kun viittasitte käyttövoimaveroon, niin se on varmasti semmoinen vakavasti pohdittava. Senhän näkee nyt, että esimerkiksi diesel on kalliimpi kuin ysvivonen, ja sehän johtuu siitä, että Keski-Eurooppa korvaa tällä hetkellä maakaasua näillä keskitisleillä, eli keskitisleillä, joista tehdään dieseliä, ja kysyntä on kovaa. Se myydään enemmän sinne [Puhemies koputtaa] kuin sitten Suomessa dieseliin. [Jari Koskelan välihuuto]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ja nyt siirrytään puhujalistaan. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

15.27 **Hannu Hoskonen kesk:** Arvoisa herra puhemies! Tätä budjettia käsiteltäessä on noussut esille kyllä ihan hallitsevana tekijänä energian hinta. On hyvä, että erilaisia hinnannoususta aiheutuvia ongelmia korvataan valtion budjetin kautta, mutta me olemme siinä velkatilanteessa jo tänä päivänä, että meidän on pakko ruveta etsimään ulosmenotietä siitä siten, että tukiaisia vähennetään ja omalla tuotannolla korvataan sitä, mitä meillä tällä hetkellä itsellä ei ole.

Sähkön hinta on aivan käsittämättömällä tasolla, ja se tulee vaikuttamaan tulevana talvena tuotantotalouteen rajusti, aivan kuten kotitalouksiinkin. Tuotantoa lopetetaan, työttömiä tulee, ja kotitalouksia menee konkurssiin — varsinkin nuoria pareja tämä koskee, ja myös eläkeläisiä, joilla on pienet tulot — koska sähkön hinta on sillä tasolla, että emme pysty sen kanssa elämään.

Meidän on itse ruvettava tekemään tuotantoa lisää. Tämä koskee tietysti sähköä, ja sen tekemisessä ensisijaisesti tietysti ydinvoima on siinä tärkeä, mutta minkä takia aikanaan esimerkiksi vihreät vastusti ankarasti Vuotoksen allasta ja Iijokeen rakennettavaa Kollajan allasta? Sieltä olisi tullut 500—600 megaa tehoa lisää. Olisimme saaneet kestäväää säätövoimaa tuulivoiman kaveriksi. Nyt rakennetaan vain tuulivoimaa, jolla ei ole säätövoimaa, ja talvella siitä ei ole mitään hyötyä, kun kovalla pakkasella ei tuule. En muista yhtään kovaa pakkasta, että silloin olisi tuullut. Silloin tarvitaan sähköä, ja CHP-voimalla voimme tehdä sen yli 3 000 megaa, ja sillä yli 3 000 megan teholla sähköä valtakunnan verkkoon.

Me tarvitsemme ensi kesänä maksimaalisen määrän turvetta, 10 terawattituntia eli 10 miljoonaa mottia, mutta sitä ei pysty enää nostamaan, kun turveala on ajettu niin alas, ja, arvoisa ministeri, nyt on sitten viimeiset hetket tehdä ihan oikeasti turpeennosto tässä maassa mahdolliseksi. Meillä on viimeiset turveurakoitsijat harkitsemassa tällä hetkellä, pistävätkö pillit pussiin, ja se johtaa siihen, että tämän maan kansantalous putoaa polvilleen. Samalla menee maatalous, koska jos ei kuiviketurvetta nosteta, meillä loppuu broilerin tuotanto, meillä loppuu sikalat, osittain maidontuotanto ja Kauttapuutarhaliiton tutkimuksen mukaan yli 90 prosenttia suomalaisista kasvihuoneista lopettaa, kun turve loppuu. Samalla loppuu 400 miljoonan euron vientituotanto tästä maasta, koska me myymme kasvualustoja noin sataan maahan ympäri maailmaa, ei ainoastaan Eurooppaan vaan muuallekin maailmaan.

Eli olemme todella vaikeuksissa, ihan olemme omasta syystä. Emme ole ampuneet itseämme jalkaan vaan molempiin jalkoihin. Että vähän tuntuu, että alkaa elämäkin loppua tästä maasta kohta, kun tämmöisiä älyttömiä päätöksiä tehdään. Meillä on ollut varaa dumpata rahaa Saksan maakaasumarkkinoille — seitsemän miljardia on maksettu Uniperin

Pöytäkirjan asiakohta PTK 99/2022 vp

osakkeista, ja nyt on annettu sille kahdeksan miljardia tukiaisia: neljä miljardia riihikuivaa rahaa ja neljän miljardin takuut. Saammeko koskaan niitä pois? En tiedä. Mutta olisiko nyt aika kiinnittää huomiota kotimaisen energian tuotantoon?

Talousvaliokunta kävi Singaporessa, ja oli hieno tavata Nesteen uuden tuotantolaitoksen henkilöstöä, joka tekee sinne öljynjalostuslaitosta, jossa bioaineista tehdään lentokonepolttoaineita. Miksi ne kaikki tehtaot menevät sinne? Täällähän niitä tarvittaisiin, kotimaisen energian tuotannossa. Me pystymme itse tekemään dieselpolttoaineet turpeesta ja puusta ja ihan varmasti edullisesti. Tekniikka on olemassa, se on yksinkertaista. Miksi me teemme itsemme riippuvaiseksi yhä enemmän maailmanmarkkinoista, kun voisimme sen itsekin tehdä? Tätä pitää ilmeisesti viisaammilta kysyä, mutta onhan tämä älytöntä touhua: työntää rahat ulkomaille, teollisuusmaasta pois, ja maksaa sen jälkeen tukiaisia. Jos joku löytää tässä järkeä, niin pyydän ottamaan vaikka sähköpostilla yhteyttä, niin minäkin sen ymmärtäisin mielelläni. [Mauri Peltokangas: Hiljaiseksi jää!]

Päästökaupan virheet tulee poistaa. Me maksamme yli miljardi euroa vuosittain veroja väärillä päästökaupan luvuilla, joita tämä maa on syöttänyt tuonne IPCC:n ilmastopaneelille, ja sitä kautta se vaikuttaa meidän veromenoihin radikaalisti. Ainespuuta palaa jatkuvasti kattiloissa miljoonien eurojen edestä. Ehkä tänä vuonna pääsemme ennätykseen, jonnekin viiteen—kuuteen miljoonaan mottiin, kun muuta ei enää ole. Ja kannattaa muistaa kaikkien intoilijoiden, jotka haluavat tätä vihreää siirtymää jatkaa, että sellutehdas itsessään on yksi erittäin tehokas sähkön tuottaja. Sen kaikki tietävät, että sellutehtaiden sähköntuotanto ympäri vuoden on tässä maassa loistavaa sähköä. Se on puhdasta sähköä ja tuottaa kansantaloudelle voittoa sekä tehtaan tuotteena että myös energiana — koskee myös kaukolämmön tuotantoa.

Tämän takia olen siitä hyvin huolissani, arvoisa puhemies, että tämä suomalainen politiikka on mennyt siihen, että me riehumme ulkomailla, hävitämme sinne rahat ja sen jälkeen olemme oman maan kanssa suurissa vaikeuksissa, ja koskee varsinkin nuoria.

Yksi asia vielä lopuksi, arvoisa puhemies: esimerkiksi Fortumin asioissa on rahaa vielä noin 5,5 miljardia Venäjän sijoituksissa kiinni, ja niistäkin rahoista varmaan voimme todeta, että ne on menetetty.

Meidän tulee tehdä EU:ssa sellaista politiikkaa, että estämme sen ennallistamisasetuksen tulon tähän maahan. Sama koskee uusiutuvan energian [Puhemies koputtaa] RED kakkosta, joka on se ihan älytön säädös, joka toteaa, että puu ei ole uusiutuva raaka-aine. Jos ajattelumalli on EU:ssa tuolla tasolla, niin eipä sillä järjestelmällä kovin paljon enää toivoa ole.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Ronkainen, olkaa hyvä.

15.33 **Jari Ronkainen ps:** Arvoisa puhemies! Aiemmissa talousarvioesityksen puheenvuoroissani olen käsitellyt puolustusministeriön hallinnonala, joka on ansainnut oppositioltakin saamansa kiitokset. Kiitosta ei voi kuitenkaan jakaa koko talousarvioesitykselle.

Maailman epävakaa tilanne heijastuu kaikkiin turvallisuuden toimijoihin. Ulkoisen turvallisuuden lisäksi sisäinen turvallisuus on juuri nyt merkittävässä asemassa. Poliisin merkittävä määrärahalisäys verrattuna edellisen vuoden talousarvioesitykseen on perusteltu, kuten on tavoite seitsemän- ja puolentuhannen henkilötyövuoden osaltakin. Määrärahalisäys hoitaa kuitenkin oiretta, ei paranna tautia.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 99/2022 vp

Poliisin määräraha- ja henkilöstökorotuksen taustalla vaikuttavat kiinteistöjen ja ICT-järjestelmien kasvaneet kustannukset. Puolustushallinnossa kohoaviin kiinteistö- ja ICT-kustannuksiin on pystytty puuttumaan. Myös sisäministeriössä on puututtava poliisin tukitoimintojen kustannuksiin ja ennen kaikkea turvattava poliisin perustoiminnan riittävä ja johdonmukainen rahoitustaso.

Poliiseja tarvitaan kentällä juuri nyt erityisesti siksi, että väkivaltainen katujengikulttuuri on rantautunut Suomeen pysyäkseen, ja siihen poliisin tulee reagoida voimallisesti. Valitettavasti katujengit loistavat poissaolollaan, eikä niitä löydy edes mainintana koko talousarvioesityksessä.

Rajavalvontaan tehdyt panostukset ovat tarpeellisia. Hankinnat eivät kuitenkaan palvele laajaa toimintaa, mikäli laintulkinta ja rajakäytännöt laahaavat jäljessä. Hallitus on jatkavasti rajan sulkemisessa venäläisturisteilta, vaikka saman EU-lainsäädännön alaiset Baltian maat ja Puola ovat jo näyttäneet esimerkkiä sen toteuttamisessa.

Hallituksella ei ole ollut kykyä ennakointiin, ja se on toiminut vasta kriisissä. Tämä on vaivannut päätöksentekoa oikeastaan koko tämän hallituskauden. Hyvänä esimerkkinä on nyt itärajalla Rajavartiolaitoksen ilmaisema tarve aidalle, johon eduskunta antoi mandaatin jo kesäkuussa. Aitaa vasta kaavaillaan, kun sen pitäisi olla jo valmis estämään nyt havaittuja maastoylityksiä.

Arvoisa puhemies! Muualla budjetissa näyttää kuitenkin siltä, että maailmalla tapahtuvaa kehitystä ei ole huomioitu. Hallituksen lempilapsille, vähähiilisuudelle ja kehitysavulle, jaetaan rahaa aivan kuin energiakriisistä tai maailmanpolitiikan muutoksista ei olisi tietoa. Vihreä siirtymä nielee useita miljardeja, ja hyödyn kerrotaan tulevan joskus kaukaisessa tulevaisuudessa. Lisäksi kehitysyhteistyöhön satsataan 1,3 miljardia euroa, siis saman verran kuin poliisitoimeen ja Rajavartiolaitokseen yhteensä.

Kehitysyhteistyötä jatketaan maiden kanssa, joiden ihmisoikeustilanne ei kehity myönteisesti, ja myös sellaisten maiden kanssa, jotka ovat asettuneet tukemaan Venäjää sen brutaalissa hyökkäyssodassa Ukrainassa. Esimerkiksi merkittävä Suomen kahdenvälisen kehitysyhteistyön kumppanimaa Etiopia äänesti YK:n yleiskokouksessa Venäjän ihmisoikeusneuvostosta erottamista vastaan. Muut Suomen Afrikan-kumppanit äänestivät tyhjää tai eivät olleet paikalla. Toisaalta Ukrainalle annettavaan tukeen ehdotetaan 30 miljoonaa euroa, josta 10 miljoonaa katetaan ulkoministeriön hallinnonalan olemassa olevilla määrärahoilla. Tämä on murto-osa siitä, mitä kehitysyhteistyön kokonaisuuteen satsataan.

Arvoisa puhemies! Perussuomalaisille oman kansan turvallisuus tulee ennen venäläistä turismia. Meille Euroopan vakaus on tärkeintä, ja Afrikan kehitysyhteistyössä vaadimme tuloksia, jotta se voisi jatkua samalla tasolla. Odotamme siis vastavuoroisuutta esimerkiksi siinä, että kehitysyhteistyön piirissä olevat maat saavat palautussopimuksensa kuntoon.

Meille oman kansan pärjääminen tulee ensimmäisenä energiakriisissä ja inflaatiokriisissä. Mikäli se vaatii maailman kunnianhimoisimmasta hiilineutraalisuustavoitteesta luopumista, niin olkoon sitten niin. Tällä hetkellä tavoitteet ainoastaan kurittavat omaa etuamme ja vihreät innovaatiotkin odottavat keksijäänsä. Toivon todellakin, että hallitus laittaisi oman kansan edun tärkeysjärjestyksessä etusijalle. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Koskela, olkaa hyvä.

15.38 **Jari Koskela ps:** Arvoisa herra puhemies! Tämä ei ole ensimmäinen kerta, kun olen täällä puhumassa omavaraisuudesta ja turvetuotannosta, ja tuskin tämä tulee jäämään vii-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 99/2022 vp

meiseksikään. Hallituksen politiikka turpeen suhteen on ollut kestäväntöntä. Turvetuotantoa lähdettiin ajamaan nopeutetusti alas, vaikka se ei ollut edes hallitusohjelman kirjausten mukaan tarpeellista. Me perussuomalaiset varoitimme lukuisista turvetuotannon alasajon ikävistä vaikutuksista. Mainitsenpa tässä nyt vain muutamia: Turve korvautui monin paikoin venäläisellä hakkeella, kasvu- ja kuiviketurpeen saanti vaikeutui ja turpeen merkitys huoltovarmuuden takaajana väheni ilman, että mitään kotimaista korvaajaa tuli tilalle. Venäjän aloitettua julman hyökkäyssotansa Ukrainaa vastaan ja koko Euroopan ajaututtua energiakriisiin on turvetuotannon nopeutettu alasajo osoittautunut suorastaan katastrofiksi.

Arvoisa puhemies! Valitettavasti hallitus ei ole tehnyt uudessakaan maailmanpoliittisessa tilanteessa riittäviä toimia turvetuotannon palauttamiseksi. Tein keväällä toimenpidealoitteen siitä, että jo luvan saaneet ja jo aloitetut turvetuotantoalueet otettaisiin käyttöön. Noston jälkeen ne voisi istuttaa hiilinieluisiksi, elikkä sinne saataisiin tilalle mäntyä ja kuusta. Tämä toimenpide pitäisi toteuttaa edelleen ensi vuonna. Se ei ole vanhentunut ajatukseena. Tiedämme, että luvat ovat kunnossa ja ainoa, mikä tarvitaan, on riittävän pitkän näköalan luominen turveyrittäjille: 5 tai mielellään 10 vuotta olisi sopiva aika. Nyt puhutaan parista vuodesta. Turveyrittäjille se on liian lyhyt aika, ei kannata jatkaa niillä näkymillä töitä. Se tarvitsee sen 5 tai 10 vuotta.

Arvoisa puhemies! Ensi vuoden talousarvioesityksessä hallituksen kestäväntöntä politiikka turpeen suhteen saa siis jatkoa. Täällä kirjassakin on nyt suunnattu 30 miljoonaa euroa turvetuotannosta luopuville yrittäjille, eli tässä kannustetaan turpeentuottajia lopettamaan uransa. Tämä on tässä tilanteessa täysin järjetön tapa toimia. Nyt pitäisi kaikki jäljellä olevat koneet ja yrittäjät saada töihin. Emme voi odottaa, että energiakriisi on helpottamassa lähitulevaisuudessa. Turvetta tarvitaan tulevina vuosina, uskokaa pois. Tälle 30 miljoonalle löytyisi parempiakin käyttökohteita. Se voitaisiin käyttää esimerkiksi turvetta käyttävien lämpölaitosten kustannusten kompensoimiseksi. Jos tällainen siirto tehtäisiin, olisi sillä välittömästi positiivinen vaikutus jo seuraavan vuoden turvetuotantoon.

Hallituksen turvevastaisuus näkyy myös maa- ja metsätaloussektorin hallinnonalalla. Ministeri Kurvinen on kauniisti puhunut siitä, miten turvepeltoja saa jatkossakin käyttäen, mutta talousarvioesityksessä osoitetut 30 miljoonaa turvepeltojen ilmastotoimista kertovat aivan muuta halutusta suunnasta. Nämä ilmastotoimet voivat olla esimerkiksi pellon ottamista pois käytöstä tai siirtymistä kosteikkoviljelyyn. Tämä heikentää maamme ruokaturvaa, sillä kuivina satovuosina ja kausina turvepellot tuottavat kivennäispeltoja paremman sadon. Esimerkiksi viime vuonna oli tällainen tilanne. Monet viljelijät sanoivat, että turvepellot tuottivat tuplasadon verrattuna normaalipeltoihin, kivennäismaihin. Kosteikkoviljelystä saatavilla tuotteilla ei ole myöskään aitoja markkinoita.

Arvoisa puhemies! Turvetta tarvitaan Suomessa vielä pitkään ja erityisen paljon lähivuosina. Toivoisin, että hallituksessakin ymmärrettäisiin tämä todellisuus ja tehtäisiin tarvittavat toimenpiteet, jotta suomalaisille ei tulevina talvina tulisi kylmä tai nälkä. Tarvitaan siis sinivalokovalkoista siirtymää. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Mäkinen, olkaa hyvä.

15.43 Riitta Mäkinen sd: Arvoisa puhemies! Nyt käsittelyssä oleva valtion ensi vuoden talousarvio on hallitukselta vastuullinen kriisiajan budjetti. Vuoden takaiset odotukset pandemian väistymisestä ja paluusta normaaliaikoihin ja kasvavien positiivisten talousluku-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 99/2022 vp

jen budjetteihin ovat nyt valitettavasti romuttuneet. Jälleen hallitus joutuu reagoimaan ulkoapäin tulevaan šokkiin, jo kolmanteen kuluvaan kauden aikana.

Pandemian aiheuttama šokki on vaihtunut Venäjän julman hyökkäyssodan aiheuttamaan turvallisuus- ja taluskriisiin. Kolmas šokkiaalto on kasvanut kesän mittaan eskaloituneen energiakriisin muodossa. Siksi hallitus toimii nyt ottaen huomioon niin muuttuvan turvallisuuspoliittisen tilanteemme kuin kansalaisten kokeman epävarmuuden arjessaan, kun hinnat nousevat kiihtyvän inflaation pyörteissä ja asuntolainojen korkojen noustessa.

Arvoisa puhemies! On selvää, että Suomen ja suomalaisten turvallisuudesta pidetään huolta entistäkin tarkemmin. Olemme jättäneet Nato-hakemuksen ja kehysriihessä linjassimme mittavista lisäpanostuksista maanpuolustukseen. Ensi vuoden talousarviossa linjasta toteutetaan.

Vahvan kansallisen sotilaallisen puolustuskyvyn rinnalla meidän on varmistettava, että Suomi säilyy puolustamisen arvoisena pohjoismaisena hyvinvointivaltiona. Yhteiskunnallinen vakaus ja rauha edellyttävät kansalaisten turvallisuuden tunteen, oikeudenmukaisuuden kokemuksen ja yhteenkuuluvuuden vahvistamista. Emme voi antaa kriisien repiä kansakuntaamme.

Suomessa ei pidä kenenkään pelätä, että kriisien keskellä jää yksin tai vaille apua. Tällä talousarvioesityksellä luodaan turvaa arkeen ja lievennetään sitä iskua, minkä suomalaiset joutuvat ottamaan vastaan, kun energiahinnat ja elinkustannukset karkaavat. Me haluamme tukea niin lapsiperheitä, pieni- ja keskituloisia kuin pitkää työmatkaa ajaviakin. Esimerkiksi varhaiskasvatusmaksujen alentaminen, sähkövähennys sekä -tuki ja sähkön arvonlisäveron väliaikainen alentaminen ovat äärimmäisen tärkeitä toimenpiteitä kotitalouksien tukemiseksi.

Arvoisa puhemies! On aivan selvää, että talousarviossa tasapainoillaan monien vaikeiden asioiden kanssa. Kuten tiedämme, julkisen talouden rakenteellinen alijäämä on asia, johon on suhtauduttava vakavasti. Nyt on kuitenkin syytä ymmärtää, ettei akuutti kriisi mahdollista suurta sopeutusta, saati isoja veronalennuksia. Kriisinhoidon rinnalla on panostettava sektoreihin, joiden avulla Suomi pysyy tulevaisuudessa kasvu-uralla, osaamiseen sekä tutkimukseen ja kehitykseen. Samalla on huolehdittava ihmisten hyvinvoinnista ja luotava uskoa siihen, että kriisit selätetään yhdessä ja että suomalainen hyvinvointivaltio kantelee pahimman yli.

Arvoisa puhemies! Kriisinsietokykyämme parantaa tällä hetkellä se tosiasia, että hallitus on toteuttanut monia tervetulleita uudistuksia ja toimenpiteitä työllisyysasteen nostamiseksi, ja työllisyysasteemme onkin nyt historiallisen korkealla tasolla.

Tulevalla palkkatuki uudistuksella yksinkertaistetaan sääntelyä ja nopeutetaan myöntämis- ja maksatusprosesseja ja parannetaan tuen saamisen edellytyksiä. Palkkatuki uudistus sisältyy ensi vuoden talousarvioon.

Uudistus herättää kuitenkin järjestökentällä myös suurta huolta, johon on vastattava. Yhdistysten ja säätiöiden oikeutta sataprosenttiseen tukeen rajoitetaan merkittävästi. Tällä muutoksella pelätään olevan vakavia kielteisiä vaikutuksia yhdistysten toimintaan. [Toimi Kankaanniemi: EU!] Myös lainsäädännön arviointineuvosto on lausunnossaan huomauttanut, ettei niitä ole riittävästi arvioitu.

Arvoisa puhemies! Palkkatuki uudistuksen tavoitteena on lisätä merkittävästi palkkatuen käyttöä yrityksissä. Monissa tilanteissa tämä on kannatettavaa, mutta samalla tulee muistaa se todellisuus, missä monet heikossa työmarkkina-asemassa olevat elävät ja milaista tukea he työllisyyteensä tarvitsevat. Yritykset eivät pysty työllistämään kaikkein hei-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 99/2022 vp

Hallitus on rakentanut tämän sähkötukipaketin, jossa on kolme osaa. On tämä verovähennys, kotitalousvähennyksen tyyppinen verovähennys. Se on kannatettava. Samaten sähkötuki pienituloisille on paikallaan. Arvonlisäveron alentaminen on myös osin paikallaan, mutta siitä on kyllä todettava, että se on kallis keino ja sen hyöty jakaantuu kaikille sähkönkäyttäjille, mikäli sähköyhtiöt sen panevat kuluttajahintoihin. Sitä tulee tietysti hyvin tarkkaan seurata. Erityisesti vaihtuvahintaisissa sopimuksissa vaara on, että se ei mene hintoihin.

Mutta niin kuin äsken ministeri Lintilä myönsi, niin nämä suurten kustannusten omakoti- ja asuntojen sähkölämmittäjät jäävät nyt tässä hyvin epävarmalle pohjalle. Lapsiperheet, joilla on iso asunto, iso asuntovelka, nousevat ruokakustannukset, liikennekustannukset, palkat eivät nouse, ovat näitä, jos on sähkölämmitystalo, niin kuin valitettavasti monilla on — tai toiset sanovat, että onneksi, koska sähköistykseen pyritään kiiwaasti menemään tämän vihreän siirtymän myötä. Tämä on kyllä vakava ongelma, johon hallituksen pitää paneutua.

Arvoisa puhemies! Sitten puu ja turve, ne ovat suorastaan vihapuheen kohteena tänä aikana. Euroopan parlamentti — onneksi sillä ei ole tässä päätösvaltaa ainakaan yksin — teki kyllä täysin käsittämättömän päätöksen, että puu ei olisi uusiutuva vuoden 2030 jälkeen. Mikseivät samalla päättäneet, että kaikki sairaudet lopetetaan vuonna 2030? On tämä aivan järjetön päätös. Ja myös tämä kansallinen turvepäätös, että turvetta ei voida käyttää, vaikka se on kotimainen, maaseudulla työllistävä, uusiutuva, hyvä polttoaine. Sitä vihaetaan niin, ettei sitä voida käyttää ja maksetaan siitä sitten kallista laskua. Aivan mahdotonta hyväksyä.

Arvoisa puhemies! Meillä on taantuma edessä, ainakin lyhytaikainen taantuma. Työttömyys on jo kääntynyt Tilastokeskuksen mukaan lievään kasvuun, ja se tuo isoja haasteita. Koska meidän julkinen talous ei ole kestäväällä pohjalla, niin joudumme katsomaan kyllä huolestuneena jatkoon, ja seuraaville hallituksille tämä Marinin hallitus jättää todella synkän perinnön, joka vaatii sitten kovia toimenpiteitä. Talouspolitiikan arviointineuvosto on varoitellut — se on muuten valtioneuvoston asettama professoritason neuvosto — mutta hallitus ei sitä ole kuunnellut. Tältä osin tietysti valiokunnassa, valtiovarainvaliokunnassa, kuulemme ja olemme kuulleet jo asiantuntijoita, [Puhemies koputtaa] ja varoitus tästä finanssipolitiikasta on selkeä: se on liian löysää.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Koskela, olkaa hyvä.

15.54 **Jari Koskela ps:** Arvoisa herra puhemies! Perussuomalaiset esittivät alkukeväästä lisätalousarvion käsittelyn yhteydessä 19 konkreettista toimenpidettä kotimaisen maatalouden pelastamiseksi. Valitettavasti nämä ehdotuksemme kaatuivat äänestyksissä.

Maataloushan on ollut kriisissä jo pitkään, sen me tiedämme täällä kaikki. Viime vuodet — viime vuoden heikko satokausi ja jo ennen Venäjän hyökkäyssotaa moninkertaistuneet lannoitteiden hinnat — ovat asettaneet maataloustuottajat kovalle. Maatilayritysten määrä vähenee noin tuhannella joka vuosi, ja vauhti varmasti on kiihtymässä, ja suunta on nyt mitä pikimmiten muutettava. Maatalousyrittäjiä on ehkä 44 000 tällä hetkellä. Siinä jo huoltovarmuuskin rupeaa vaarantumaan pikkuhiljaa.

Sekä koronakriisi että Eurooppaan tullut sota ovat nostaneet omavaraisuuden ja huoltovarmuuden merkitystä aivan uudelle tasolle. Tämä ei valitettavasti ole näkynyt riittävästi hallituksen toiminnassa. Tietysti hallitus on tehnyt joitakin maataloutta tukevia toimia,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 99/2022 vp

mutta valitettavasti yhä edelleen ilmastopoliitikalla ja niin sanotulla vihreällä siirtymällä on aivan liian suuri rooli myös maatalous- ja metsäpolitiikassa. On huomattavaa, että nimenomaan ilmastopoliittiset toimet ovat ajaneet maataloutta ahdinkoon jo pitkään ennen Venäjän hyökkäystä. Kotimainen maatalous on aina ollut vihreän ideologian hampaissa. Juuri ilmastotoimien takia tuotantokustannuksetkin ovat nousseet ja maataloudelle välttämättömiä sektoreita, kuten tässä moneen kertaan mainittu turvetuotanto, on ajettu alas. Ilmastopoliittisista syistä on haluttu rajoittaa myös turvepeltojen käyttöä maatalousmaina, vaikka ne tuottavat tosiaan hyvin kuivina kesinä.

Hallituksella ei nähdäkseeni vielä ole selkeää suunnitelmaa siitä, miten maataloudelle tärkeiden kasvu- ja kuiviketurpeen saanti varmistetaan pitkällä aikavälillä. Kun turvetuotantoa ajetaan alas, myös näiden tuotantokustannukset nousevat. Kasvuturvetta käytetään puutarhatiloilla, joista yhdeksän kymmenestä onkin ilmoittanut lopettavansa, jos kasvuturpeen saanti tyrehtyy; kasvuturpeellahan ei ole olemassa järkevää kotimaista korvaajaa, eikä ulkomaistakaan. On suoraan sanoen käsittämätöntä tämä politiikka, jossa näennäisten ilmastovaikutusten takia ajetaan toimivia tuotantoja alas ilman mitään, millä niitä voitaisiin korvata.

Arvoisa herra puhemies! Maatalous on valitettavasti ajettu erilaisten tukien varaan. Tukea maksetaan niin kansallisesti kuin EU:nkin kautta. Tietystikään EU ei meille oikeasti mitään maksa, vaan se on meidän omaa rahaamme, josta osa jää matkalle tällä kierroksella Brysselin kautta. Hyvä sentään, että edes jotain saadaan takaisin. Nyt on valitettavasti käymässä niin, että näiden EU-tukien maksatuspäiviä on siirretty. Tämä koskee lähinnä eteläisen Suomen lypsylehmä- ja nautakarjatiloja. Aiemmin tuki on tullut tilille joulukuussa, mutta nyt se on siirretty ensi vuoden kevääseen. Maatalousyrittäjien pitää kuitenkin maksaa laskut ajallaan ja tehdä tarvittavia investointeja oikeaan aikaan. Maksupäivien siirtyminen hankaloittaa kohtuuttomasti maatalojen asemaa ja voi ajaa monta niistä vähintäänkin konkurssin partaalle. Tällainen pitää nyt estää mitä pikimmiten.

Olen tehnyt aiheesta pari viikkoa sitten kirjallisen kysymyksen, johon odotan ministerin vastausta. Voisi olla paikallaan, että valtio takaisi yrittäjille lainan, jotta he pystyvät suoriutumaan veloistaan ajallaan. Yhdenkään maatilan ei pidä joutua lopettamaan toimintaansa tällaisen puhtaasti EU-byrokratiasta johtuvan epävarmuuden vuoksi. Nyt jos koskaan meidän on aivan välttämätöntä huolehtia maataloustuotantomme säilyvyydestä, jatkuvuudesta ja omavaraisuudesta. — Kiitoksia, herra puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ja nyt siirrytään seuraavaan pääluokkaan, ministeri Skinnarin vastuualueeseen. — Esittelypuheenvuoro, ministeri Skinnari, viisi minuuttia, olkaa hyvä.

15.59 Kehitysyhteistyö- ja ulkomaankauppaministeri Ville Skinnari (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuluneen vuoden aikana olemme eläneet läpi poikkeuksellisia aikoja niin Suomessa kuin maailmalla. Sota Euroopassa, ennennäkemätön energiakriisi sekä hauraita maita koetteleva nälänhätä ovat palauttaneet meidät perustarpeiden juurelle: rauhan ja vakauden turvaamiseen.

Venäjän hyökkäys Ukrainaan rikkoo räikeästi kansainvälistä oikeutta sekä koettelee koko kansainvälistä turvallisuutta mukaan lukien Itämerellä. Venäjän hyökkäys Ukrainaan toi Suomen historiallisen päätöksen eteen, kun keväällä yhdessä Ruotsin kanssa jätimme hakemuksemme Pohjois-Atlantin liiton jäseneksi. Suomen Nato-jäsenyys lisää sekä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 99/2022 vp

Suomen turvallisuutta muuttuneessa toimintaympäristössä että Itämeren alueen ja Pohjois-Euroopan vakautta ja turvallisuutta.

Ensi vuoden talousarvio tulee vahvistamaan Suomen asemaa arvopohjaisena ja vaikuttavana toimijana muuttuneessa turvallisuustilanteessa. Hallitus esittää ulkoministeriön pääluokkaan yhteensä 1,318 miljardia euroa, mikä on kolme miljoonaa euroa vähemmän kuin vuoden 2022 talousarvioesityksessä.

Jännitteiden keskellä Euroopan yhtenäisyydestä on tullut entistä tärkeämpää. Suomi vastaa Venäjän hyökkäykseen osana Euroopan unionia. Myös pohjoismaisen yhteistyön merkitys korostuu. Samaan aikaan monenkeskisillä areenoilla suurvaltajännitteet määrittelevät jakolinjoja uudella tavalla. Kiinan asemoituminen Venäjän hyökkäykseen tulee vaikuttamaan sen kansainväliseen asemaan. Afrikan merkitys EU:n naapurina ja strategisena kumppanina kasvaa, ja yhteistyötä on kehitettävä.

Arktisen alueen geopoliittinen, ympäristöllinen ja taloudellinen merkitys voimistuu edelleen. Myös Euroopan itäisen naapuruston kehitys vaatii erityistä seurantaa. Globaaliin ruokaturvaan sekä energiaan ja ilmastonmuutokseen liittyvät haasteet eivät koettele maita tasavertaisesti. Syvenevä eriarvoisuus on globaali uhka, joka edellyttää yhteistä vastuunkantoa. Arvopohjan Suomen toiminnalle tulevat jatkossakin muodostamaan ihmisoikeudet, oikeusvaltioperiaate, demokratia, rauha, vapaus, suvaitsevaisuus ja tasa-arvo.

Hallitusohjelman mukaisesti konfliktinesto, rauhanvälitys ja -rakennus ovat Suomen ulkopoliittikan vahvistuva painopiste. Suomi jatkaa aktiivista osallistumistaan kansainväliseen kriisinhallintaan sekä laajentaa suomalaista osallistumista rauhanvälitys- ja dialogiprosesseihin. Alueellinen yhteistyö on tärkeä keino edistää vakautta, turvallisuutta ja taloudellisia mahdollisuuksia Itämeren, Barentsin ja arktisella alueella. Vuonna 2023 Suomi toimii Barentsin euroarktisen neuvoston puheenjohtajana, järjestää Etelämannerta koskevan yleissopimuksen osapuolikokouksen sekä aloittaa Itämeren valtioiden neuvoston puheenjohtajana. Toimimme myös YK:n ihmisoikeusneuvostossa ja valmistaudumme Etyjin puheenjohtajuuteen vuonna 2025.

Arvoisa puhemies! Ulkoministeriön toimintamenoihin ehdotetaan 256 miljoonaa euroa. Ulkoasiainhallinnon rooli turvallisuus- ja kriisiorganisaationa on korostunut. Ulkoasiainhallinnon toiminta nojaa kattavaan edustustoverkkoon, joka tukee Suomen etujen ajamista maailmalla. Vaalikauden aikana edustustoverkkoa on onnistuttu kasvattamaan, ja se kattaa nyt yli 93 toimipistettä mukaan lukien syyskuussa 22 avattavat uudet edustustot Islamabadiin ja Mumbaiin. Myös tulevina hallituskausina on pidettävä huolta edustustoverkon resursoinnista erityisesti henkilöstön riittävyyden ja hyvinvoinnin osalta.

Ulkoministeriö kohdentaa talousarviossa lisäresursseja vientivalvontaan ja pakotteiden hoitoon vastatakseen liike-elämän tarpeisiin. Yhteistyössä muun Team Finland -verkoston kanssa jatketaan uusien vientimarkkinoiden kartoittamista ja tuetaan suomalaisyritysten vientiponnisteluja. Myös edustustojen hoitamia maahantuloprosesseja nopeutetaan osana hallituksen toimia osaavan työvoiman saatavuuden varmistamiseksi. Tieto-, hybridi- ja kyberturvallisuuteen liittyviä kysymyksiä kehitetään. Ulkoministeriö palaa Nato-jäsenyyteen liittyviin menoihin vuoden 23 talousarvioesityksen täydennyksessä. — Kiitoksia.

Puhemies Matti Vanhanen: Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat käyttää vastauspuheenvuoron, nousemaan ylös ja painamaan V-painiketta. — Edustaja Virolainen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 99/2022 vp

16.04 **Anne-Mari Virolainen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tämä valtion talousarvioesitys on 16. kerta, kun pääsen käsittelemään tätä, ja joka kerta täällä on noussut esiin meidän lähetystöverkoston riittävyys ja kehitysmäärärahojen riittävyys niin ikään, ja jos oikein osaan ennustaa, niin kuvittelen, että nämä kaksi asiaa tulevat nousemaan myös tässä syksyn käsittelyiden kuluessa, erityisesti kun meidän globaali toiminta ja turvallisuusympäristö ovat varsinaisessa käymistilassa.

Kokoomushan on useasti tarjonnut kasvun kaavaa, johon kuuluvat myös vientiponnistelu ja niin ikään osaavan työvoiman saaminen Suomeen, kuten ministeri jo omassa esittelypuheenvuorossaan otti esiin. Kysyisin teiltä, arvoisa ministeri, nyt kun me tunnistamme tämän osaavan työvoiman tarpeen, niin miten näette: pystyykö meidän ulkomainen edustustoverkosto palvelemaan meidän yrityksiä siinä, että saamme ihmisiä tänne, ja miten se yhteistyö Migrin kanssa toimii?

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Ronkainen.

16.06 **Jari Ronkainen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitoksia ministerille esittelystä. Teidän esittelypuheenvuorossanne rauha-sana toistui monta kertaa, ja se on tietysti äärimmäisen tärkeää, että maailmaan saataisiin rauha.

Minun kysymykseni koskee näitä kehitysyhteistyömäärärahoja. Me ollaan aikaisemminkin moneen kertaan puhuttu siitä, että niissä pitäisi olla jonkunnäköinen tulostavuus. Osa kehitysmäärärahoista on mennyt venäläisiin hankkeisiin. Onko ne nyt tällä hetkellä lyöty jäihin? Ja samoin sitten kun Afrikassa meillä on monta, monta yhteistyövaltiota, niin miten näiden tukien suhteen, jos käytännössä heidän suhtautumisensa Venäjän toimiin ovat myötämielisiä? — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Ymmärsin niin, että ministeri käyttää vielä erillisen puheenvuoron kehitysyhteistyöhön liittyen — niin että osaatte odottaa sitäkin. — Edustaja Hyrkkö.

16.07 **Saara Hyrkkö vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä Venäjän raaka ja oikeudeton hyökkäys Ukrainaan on ravistellut Euroopan turvallisuusjärjestystä mutta ihmisen tasolla tehnyt monen ukrainalaisen elämästä painajaismaista. Suomi on tukenut Ukrainaa aseavun ja materiaalien muodossa mutta myös humanitäärisesti, ja pidän todella tärkeänä, että tätä tukea kaikissa muodoissaan jatketaan.

Toinen kysymys, jonka haluaisin nostaa esiin, liittyy naisten ja vähemmistöjen oikeuksiin. Me näemme tällä hetkellä erittäin huolestuttavaa kehitystä tällä saralla eri puolilla maailmaa. Yhdysvaltain aborttilinjaukset ovat antaneet selkänöjää naisten oikeuksia polkeville tahoille myöskin muualla, ja tiedämme, että täällä aivan kotikulmilla, esimerkiksi Puolassa, vastaavat päätökset kurittavat erityisesti haavoittuvassa asemassa olevia naisia ja muun muassa ukrainalaisia pakolaisia. Jos ministeri voisi ehkä puheenvuorossaan kommentoida, voisiko Suomi ottaa entistä vahvempaa roolia. Tiedän, että seksuaalioikeuksien puolesta teemme töitä, mutta kun nämä voimat vahvistuvat, niin ajattelen, että myös vastavoimia tarvitaan.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Vehviläinen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 99/2022 vp

16.08 **Anu Vehviläinen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minulla on ministerille kaksi kysymystä, ja molemmat liittyvät Venäjän hyökkäyssotaan Ukrainassa.

Ensimmäinen kysymykseni liittyy kansainväliseen sääntöpohjaiseen yhteistyöhön. Suomalaiselle pienellä vientivetoisena maana on tärkeää, että kansainvälinen yhteistyö, kaikki kauppajärjestöt ynnä muu toiminta on sujuvaa, ja siihen olemme paljon rakentaneet — samalla tavalla tietysti monessa muussakin asiassa. Huomasin, että viime viikolla osallistuitte YK:n yleiskokoukseen New Yorkissa, ja kysyisin sitä, että mikä teidän käsityksenne on: miten tämä Venäjän asemoituminen vaikuttaa laajemmin kansainväliseen sääntöpohjaisen yhteistyöhön?

Toinen kysymys liittyy kansalliseen, omaan yritystemme toimintaan. Iso osa suomalaisia yrityksiä oli pakotettu, aiheellisesti, lähtemään pois Venäjältä ja Valko-Venäjältä. Kysyisin, että millä tavalla nämä yritykset ovat saaneet korvaavia markkinoita aikaiseksi ja mitä valtiolta aikoo tehdä tämän asian eteen.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Zyskowicz.

16.09 **Ben Zyskowicz kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Useita viikkoja hallitus vakuutti eduskunnalle, että me Suomessa emme voi estää turistiviisumien myöntämistä venäläisille kokonaan emmekä voi estää jo myönnettyjen turisti- ja Schengen-viisumien käyttämistä Suomeen tultaessa. Syy oli se, että ei ollut oikeusperustaa, ja syy oli se, että kun me olemme oikeusvaltio. Nyt hallitus on tekemässä täyskäännöksen asiassa, vaikka juridiikka ei ole muuttunut tippaakaan — hyvä niin, erittäin hyvä niin.

Mutta ongelmanahan on tämä ylikireä laintulkinta, kansainvälisten sopimusten tulkinta, EU-oikeuden tulkinta ja oman perustuslakimme tulkinta. Nyt kysyn teiltä, kun olette kuitenkin opiskellut juridiikkaa ja kun ulkoministeriö on tässä ylikireässä tulkinnassa ollut etulinjassa: aiotteko te siellä ulkoministeriössä nyt ottaa opiksi ja ymmärtää, että tällainen ylikireä tulkintalinja ei ole ainoa eikä edes järkevä mahdollisuus näissä asioissa?

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kankaanniemi.

16.10 **Toimi Kankaanniemi ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tämä Suomen tilanne tässä uudessa maailmassa on rajusti muuttumassa. Energia, korot, palkatkin varmaan jatkossa, inflaatio yleensä ja sitten tietysti Venäjän-kaupan loppuminen ja yhteyksien katkeaminen muuttavat Suomen ulkomaankaupan tilannetta voimallisesti. Minkälaisena te näette ja mikä on hallituksen strategia siltä osin, että jos vielä tässä tulee taantumaa ja jopa lama, niin miten voidaan vahvistaa suomalaisen vientiteollisuuden kilpailukykyä kansainvälisillä muuttuvilla markkinoilla? Onko tällaista ohjelmaa mielessänne tai valmisteilla, ja mitkä ovat mahdollisesti sen oleellimmat osat?

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kinnunen.

16.11 **Mikko Kinnunen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Euroopan ja pohjoismaisen yhteistyön merkitys korostuu, kun koko Pohjola tulee kuulumaan samaan puolustusliittoon. Itämeren turvallisuus on yhteinen asia. Uskon, että myös kaupan ja muun alan yhteistyö syvenee. Pohjoismaiden yhteisenä visiona on kehittää Pohjolasta maailman integroitunein ja kestävin alue. Näkisin tässä yhteistyössä mielelläni mukana

Pöytäkirjan asiakohta PTK 99/2022 vp

myös Baltian maat. Kysyn ministeri Skinnarilta: mitä uusia mahdollisuuksia näette pohjoismaisessa ja Baltian maiden yhteistyössä puolustusliitto Natoon liittymisen jälkeen?

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Sirén.

16.12 **Saara-Sofia Sirén kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Elämme todellakin tällä hetkellä epävarmoja aikoja, mutta uskon, että tässä salissa voimme olla yhtä mieltä siitä, että vakautta ja turvallisuutta edistetään silloin, kun vahvistetaan tasa-arvoa, demokratiaa ja oikeusvaltiota. Ja erityisesti, kun näinä vuosina on paljon globaaleja kriisejä eri puolilla maailmaa, kiinnostaisi kuulla ministerin näkemys, miksi hallitus on päätenyt leikkaamaan kehitysyhteistyömäärärahoista ja myös tästä oikeusvaltiomomentista, jossa puhutaan kuitenkin euromääräisesti varsin pienestä, kymmenientuhansien, leikkauksesta. Tämä on yllättävä linjaus ottaen huomioon, että monessa muussa kohdassa hallitus on löytänyt keskinäisen sovun siitä, että otetaan lisää velkaa ja lisätään määrärahoja, mutta tässä ajassa nyt tämä kehitysyhteistyömäärärahojen tavoite, 0,7 prosenttia, liukuu tälläkin budjetilla vain kauemmas.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Salonen.

16.13 **Kristiina Salonen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aivan kuten edustaja Vehviläinen, minäkin haluaisin nostaa esille ulkomaankaupan osiota. Ja kuten myös muut edustajat ovat jo todenneet, Ukrainan sota vaikuttaa myös vientiteollisuuteen ja kansainväliseen kauppaan. Sen vuoksi onkin tärkeää, että ensi vuoden budjetissa ulkoministeriö on lisännyt resursseja vientivalvontaan sekä pakotteiden hoitoon vastatakseen suomalaisyritysten tarpeisiin. Suurin kärsijä kaikessa on kuitenkin Ukraina ja sen kansalaiset, ja tärkeintä tietenkin on se, että Suomi osoittaa tukea Ukrainalle. Myöskin kehitysyhteistyömäärärahoista lisätukea tulee yhteensä 30 miljoonaa euroa.

Tämä sota Euroopassa on Suomessa konkreettisesti osoittanut sen, että jo ennen Ukrainan sotaa alkoi keskustelu yritysten kriisinsietokyvystä ja resilienssistä, mikä on tärkeämpää nyt kuin koskaan. Olisin kysynyt ministeriltä: miten voimme hallituksena varmistaa vientiyritysten entistä paremman kriisinsietokyvyn?

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kiuru.

16.14 **Pauli Kiuru kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Talousarvioesityskirjan sivulla 149 on kohta Maa- ja aluekohtainen kehitysyhteistyö, jossa luvataan käyttökohteeseen reilut 192 miljoonaa euroa, ja sitten siellä seuraavalla sivulla on lueteltu maita, jotka ovat avunsaajia. Toisaalta sitten tiedämme, että osa näistä maista on YK:ssa toiminut äänestyksessä Venäjän politiikkaa tukien, ovat äänestäneet joko tyhjää tai sitten vastaan, kun on äänestetty Venäjän ihmisoikeusneuvoston jäsenyydestä. Tällaisia maita ovat esimerkiksi Algeria, Eritrea, Etiopia, Irak, Syyria ja monta muuta. Eli Suomi tukee näitä maita, ja samaan aikaan nämä maat tukevat Venäjän politiikkaa. Olisiko ehkä syytä arvioida uudestaan tämän tuen suuntaamista muihin kohteisiin, vaikkapa Ukrainaan?

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Virolainen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 99/2022 vp

16.16 Anne-Mari Virolainen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ymmärsin, että meillä tulee kehityspolitiikasta vielä erillinen keskustelu. Keskityn tässä vielä viennin edistämiseen.

Meillähän on tunnetusti Suomessa se tilanne, että ei ole riittävästi yrityksiä, jotka haluat kasvaa ja kansainvälistyä. Meillä on kuitenkin paljon osaamista eri puolilla Suomessa, ja käsitykseni mukaan ely-keskuksissa on tällainen niin sanottu maakunnista maailmalle-hanke, mutta se ei välttämättä aina toimi niin tehokkaasti kuin me toivoisimme. Nyt korona on tietysti ravistellut yrityksiä melko lailla, ja sitten meillähän on tämä eurooppalainen elpymisväline. Pyytäisin ministerin näkemystä siitä, miten me voimme hyödyntää sitä tehokkaasti, jotta me saamme suomalaiset osaavat yritykset kansainvälistymään.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Sirén, ja hänen jälkeensä ministeri.

16.17 Saara-Sofia Sirén kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Toivottavasti ministerillä olisi mahdollisuus puheenvuorossaan myös tapaila näkemystä yleiseen suurvaltapolitiikkaan, mihin tämä Venäjän brutaali hyökkäyssota on vaikuttanut, erityisesti nyt EU:n ja Kiinan väliset näkymät, miten tämä tilanne on muuttunut.

Ja jos puhemies sallii, niin tässä samassa puheenvuorossa vielä kehitysyhteistyöhön otaisin hieman ennakkoa, nimittäin toivoisin, että ministeri kommentoisi myös sitä, millä tavalla hallitus näkee, kun erityisesti bktl-osuus laskee niin, että heikoimmassa asemassa olevien maiden osuus tippuu. Minun mielestäni nämä pudotukset sekä bktl-osuudessa että heikoimmassa asemassa olevien maiden osuudessa ovat hallituksen oman ohjelman vastaisia.

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri, voitte kommentoida tähänastista keskustelua ja käyttää samassa yhteydessä viisi minuuttia kehitysyhteistyöstä.

16.18 Kehitysyhteistyö- ja ulkomaankauppaministeri Ville Skinnari: Arvoisa puhemies! Jos sopii, niin käytän tämän kehitysyhteistyöasiaan, joka samalla on geopolitiikkaa, ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa sivuvaava aihe, ja tämän jälkeen vastaan mielelläni kysymyksiin.

Suomi osallistui tosiaan viime viikolla tasavallan presidentin johdolla YK:n yleiskokouksen korkean tason viikolle, ja viikon aikana kävi entistä selvemäksi se, että maailma on monella tapaa vedenjakajalla, maailma on monella tapaa jakautumassa blokkeihin. Akuutit ilmastokysymykset, ruokaturva sekä pandemia, sen laajakantoiset vaikutukset, kysyvät yhteisvastuuta maailman rikkaimmalta osalta, eli vuoropuhelulla, kuuntelulla, kysymisellä on näinä vaikeina aikoina itseisarvo.

Olen korostanut tässä salissa ja monissa keskusteluissa kanssanne jo reilun kolmen vuoden aikana, että kehityspolitiikka on osa Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa. Koskaan aiemmin tämä ei ole ollut yhtä vahvasti nähtävissä niissä pöydissä, joissa Suomikin vaikuttaa. On lukuisia maita, jotka niin sanotusti istuvat aidalla. On kansallisen turvallisuutemme etu, että aidallaistujat hakevat kumppanuuksia sieltä, missä rakennetaan vakautta monenvälisesti ja kansainväliseen oikeuteen nojaten.

Suomen kehitysyhteistyöbudjetti on osaltaan vastaus edellä mainittuihin haasteisiin, ja haluankin painottaa, että tämän hallituskauden viimeinen budjetti vahvistaa kehitysyhteistyön osalta sen, että äkkikäännöksistä on päästy eroon. Ylivaalikautisessa selonteossa

Pöytäkirjan asiakohta PTK 99/2022 vp

eduskunta vahvisti periaatteet, joita eduskuntapuolueet ja suomalainen yhteiskunta voivat mahdollisimman laajasti tukea. Vain pitkäjänteisellä työllä saavutetaan pysyviä tuloksia.

Ensi vuoden budjettiesityksessä Suomen julkisen kehitysyhteistyön arvioidaan olevan kokonaisuudessaan noin 1,2 miljardia euroa. Tämä vastaa noin 0,42 prosentin osuutta bruttokansantulosta. Naisten ja tyttöjen oikeudet, koulutus sekä ilmastonmuutokseen vastaminen jatkuvat tärkeinä painoituksina.

Ulkoministeriön hallinnoimaan varsinaiseen kehitysyhteistyöhön ehdotetaan 710 miljoonaa euroa ja noin 400 miljoonan euron sitoumusvaltuuksia. Suomen ilmastorahoitukseksi raportoitava osuus on noin 232 miljoonaa euroa.

Ukrainan tukemisessa lahjumuotoisen kehitysyhteistyön merkitys on oleellinen. Tähän hallitus esittää 20 miljoonan euron lisärahoitusta. Tällä tuetaan Ukrainaa Venäjän hyökkäyksen aikana, valmistaudutaan välittömän tuen antamiseen sodan päätyttyä sekä varaudutaan jälleenrakennuksen tukemiseen pidemmällä aikavälillä.

Humanitaariseen apuun esitetään 92 miljoonaa euroa. Maailmanlaajuisesti avun tarve on nyt historiallisen suuri.

Kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyörahoitusta on kasvatettu pitkäjänteisesti koko hallituskauden ajan. Ensi vuonna taso on 88 miljoonaa euroa.

Finnfundin pääoman korottaminen ja kehitysyhteistyön finanssisijoitukset säilyvät tämän vuoden tasolla.

Arvoisa puhemies! Onkin olennaista kysyä, mitä me olemme saaneet aikaan, mikä on globaali kädenjälkemme, millaisia ovat järjestelmätason ratkaisumme. Tähän keskusteluun avautuu erinomainen mahdollisuus lähiviikkoina, kun eduskunnalle annetaan tämän hallituskauden kehityspolitiikan tulosraportti.

Haluan tuoda nostoina esiin vaikkapa sään ennakkovaroitusjärjestelmän, jossa Suomi on todella tullut kokoaan suuremmaksi ratkaisujen tarjoajaksi ilmastosopeutumisessa, tai Suomen tuella saavutetut äitiys- ja lisääntymisterveytulokset. On selvää, että kestävä kehityksen tavoitteita ei saavuteta yksin julkisen kehitysavun varassa. Siksi yksityisen sektorin mukaan saaminen on keskeistä ja välttämätöntä. Tämän eteen me tehdään aktiivisesti töitä sekä kotona että maailmalla. — Kiitoksia. [Keskeltä: Vastaukset!]

Puhemies Matti Vanhanen: Ja vastauspuheenvuoroilla jatketaan keskustelua. — Edustaja Virolainen.

16.23 **Anne-Mari Virolainen kok** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Jäin jotenkin odottamaan vastauksia siihen kauppapolitiikan osioon, mutta ei se mitään. Ne varmaan tulevat sitten jossain vaiheessa.

Tämä oli erittäin hyvä, ministeri, että otitte esiin näitä yritysmaailman esimerkkejä siinä, miten me olemme voineet tehdä kehitysyhteistyötä. Siinä on vain sellainen ongelma, että kun me tiedostamme, että nämä yritykset ottavat valtavaa taloudellista riskiä, kun lähtevät uusille markkinoille, mutta samalla ottavat poliittista riskiä, koska meidän emme aina tiedä, miten näissä maissa se demokratiatilanne kehittyy.

Yksi suuri henkilökohtainen huolenaiheeni on tämä maailmanlaajuinen oppimisen kriisi erityisesti näissä vähiten kehittyneissä maissa. Me tiedostamme, että niitä pyyntöjä tulee Suomeen, että saisimme tarjottua opettajankoulutusta tai ammatillista koulutusta. Miten tämä koulutusvientiin panostaminen näkyy nyt tässä budjettikirjassa?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 99/2022 vp

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Salonen.

16.24 **Kristiina Salonen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kehityspolitiikka on olennainen osa Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa. Sen avulla edistetään vakautta ja hyvinvointia kehittyvissä maissa, mikä vähentää epäsäännönmukaista muuttoliikettä.

Sota Ukrainassa on johtanut ruokaturvan heikentymiseen ja nälänhätään erityisesti hauras Pohjois- ja Itä-Afrikan valtioissa, jotka ovat riippuvaisia Venäjältä ja Ukrainasta tuodusta vehnästä. Nälänhätä taas kasvattaa muuttoliikepainetta. Suomen tulee kantaa globaalia vastuutaan tukemalla sekä Ukrainaa että muita hauraassa asemassa olevia valtioita.

Arvoisa ministeri, tiedän kysyväni vaikeita: Miten näette ruokaturvan heikkenemisen vaikuttavan maailman lapsiin? Miten voimme Suomena edelleen tukea kehittyvien maiden tyttöjen mahdollisuutta koulunkäyntiin? Ja voiko suomalainen kouluruokamalli olla osa ratkaisua ruokakriisin keskellä nälkiintyvillä lapsilla?

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kankaanniemi.

16.25 **Toimi Kankaanniemi ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kehitysyhteistyöllä on, niin kuin ministerin alkupuheenvuorossa kuulimme, jaloja arvoja ja tavoitteita Suomessa, mutta sitten täällä on vähän peräänkuulutettu, ja peräänkuulutan itsekin, realismia. Mikä on ministerin näkemys ihan kehitysyhteistyön avunannon ehdollistamiseen, eli ihan selkeästi jalojen arvojen ja päämäärien konkretisointiin, jos vastaanottajamaassa tapahtuu sellaista tietoista toimintaa, jota emme voi hyväksyä? Asetammeko silloin myös seurauksia siitä ehdollistamisen kautta?

Arvoisa puhemies! Toinen kysymys, tämä huolestuttava ruokatilanne. Ukraina on yksi maailman ruoka-aitoista, ja kun tiedämme sen tilanteen, mikä siellä on, niin siitä kysyisin, minkälaisena näette kehityksen tällä hetkellä ja ensi vuotta ajatellen. Esimerkiksi, kun hallitus on tehnyt sitoumuksia tuleville vuosille, niin ovatko ne sitoumukset sellaisia, että niitä voitaisiin kohdistaa mahdollisesti tähän ruokaongelmaan maailmalla?

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kinnunen.

16.27 **Mikko Kinnunen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ukraina on ollut Suomen kehitysyhteistyön kumppani vuodesta 2014 lähtien, ja Suomi tukee kehitysyhteistyövaroista Ukrainaa 37 miljoonalla ensi vuonna. Euroopan unioni panostaa voimakkaasti Ukrainan koulusektorin jälleenrakentamiseen, ja opetus on myös yksi Suomen pitkäjänteisen Ukraina-yhteistyön painopiste.

YK:n yleiskokouksen yhteydessä oli myös esillä Ukrainan koulutussektorin vahvistaminen. Millä tavalla Suomi aikoo käyttää omaa osaamistaan ja osallistua Ukrainan opetussektorin jälleenrakentamiseen ja uudistamiseen?

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Hyrkkö.

16.28 **Saara Hyrkkö vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kehityspolitiikka, toden totta, on paitsi osa globaalia vastuunkantoamme myös monin muin tavoin osa ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa. Kehityspolitiikan ja kehitysyhteistyörahoituksen oikeutusta haastetaan silti Suomessa tänäkin päivänä hyvin voimakkaasti, eikä tässäkään salissa, ikä-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 99/2022 vp

vä kyllä, ole kovin montaa puoluetta, jotka aivan yksituumaisesti pitäisivät kehitysyhteistyön ja maailman köyhimpien auttamisen puolia silloin, kun erilaisia menoja täytyy priorisoida. Se näkyy toki siinä, että tälläkään kaudella ei ole pystytty harppaamaan maalisuoralle 0,7:n tavoitteen osalta, vaikka viime kauden äkkiväriä leikkausten jälkeen sitä olisi kyllä kipeästi toivottu ja tarvittu.

Toivon itse, että me kehitysyhteistyön puolustajat eri puolueissa pystymme jatkossa entistä vahvemmin tuomaan esiin sitä Suomen kehityspolitiikan merkitystä, painoarvoa ja vaikuttavuutta ja sitä kautta luomaan selkänöjää sille, että 0,7:ää kohti todella päästään.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kiuru.

16.29 **Pauli Kiuru kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Aikaisemmalla kierroksella esitin kysymyksen tästä kehitysyhteistyöstä ja maakohtaisesta kehitysyhteistyöstä. Uudistan tämän kysymyksen nyt.

Suomi on antamassa ensi vuonna 192 miljoonaa euroa maakohtaista kehitysyhteistyötukea, ja näiden maiden joukossa on maita, jotka tukevat käytännössä YK:ssa äänestyskäyttäytymisellään Venäjän politiikkaa. Eli kysymys 1: Onko tämä teidän mielestänne ihmisoikeuskysymys? Venäjä rikkoo brutaalilla tavalla Geneven sopimuksia, loukkaa ihmisoikeuksia, tekee kaikki ne koiruudet, mitä vain kuvitella voi, ja YK:ssa tietyt maat äänestävät Venäjän puolesta tai pidättäytyvät äänestämästä. Kysymys 2: olisiko siis parempi kohdistaa tämä raha sellaisiin kohteisiin, jotka käyttäytyvät kansainvälisiä sopimuksia kunnioittaen, oikeusvaltioperiaatetta noudattaen?

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Ronkainen.

16.30 **Jari Ronkainen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Myös minä olin vähän liian innokas, kun otin jo heti ensimmäisellä kierroksella tämän kehitysyhteistyömäärärahan keskusteluun ja itse asiassa kysyin samaa asiaa kuin edustaja Kiuru tässä juuri kertoi. Sen lisäksi kysyin näistä Venäjällä tapahtuvista kehityshankkeista. Ovatko ne nyt jäissä? Minulla on ainakin sellainen käsitys, mutta haluaisin ministeriltä vielä vahvistuksen siitä ja mikä niitten tulevaisuus on. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Hoskonen.

16.30 **Hannu Hoskonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ulkomaankauppa-asioita hoitava ministeri Skinnari on työnsä tehnyt hyvin, ja haluan kysyä ministeriltä, kun olen kuullut noita Saimaan vesistöalueen yrittäjiä, nimenomaan metsätuotantoon perustuvia yrittäjiä, sahureita, puunjalostajia, Saimaan kanavan kiinni menemisestä sattuneesta syystä. Parhaiten kuvaa tilannetta eräs joensuulainen yrittäjä, joka sanoi hyvin, että jos me ei saada Kymijoen kanavaa tähän maahan auki, niin Suomesta loppuu metsäteollisuus pikkuhiljaa pois kokonaan. Ymmärrän, että tämä on monen ministeriön toimivaltaan kuuluva asia, mutta myös teille ulkomaankauppa-asioista vastaavana ministerinä. Tämä asia on elämän ja kuoleman kysymys suomalaiselle metsäteollisuudelle, ja minä toivoisin, että ministeri ottaisi vahvasti nyt kantaa sen kotimaisen kanavavaihtoehdon puolesta. Meillä on maailman parhaat vesireitit, meillä on parhaat vedet, ja kun saadaan tämä kanava rakennettua tähän maahan ja otetaan siihen TEN-verkosta rahaa, se varmasti tulisi

Pöytäkirjan asiakohta PTK 99/2022 vp

ympäristöinvestointina. Toivoisin, että ottaisitte kantaa tähän asiaan, koska tämä asia on Suomen metsien käytön kannalta ihan ensiarvoisen tärkeä asia.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Zyskowicz.

16.32 **Ben Zyskowicz kok** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, herra puhemies! Odotan edelleen vastausta kysymykseeni edellisellä kierroksella, mutta esitän nyt vähän evidenssiä siitä, mitä väitin, eli että ulkoministeriössä on menty aivan ylikireisiin tulkintoihin muun muassa tässä viisumiasiassa. Nimittäin 16.8. ulkoministeriöstä tehtiin nyttemmin julkiseksi tullut muistio Venäjältä Suomeen suuntautuvan matkailun rajoittaminen. Täällä sivulla 6 kirjoitetaan: "Kansallisuuteen perustuvaa rajoitusperustetta voidaan pitää syrjivänä." Ja edelleen: "Yllä esitetyn perusteella kansallinen päätös olisi oikeudellisesti kyseenalainen toimenpide, jota virkavastuulla olisi vaikea esitellä." Nyt voisi tietysti kysyä, että kun hallitus on tehnyt tämän u-käännöksen, niin löytyyköhän sieltä ministeriöstä kuitenkin esittelijä, mutta tärkeämpi kysymys, jonka toistan: kun te olette opiskellut oikeustieteitä oikein ulkomaita myöten ja istunut eduskunnan perustuslakivaliokunnassa, niin voisitteko siellä ulkoministeriössä kertoa heille, juristeille, että nämä ylikireät tulkinnat eivät ole ainoita mahdollisia näissä EU-oikeuden, kansainvälisen oikeuden tai oman perustuslakimme tulkinta-asioissa? [Toimi Kankaanniemi: Oikein!]

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Sirén.

16.33 **Saara-Sofia Sirén kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri mainitsi puheessaan tämän Suomen ilmastorahoituksen, ja siitä olisi hyvä kuulla vähän tarkemminkin. Viime vuonna Valtiontalouden tarkastusvirasto julkaisi raportin, jossa nostettiin esille puutteita koskien tätä Suomen ilmastorahoitusta ja erityisesti sen vastuullisuuskäytäntöjä, joten olisi hyvä kuulla, minkälaisia muutoksia tai uudistuksia ulkoministeriössä on tähän ilmastorahoituksen kokonaisuuteen tehty, kun selvästi siinä on ollut joitakin epäselvyyksiä.

Toisena teemana haluaisin kysyä tasa-arvoon perustuvasta ulkopoliitikasta, johon Suomi ei ole sitoutunut nimellisesti ja jota on ihmisoikeuksien neuvottelukunta esittänyt, ja nyt muun muassa vähän aikaa sitten kansainvälisessä konferenssissa Suomi ei päässyt istumaan niihin pöytiin, joissa tasa-arvoista ulkopoliitikkaa käsiteltiin. Tämä on haastava tilanne, koska Suomen ehdoton vahvuus on nimenomaan tyttöjen ja naisten oikeudet ja tasa-arvo, ja se on myös meidän kehityspoliitikan painopiste, joten onko tätä ulkoministeriössä tarkasteltu?

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kiuru ja hänen jälkeensä ministeri.

16.34 **Pauli Kiuru kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Palaan edelleenkin tähän maakohtaiseen kehitysyhteistyörahaan, jota Suomi on ensi vuonna jakamassa 192 miljoonaa euroa. YK:n yleiskokous 2022 esitti, että Venäjää vaadittaisiin vetämään joukkonsa Ukrainasta. Päätöslauselmaa vastaan äänestivät Venäjän lisäksi muun muassa Eritrea, Pohjois-Korea, Syyria ja Valko-Venäjä. Ensi vuonna olemme antamassa kehitysyhteistyötukea muun muassa Syyrialle. Eikö tämä ole todellakin ihmisoikeuskysymys? Olemme tukemassa maata, joka politiikallaan tukee Venäjää, Venäjän brutaalaa hyökkäys-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 99/2022 vp

tä, kaikkia niitä ihmisoikeusrikkomuksia, mitä sodassa tapahtuu, mitä ei saisi tapahtua, koska pitäisi noudattaa Geneven sopimusta. Kysyn edelleen: pitäisikö tätä maakohtaista tukea kohdentaa uudestaan?

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri, kolme minuuttia. [Ben Zyskowiec: Viisi minuuttia!] — Viisi minuuttia, annettiin periksi.

16.36 Kehitysyhteistyö- ja ulkomaankauppaministeri Ville Skinnari: Arvoisa puhemies! Kuten puheenvuorossani jo totesin, maailma on jakautunut ja jakautumassa blokkeihin, ja tämä erittäin paljon liittyy myös edustaja Kiurun esittämään kysymykseen, miksi tukea maita, jotka YK:n yleiskokouksessa eivät ole meidän kanssamme samanmielisiä täysin tai edes osittain. Tämä oli viime viikolla New Yorkissakin keskeinen teema, ja sen huomaan, kun seuraa eri maiden käyttäytymistä istuntosalissa, sen ulkopuolella, seminaareissa. Siksi — kun täällä kysyttiin, missä tilanteessa monenkeskinen maailma, joka vielä 2015 sitoutui kestävän kehityksen periaatteisiin monenkeskisesti, on nyt seitsemän vuoden jälkeen tässä tilanteessa, kun kahdeksan vuoden kuluttua pitäisi olla maalissa näiden kestävän kehityksen tavoitteiden kanssa — arvoisa edustaja, me haluamme, että tämä on ihmisoikeuskysymys. Me autamme niitä ihmisiä, jotta se Kiinan tai Venäjän narratiivi ei olisi pitkällä aikavälillä menestyksenkäs siellä kyseisessä maanosassa tai kyseisessä maassa. Tämä on tärkeää, tämä on aivan ydinkysymys, kun me haluamme toteuttaa sitä oikeudenmukaisuutta, on kysymys sitten mistä maasta tahansa. Ja on aivan oikein keskustella tästä, demokratiaan se kuuluu.

Edustaja Virolainen, osaava työvoima, edustustoverkko, edustustot, niiden rooli: Ensinnäkin on ihan selvää, että meidän pitää onnistua paremmin. Geopolitiikka muutti maailmaa. Nyt pitää kysyä ja vastata siihen kysymykseen, mikä on Suomen paikka ja miten Suomi toimii tässä uudessa maailmassa. Tämä on iso työ meille kaikille, kaikille suomalaisille, etenkin ulkoministeriölle. On selvää, että meidän pitää toimia entistä paremmin, tehokkaammin kaikkien maakuntien, kaupunkien ja yritysten kanssa. Virtual Finland -kokonaisuus virtualisoi maahanmuuttoprosessit. Se on ensi vuonna jo vaiheessa yksi, ja tämä tulee olemaan iso muutos, iso parannus yrityksille, kaupungeille, kaikille.

Edustaja Ronkainen, kehitysyhteistyörahat, menevätkö ne Venäjälle: Eivät mene. Suomi ei anna kehitysyhteistyövaroja Venäjälle. Me annamme kehitysyhteistyövaroja monelle muulle maalle. Esimerkiksi Keski-Aasiassa meillä on ollut kehitysyhteistyötä, mutta Venäjällä sellaista ei ole.

Edustaja Hyrkkö, Ukrainan tuki on erittäin merkittävää, ja voin tässä sanoa, että nämä viimeaikaisetkin toimet on tehty niin nopeasti ja niin hyvin kuin mahdollista. On ihan selvää, että tämä Ukrainan jälleenrakentaminen, johon aivan oikein suomalaiset haluavat sitoutua, jossa yritykset haluavat olla mukana, on varmasti asia, mihin palaamme. Valitettavasti sen aika ei täysimääräisesti ole vielä nyt.

Edustaja Vehviläinen, sääntöpohjainen järjestelmä: sitä jo kommentoinkin. Miten YK-kokous meni: No, kuten äsken kuvasin, tunnelma oli, voi sanoa, jännittynyt, ja siinäkin mielessä se kuvastaa tätä geopolitiittista maailmaa. Vientivetoiselle Suomelle olisi äärimmäisen tärkeää, että monenkeskinen maailma pysyisi mahdollisimman yhtenäisenä. Nyt näin ei valitettavasti ole. Maailma on erittäin intressipohjainen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 99/2022 vp

Miten Venäjältä poistuville yrityksille uusia markkinoita? Tässä meidän pitää toimia nyt erittäin nopeasti, analysoida tilannetta ja tehdä rohkeitakin liikkeitä. Tätä työtä seuraavan hallituksen pitää vielä rohkeammin jatkaa.

Edustaja Zyskowicz, kysyitte virkamiesten lakien tulkinnoista, oikeusvaltioperiaatteen. Olen kansanne saanut toimia yhdessä perustuslakivaliokunnassa, ja te, jos kuka, tunnette oikeusvaltioperiaatteen ja virkavastuun. Totta kai suomalaisen virkamiehen tehtävä on aina noudattaa lakia myös ulkoministeriössä. Tämä tahtotila on ollut yhteinen, ja näitä ratkaisumalleja on haettu niin ulkoministeriön kuin sisäministeriön kanssa yhteistyössä oikeuskansleria kuullen. Tämän selvitystyön tuloksen kuulitte, kun siitä kerrottiin julkisuuteen, ja tähän palataan sitten valtioneuvoston periaatepäätöksen muodossa.

Edustaja Kankaanniemi, miten Suomen pitää muuttaa vientiä: Jos saan vielä toisen puheenvuoron, niin palaan siihen ja kehitysyhteistyöhön. Samalla voin palata sitten tähän edustaja Virolaisen nostamaan erittäin tärkeään asiaan, että miten suomalaiset maakunnat ja kaupungit ja pienemmät yritykset pääsevät maailmalle tilanteessa, jossa Euroopan kysyntä valitettavasti taantuu, tilanteessa, jossa on löydettävä uusia dollareita, jenejä, euroja maakuntiin ja pienillekin yrityksille eri puolille Suomea. — Kiitoksia.

Puhemies Matti Vanhanen: Saatte kyllä uuden puheenvuoron. — Vastauspuheenvuorot jatkuvat. — Edustaja Kiuru.

16.41 **Pauli Kiuru kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ministeri Skinnari vastasi esittämäni kysymykseen tästä maakohtaisesta kehitysyhteistyöstä. Vastaus oli osin kyllä hieman välttelevä tai pysyi siellä ulkoreunalla. On aivan oikein niin kuin sanoitte — siis tavoite on aivan oikein — että autamme ihmisiä. Siitähän tässä on kysymys. Tavoitteena on auttaa ihmisiä. Tavoitteena on, että ihmiset saavat koulutusta, saavat puhdasta vettä, oppivat lukemaan, naisia, lapsia autetaan eteenpäin elämässä, yhteiskunta toimii. Mutta edelleen esitän sen kysymyksen: onko oikein tukea maita, jotka tukevat sotarikoksiin syyllistyvää maata? Ymmärrän varsin hyvin, että näissä maissa, joita Suomi tukee, on maakohtaisia ohjelmia, ja niiden katkaiseminen kesken ei välttämättä ole se paras tapa, mutta edelleen: onko täyden tuen jatkaminen paikallaan?

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Salonen.

16.42 **Kristiina Salonen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ymmärrän, että ministeri Haaviston työt vievät nyt ympäri maailmaa, ja se on tärkeää, että ulkoministeri sitä työtä hoitaa. Toki se vaikeuttaa tätä budjettikeskustelua tänään tässä salissa, enkä odota, että ministeri Skinnari vastaa nyt ministeri Haaviston asioihin ja ministeri Haaviston puolesta kaikkiin ulkoministeriötä koskeviin asioihin.

Haluan siitä huolimatta, että ministeri Haavisto ei tänään voi olla tässä keskustelussa mukana, nostaa esille ulkoministeriön osalta ja ensi vuoden budjetin yhteydessä ajankohittaisen turvallisuustilanteemme ja Nato-prosessimme. Uskon, että ulkoministeriön virkamiehet ovat olleet viime kuukausina täystyöllistettyjä, ja olen huolissani siitä, onko meillä riittävät resurssit ulkoministeriön osalta, jotta meillä on riittävästi henkilöstöä vastaamaan kaikkeen siihen, mitä tämä ajankuva tuottaa. Käsitykseni on, että varsinaisen Naton myötä tulevia lisätarpeita ei ole huomioitu vielä, mutta onko meillä muuten resursseja riittävästi vastata näihin jo olemassa oleviin haasteisiin?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 99/2022 vp

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Niikko.

16.43 **Mika Niikko ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Se on hyvä, että edustustoverkosta vahvistetaan ja tehdään lisää edustustoverkon laajentamistyötä maailmalla viennin edistämisen kannaltakin, jos se on mahdollista, ja näinkin tiukassa tilanteessa kun ollaan talouden suhteen, tämä ihan tervetulleena varmasti eduskunnassa otetaan vastaan.

Mutta toki täytyy tässä yhteydessä kyllä hiukan pohtia myös sitä, miten meillä on tällaisessa taloustilanteessa varaa korottaa varsinaisen kehitysyhteistyön määrärahoja, kun kaikesta muusta leikataan. Varsinaiseen kehitysyhteistyöhön on varattu 713 miljoonaa euroa rahaa, josta Aasiaan ja Afrikkaan menee 104 miljoonaa euroa. Toki me ymmärrämme, että kaikennäköiseen katastrofiapuun ja humanitäärisen apuun on hyvä rahaa käyttää, mutta sitten taas kun me tiedämme sen heikkouden, että kaikki tämä avustus ei todellakaan mene sinne, minne me toivomme, niin tässä vaiheessa olisin toivonut kyllä hallitukselta, että oltaisiin kammattu kunnolla läpi nämä kehitysyhteistyön kohteet ja haettu myös säästöjä sieltä, missä se tehottomuus ja myös korruptio jylläävät.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Hoskonen.

16.45 **Hannu Hoskonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Vielä tuosta kotimaisesta vaihtoehdosta nimenomaan vientikaupassa. Haluaisin täsmentää vielä kysymystäni sen suhteen, että koska Suomen metsäteollisuuden vienti koko viennin määrästä edustaa hieman yli 20:tä prosenttia, niin kun siihen lasketaan mukaan sitten metsäteollisuuden generoima muu tuotanto — koneet, laitteet, kemiantuotteet ja niin edelleen — niin sen todellinen vientiarvo Suomen kokonaisviennistä lienee lähellä 30:tä prosenttia, voi mennä jopa ylikin, ihan tarkkaa tilastoa en ole nähnyt. Tätä taustaa vasten, kun elämme nyt aikaa, jolloin suomalaisilla metsätuotteilla olisi aivan loistavat markkinat, kun tätä vihreää siirtymää nyt yritetään viedä eteenpäin vähän keinolla jos toisellakin, niin varmin keino viedä eteenpäin suomalaisia puutuotteita ja siihen liittyviä jalosteita vaatii edullisen kuljetusväylän. Sitä meillä ei nyt ole. Muistan, että kun tätä Saimaan kanavan sopimusta uusittiin, silloin minun järkevyyttäni epäiltiin, kun kannatin Kymijoen kanavaa. Esitin silloin kysymyksen, mitä järkeä on maksaa naapurimaassa olevan väylän ylläpitoa, kun olisi omaakin vaihtoehto. Toivottavasti tämä asia nyt tulisi vihdoinkin keskusteluun, jotta saisimme tämän asian kuntoon. [Jari Kinnunen: Juuri näin!]

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Virolainen.

16.46 **Anne-Mari Virolainen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jäin miettimään vielä tätä vientiä ja viennin edistämistä. Ainakin henkilökohtaisesti ihailen toimintatapaa, jota Tanskassa ja Ruotsissa harjoitetaan, ja muistaakseni luin jostakin, että ministeri ehdotti, että Suomi ja Ruotsi voisivat jotenkin lyödä hynttyyt yhteen ja tehdä yhteisiä viennin edistämismatkoja. Kysyn: tuliko siitä mitään, vai oliko se niin, että korona esti sen? Ja sitten vielä, kun Suomi liittyy Nato-jäseneksi: miten näette, että se vaikuttaa Suomen profiiliin kansainvälisillä markkinoilla? — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Skinnari, minuutteja tarpeeksi.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 99/2022 vp

16.47 **Kehitysyhteistyö- ja ulkomaankauppaministeri Ville Skinnari:** Arvoisa puheemies! Edustaja Kiuru, selkeyden vuoksi: Me emme anna budjettitukea maille. Me tuemme kv. järjestöjä, YK, Punainen Risti, organisaatioita. Me emme tue maita. [Toimi Kankaanniemi: Ei pidäkään tukea!] Se ei ole budjettitukea.

Edustaja Virolainen, yhteinen pohjoismainen malli. Kyllä, Nato-jäsenyys. Suomi on Pohjoismaa, joka monella tavalla, monessa asiassa johtaa osaamisessa yhdessä Ruotsin, Norjan ja Tanskan kanssa koko maailmaa: vihreä siirtymä, digitalisaatio, 5G-, 6G-verkot. Meillä on aivan ainutlaatuinen kokonaisuus, pohjoismaalainen perhe, ja siinä on valtava, valtava mahdollisuus, jota me emme osaa vielä hyödyntää. Viittasitte vienninedistämisyjärjestelmään. [Mika Niikon välihuuto] Esimerkiksi Tanskalla on vain yksi toimija, joka vie. Meillä niitä on valitettavasti useita. Me saamme enemmän tehoja, kun me keskitämme asioita. Voin luvata, että silloin myös jokainen euro olisi tehokkaampi ja tämä olisi yrityksille selkeämpi järjestelmä. Tässäkin meidän pitää olla rohkeampia uudistamaan. Yritykset haluavat tuloksia, ihmiset haluavat töitä ja toimeentuloa. Siksikin meidän pitää tehdä enemmän Pohjoismaiden kesken yhdessä.

Edustaja Kinnunen myös puhui aivan oikein Pohjoismaista ja Baltiasta. Tämä on juuri se viitekehys, ja kuten sanoin, se koskee kaikkia politiikan lohkoja monella tavalla.

Edustaja Hoskonen, Saimaan kanava. Kyllä, meidän pitää reagoida erittäin nopeasti. Kun esimerkiksi Venäjän puuntuonti käytännössä seisahtui, meidän raiteilta poistui noin 15 miljoonaa tonnia liikennettä noin 40 miljoonasta tonnista. Vesitiet ovat tässä erittäin tärkeä tekijä ja myös ilmastomyönteinen tekijä. Nyt kysymys kuuluu, miten me pääsemme nopeasti länteen, lännen satamiin — Narvik, Mo i Rana Norjassa — miten me pääsemme Ruotsiin sitä kautta ja miten Suomesta pääsee ulos. [Hannu Hoskonen: Kymijokea pitkin!] On ihan selvää, että tässä pitää toimia, ja se toimi meidän pitää tehdä yhdessä, koska muuten meillä ei vienti vedä, jos ei ole logistiikkaa.

Ruokakriisi, elintarvikeala. Valitettavasti suomalaiset elintarvikeyhtiöt eivät ole kasvaneet kansainvälisesti. Tanskan vienti on noin 16 miljardia, Irlannin 8 miljardia, meillä vain 1,5 miljardia. Voi kysyä, mistä se johtuu. Tässä kyllä yrityksillä itsellään on aika suuri vastuu tehdä asioita ja panostaa pitkällä aikavälillä, ja tässä meidän pitää tehdä yhdessä.

Lannoitetuotanto, erittäin kriittinen ruokakriisin asia. Esimerkiksi Yaran rooli globaalisti maailman suurimpana lannoitetuottajana, yksittäiset komponentit äärimmäisen tärkeitä, ja siksi on tärkeää, että YK on ottanut roolia. Pääsihteeri Guterres teki erinomaista työtä, kun avasi, neuvotteli, logistiikkaketjuja, jotka mahdollistavat Mustanmeren liikenteen ja sitä kautta auttavat Egyptiä, Afrikkaa, Lähi-itää. Eli kaiken kaikkiaan tässä on paljon, paljon tehty myös onnistumisia, vaikka ne eivät aina näy tänne Suomeen asti.

Ukraina, koulutusvientä. Koulutusvientä kaiken kaikkiaan, edustaja Virolainen, on noin 500 miljoonaa tällä hetkellä. Se voisi olla kymmenkertainen, ja sen pitää kasvaa, jotta me saadaan siitä tuloja. Kaiken kaikkiaan meillä on paljon siinä yhteistyössä vielä kehitettävää kaupunkien ja kuntienkin kanssa.

Edustaja Salonen viittasi Suomeen ja Suomen Nato-profiiliin ja Nato-prosessiin. Ei varmaan nyt ole tarkoituksenmukaista mennä yksityiskohtiin, mutta kyllähän tämä kaikki tarkoittaa sitä, että Suomi on tällä hetkellä maailmalla tunnetumpi kuin koskaan, Suomesta puhutaan enemmän kuin koskaan, ja tähän on meille kaikille mieleton mahdollisuus, samalla myös meidän yrityksille, yliopistoille. Siinäkin mielessä on erittäin arvokasta, että me olemme osaava ja sääntöpohjaisen maailman siinä mielessä esimerkkioppilas, että mei-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 99/2022 vp

hin voi luottaa. Samalla totta kai Suomi myös pysyy Suomena ja me säilytämme ne vahvuudet, mitä meillä suomalaisilla on.

Ja lopuksi, arvoisa puhemies, vielä oli kysymys liittyen tähän oppimisen kriisiin ja tasa-arvoon. Jos jotain tämä hallitus on tehnyt, niin me ollaan tehty tasa-arvotyötä. Se näkyy seksuaali- ja lisääntymisterveydessä, se näkyy muuten suomalaisten yritysten ja järjestöjen valtavan paljon kehittyneessä yhteistyössä. Saamme siitä kiitosta esimerkiksi YK:n tasa-arvojärjestön UN Womenin kanssa ja kautta, jonka edustajien kanssa vietin viimekin viikolla YK-kokouksien yhteydessä erittäin paljon aikaa. Eli siinä mielessä koko YK on erittäin kiitollinen suomalaiselle tasa-arvo- ja koulutusosaamiselle, ja siinäkin mielessä ne YK-keskukset, mitä Suomeen on nyt syntymässä ja syntyneet, ovat erittäin arvokkaita.

Kaiken kaikkiaanhan tässä on pohjalla se tosiasia, että Suomi on tehnyt vuosikymmeniä hyvää työtä esimerkiksi kouluruoassa. Kouluruoka, minkä Suomi kehitti keskellä sotaa 1941, toimii nyt mallina kaikille maailman maille. Itse sain kunnian viedä kansainvälisen ruokajärjestön WFP:n pääjohtajan David Beasley'n nimityksen kansainväliseksi kouluruokalähteläkäksi ja mahdollistaa kouluruoka kaikille maailman lapsille vuoteen 2030. Haaste on valtava, mutta kysymyshän ei ole vain ruoasta vaan koko koulutusjärjestelmästä, ja siinä mielessä se, että Suomi voi näyttää mallia koko maailmalle ja muuten myös muutamille, aika monille Euroopan maille, on erittäin iso kiitos ja totta kai mahdollistaa myös yrityksille paljon yhteistyötä.

Arvoisa puhemies! Lopetan tähän, ja vastaan vielä kysymyksiin, jos niitä ilmenee. — Kiitoksia.

Puhemies Matti Vanhanen: Jatketaan debattikeskustelua. — Edustaja Niikko.

16.53 **Mika Niikko ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministerille halusin vain lyhyesti nostaa esille sen asian, miten tätä vientiä voisi kehittää. Tästä nyt on tässä eduskunnassa puhuttu ainakin niin kauan kuin itse olen täällä ollut.

Esimerkinä vaikkapa tämä: Varmaan ministerikin kävi Dubaissa nytten maailmannäytelyssä messuilla, itse kävin siellä helmikuussa. Siellähän oli lähes 200 maata, jotka osallistuivat ja esittelivät omalla yrityskärjellään parastaan puolen vuoden ajan — niin pitkäkestoinenhan se maailmannäyttely aina on. Sehän on jo 1850-luvun tienoilla syntynyt pitkä perinne. Suomen lumipaviljonki oli kyllä hieno, hyvin järjestetty, ja kaikella tavalla innokasta porukkaa toimi siellä, mutta sitten kun tutustui siellä muutaman päivän aikana moneen muuhun paviljonkiin, niin kyllä niillä Suomen kollegoilla, vaikkapa Pohjoismailla, oli paljon paremmat resurssit siinä hommassa ja semmoista toisenlaista tekemisen meininkiä enemmän. Suomen budjettihan oli siellä muistaakseni 10 miljoonan tienoilla, josta yritykset maksoivat puolet, että kyllä siellä olisi tavallaan ollut enemmän saavutettavaa varsinkin, jos oltaisiin hyödynnetty vaikkapa kansanedustajia tai eduskuntaa tämän puolen vuoden aikana siten, että oltaisiin menty auttamaan yrityksiä sinne hieromaan niitä kaupoja. Itsekin kun kävin siellä, niin kyllä siellä oli suomalaisellekin kansanedustajalle enemmän kysyttävää muiden maiden paviljongeissa kuin Suomen paviljongissa, jos voisi näin kauniisti sanoa. Elikkä he osasivat kyllä hyödyntää kaiken sen poliittisen potentiaalin omassa kaupanteossaan niissä muissa maissa, mutta Suomessa ollaan totuttu perinteisesti siihen, että suutari pysyköön lestissään ja poliitikkoja ei ole haluttu sekoittaa viennin edistämisen tehostamiseen. Tässä meidän pitäisi tehdä parannusta, voisiko näin sanoa, että voitaisiin aidosti, oikeasti lähteä ja antaa parasta tukea täältä eduskunnasta myös niihin vien-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 99/2022 vp

nin edistämistehtäviin, koska meillä olisi siihen mahdollisuutta ja kykyä ja varmasti jos-sain määrin myös aikaa, koska eihän ministeri kaikkialle itse ehdi ja kerkeä.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kiuru.

16.55 **Pauli Kiuru kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tästä maakohtai-sesta kehitysyhteistyöstä vastasitte, että Suomi ei anna suoraa budjettitukea näihin maihin, jotka ovat tuettavien joukossa, jotka sitten taas puolestaan tukevat Venäjän politiikkaa muun muassa äänestyskäyttäytymisellään YK:ssa. No, se tästä vielä puuttuisikin, että täl-laisille maille annettaisiin suoraa budjettitukea. Jokainenhan meistä tietää, että se raha tah-too valua sitten paikalliseen korruptioon. On parempi kohdistaa se tuki suoraan sinne, mi-hin sitä tarvitaan, ja sen takia nämä kansainväliset järjestöt, joita mainitsitte, tekevät todel-lakin arvokasta työtä. Mutta on kuitenkin niin, eikö totta, että kun sitä tukea annetaan vaika kansainvälisen järjestön kautta, niin jos se tuki loppuu, se lisää painetta maan hallintoa kohtaan muuttamaan politiikkaansa suhteessa Venäjään.

Puhemies Matti Vanhanen: Vielä edustaja Hoskonen ja sen jälkeen ministeri, ja sen jäl-keen on tähän pääluokkaan varattu aika käytetty. — Edustaja Hoskonen.

16.56 **Hannu Hoskonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lyhyesti vielä tuosta kotimaisesta vesireitistä.

En oikein ministerin ajatuksen mukana pysynyt, mutta jos ajatellaan ihan oikeasti olla kehittämässä Suomen metsäteollisuutta, arvoisa ministeri, niin yli 80 prosenttia Suomen metsävaroista on Saimaan vesistöalueen tai Päijänteen vesistöalueen ympärillä, yli 80 pro-senttia metsäteollisuudesta on tällä alueella. Ei ole mitään järkeä — kaikella kunnioituk-sella — lähteä niitä roudaamaan jonnekin Norjan Jäämeren rannalle, kun meillä on vesi-reitti, joka ei maksa mitään. Vesitie ei tunnetusti kulu, ei se kaipaa suolausta eikä hiekoi-tusta. Ja sitä paitsi se kustannusarvio on laskettukin aikanaan suurin piirtein. Se on noin kaksi miljardia, vähän yli ehkä tänä päivänä, mutta kaivu- ja rakennustekniikan tehostues-sa pääsemme varmaan siihen summaan. Laskettu on myös, että Euroopan TEN-verkosta saa varmasti siihen rahaa, kun se on maailman paras ympäristöinvestointi. Se olisi varmas-ti toteuttamiskelpoinen ja toisi Suomen metsäteollisuuden täysin kilpailukykyiseksi esi-merkiksi Ruotsiin verrattuna, joka on meidän pahin kilpailijamme.

Arvoisa ministeri, te tiedätte maailmankaupasta paljon enemmän kuin minä, mutta istu-malla esimerkiksi Budapestissa Tonavan rannalla näkee sen, mitä vesireittien käyttäminen kuljetuksissa on. Tosin nyt siellä on vettä vähän, kun on ollut vähän kuivaa, mutta se on vain väliaikainen ilmiö.

Toivon, että tämä otetaan vakavissaan, koska muuta vaihtoehtoa meillä metsäteollisuu-den ylläpitämiseksi ei ole.

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Skinnari, kolme minuuttia.

16.58 **Kehitysyhteistyö- ja ulkomaankauppaministeri Ville Skinnari:** Arvoisa puhe-mies! Edustaja Hoskonen, olemme tehneet paljon yhdessä ja yleensä ymmärrämme toi-siamme, joten vastaan kysymykseenne vielä kerran: Minun mielestäni on loistava ajatus yhdistää sisävesiä Päijänne—Saimaan kanavalla. Tämä aloite oli salissa jo 1990-luvulla.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 99/2022 vp

Nyt jos koskaan me tarvitsemme myös monipuolista ympärivuotista matkailua metsäteollisuuden lisäksi. Tarkoitin sitä, että meidän pitää päästä myös satamiin, esimerkiksi Narviikkiin Norjaan, nopeasti kaikilla keinoilla, mahdollisimman hyvin, jotta me pääsemme Yhdysvaltoihin ja lännenkin markkinoille, muista puhumattakaan.

Edustaja Niikko: vienti, kansainvälinen kasvu, sen edistäminen, Dubain maailmannäytely — ilman muuta politiikan rooli liike-elämässä on vain kasvanut. Ovien avaamiset, arvovaltapalvelut ovat äärimmäisen tärkeitä, jopa välttämättömiä suomalaisille kaiken kokoisille yrityksille, myös kaikkein suuremmille, ja siinä, miten pitäisi ja tulisi toimia, varmasti keskeistä on ymmärtää nyt ne yritysten tarpeet ja olla entistä yritysvetoisempi. Kyllä yritykset panostavat myös itse: sen ei aina tarvitse olla julkista rahoitusta, millä asioita tehdään, mutta silloin pitää luoda yritykselle aidosti arvoa. Siinä mietinnässä mielellämme varmasti olemme kaikki mukana, niin ulkoministeriö kuin myös poliittiset päättäjät, mutta nyt meillä ei ole aikaa hirveästi tässä maailmantilanteessa miettiä. Meillä ei ole hirvittävästi aikaa tehdä uusia strategioita ja suunnitella, vaan meidän pitää toimia, jotta ylläpidetään se talouskasvu, mikä tässä maailmantilanteessa Suomelle on ulosmitattavissa kansainvälisistä markkinoista. Tämä on ihan uusi tilanne, kun maailma muuttui näin nopeasti, ja siinä mielessä vetoankin kaikkiin siinä mielessä, että nyt pitää toimia, viedä käytäntöön, implementoida, ei suunnitella tai tehdä strategioita täällä Suomessa ja Helsingissä — eli pitää olla läsnä paikan päällä ja auttaa kaiken kokoisia yrityksiä.

Edustaja Kiuru, kiitos erittäin syvällisestä pohdinnasta liittyen kehitysyhteistyöhön, sen tavoitteista ja tarkoituksesta. Kyllä tämä on maratonlaji, jos ja kun me haluamme kehittää demokratioita, ihmisoikeuksia, ja meillä on maailmalla esimerkkejä, että me olemme onnistuneet. Jos katsotaan, miten tietyt maat ovat nousseet eli graduoituneet — katsotaan vaikka Nepalia, katsotaan Keniaa, katsotaan Vietnamia, aivan erilaisia maita — ne ovat yhteiskuntina onnistuneet, ja tällaisia esimerkkejä me haluamme tuottaa, koska silloin ne eivät enää tarvitse sitä kehitysyhteistyörahaa. Eli tähän on koko tämän asian pihvi, jos näin uskaltaa sanoa. Siinäkin mielessä tämä kehitysyhteistyön rooli ja kehitysrahoituksen rooli nyt maailmassa on erittäin keskeinen, jos me puhumme ilmastohaasteista, jos me puhumme tasa-arvohaasteista, digitalisaatioista, maapallon tuottavuuden nostamisesta, miten me saamme yhdessä myös tästä kehitysrahoituksen laina- ja sijoitus pohjasta enemmän irti — ja nyt en puhu siitä lahjarahasta, mihin tässäkin salissa usein viitataan — miten me saamme siihen yritykset mukaan, ja tämä liittyy myös edustaja Niikon kysymykseen. Jos me viemme kokonaisvaltaisia ratkaisuja — äsken annoin säävaroitussjärjestelmät, siellä Ilmatieteen laitos, Vaisala Oy, lukemattomissa maailman maissa pelastamme sillä ihmishenkiä — se on aika upea juttu. Se on tehty Suomessa, se on suomalaista osaamista. Se on samalla kehitysyhteistyötä, se on samalla vientiä. Ilmastoratkaisut, vihreä siirtymä, kaukolämpöverkot, vesijärjestelmät, niitä kaikkia on meillä vuosikymmeniä rakennettu. Mitä meidän tarvitsee tehdä? Tehdä niistä kaupallisesti toimivia, hyödyntää kehitysyhteistyörahoituksen instrumentteja ja sitä kautta luoda työtä ja toimeentuloa Suomeen, mutta siihen me tarvitaan just niitä muita Pohjoismaita, muuta Eurooppaakin, koska tässä maailmassa pitää nyt luoda ihan uudenlaisia kumppanuuksia, kun maailma muuttui näin nopeasti, ja siinä, edustaja Niikko, olette aivan oikeassa, meillä päättäjillä, poliitikoilla, ministereillä, kansanedustajilla on siinä yhdessä erittäin tärkeä rooli. — Kiitoksia.

Puhemies Matti Vanhanen: Nyt tähän debattiin varattu aika on käytetty. Nyt siirrytään puhujalistaan. — Edustaja Hoskonen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 99/2022 vp

17.03 **Hannu Hoskonen kesk:** Arvoisa puhemies! Vielä liikenneolosuhteista haluan mainita. Jos halutaan tätä talousarviota oikeasti täytäntöön viedä, niin meidän on ihan oikeasti panostettava vientiteollisuuden toimintaedellytysten parantamiseen. Ymmärrän, että velkaa on otettu nyt koronan takia, sodan takia, nyt annetaan energiatukia vaikeuksiin joutuville perheille, ihmisille, joilla sähkölasku muodostaa heidän kokonaistulomäärästään merkittävän osan. Se on aivan oikein, näin pitää tehdä. Inhimillinen näkökulma pitää asiaan aina olla.

Mutta meidän pitää nyt poliittikkoina ymmärtää tämän tilanteen vakavuus sen suhteen, että velan varaan emme voi enää pitkään rakentaa. Lähestymme sitä kuuluisaa 60:tä prosenttia bruttokansantuotteesta. Se raja on jo lähellä, ja luottoluokittajat seuraavat varmasti kovin aktiivisesti sitä rajaa omissa toimistoissaan omilta tietokoneiltaan, ja kun sieltä peukalo kääntyy alas, niin me olemme sen jälkeen vaikeuksissa, joita en uskalla lähteä edes ajattelemaan.

Äsken ministerin, arvokkaan ministeri Skinnarin kanssa käytiin arvokasta keskustelua väylien kunnostamisesta tässä maassa. Se on kaikkein parasta talousarvioon liittyvää politiikkaa, kun laitetaan vesitiet kuntoon. Toinen ongelma meillä on metsäteollisuuden toiminnan kannalta, arvoisa puhemies, todella vakava ongelma: alemman tieverkon erittäin huono kunto. Minulle soitti eilisiltana yksi rekkamies, joka ajaa puuta rautatieasemalle Ilo-mantsiin, ja sanoi, että kun alempi tieverkko, soratieverkko, on siinä kunnossa, niin häneltä oli tuhoutunut samasta autosta kaksi rengasta levyppyörineen, kun siinä kivikossa, missä hän tietä pitkin ajaa, täydellä kuormalla ajettuna ne kivet murskasivat sekä renkaan että levyppyörän. Se on tuhansien eurojen vahinko sen auton osalta. Eli kuljetus ei kannata enää.

En tiedä, kuunteleeko monikaan tuolla ministeriön käytävillä tätä puheenvuoroani, tuskinpa kukaan, mutta eduskunnan viestinä pitää olla, että meillä on kaikki keinot alemman tieverkon hoitamiseen. Se keino löytyy, se tiedetään, pannaan tiehöylät töihin, kunnostetaan se soratieverkko siihen kuntoon ja hoidetaan sitä tiehöylillä. Sitä on 20 vuotta nyt tehty traktorin lanoilla ja vaikka millä vippaskonsteilla, ja jälki on aivan kammottavaa. Se alempi tieverkko on siis siinä kunnossa tänä päivänä, että jos joku haluaa tulla tutustumaan Itä-Suomeen, niin mielelläni lähdän oppaaksi sillä ehdolla, että lähdetään sen vierailijan autolla. Oma autoani en viitsi särkeä enää. Olen niin monta kertaa sen joutunut särkemään näillä huonoilla teillä. Viimeksi meni iskunvaimennin plus pyörän tuenta.

Mutta, arvoisa puhemies, lopuksi vielä sen verran, että kun tätä talousarviota nyt lähdetään toteuttamaan, niin pahoin pelkään, että tuo Ukrainan kriisi, Venäjän aggressiivinen hyökkäys Ukrainan kimppuun, tulee kestämaan vuosia ja vuosia. Eli meidän on nyt vihdoin ja viimein ymmärrettävä, että tämä ilmastohumppa, miksi sitä moni nimittää, tämä ilmastopolitiikka, kaikki sen tietävät, että tämän vihreän siirtymän saaminen maaliin jo nykyisillä metallin hinnoilla ja olemassa olevilla metallivarjoilla ei tule onnistumaan. Sitä akkuteollisuuden määrää, mikä tarvitaan, ei ole olemassakaan, eikä tule olemaankaan. Eli meidän pitää keksiä vielä parempi suomalainen vaihtoehto, ja sen me osaamme, kun annetaan siihen vain mahdollisuus.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kiuru.

17.06 **Pauli Kiuru kok:** Arvoisa herra puhemies! Valitettavasti ministeri ehti, tai joutui, poistumaan aitiosta, mutta varmasti sitten pöytäkirjoja lukee huolellisesti, kuten aina.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 99/2022 vp

Ministeri mainitsi, että kehitysyhteistyö on maratonlaji, kestävyyslaji. Se on myös sitä, mutta se on myös joukkuelaji. Ja kun se on joukkuelaji, niin silloin täytyy valita oikeat joukkueet ja oikeat avustettavat kohteet. On niin, kuten ministeri sanoi, että tavoitteena on auttaa maita, auttaa heitä selviämään jatkossa omillaan. Meillä on hyviä esimerkkejä, esimerkiksi Vietnam, jota on tuettu pitkään, jota ei enää tarvitse tukea, koska he tulevat omillaan toimeen, tekevät töitä, investoivat ja ovat ahkeria. Mutta mielestäni Suomen tehtävä ei tässä tilanteessa ole tukea maita, jotka tukevat omalla politiikallaan Venäjän brutaalia politiikkaa Ukrainaa vastaan.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Talvitie.

17.07 **Mari-Leena Talvitie kok:** Arvoisa puhemies! Valtion talousarviossa on menoja 80 miljardilla eurolla ja nyt ensi vuodelle yksi menoluokka kasvaa ylitse muiden: se on valtionvelan korot. Ne ovat ensi vuonna tässä keltaisessa kirjassa puolitoista miljardia euroa. Me tiedetään kaikki, miten korot ovat kehittyneet, inflaatio nousee, ja tiedetään, minkälainen osuus myöskin Venäjän julmalla hyökkäyssodalla on tähän asiaan.

Mutta halusin käyttää puheenvuoron, kun tämän hallituskauden alussa kollegat vasemmalta sanoivat, että ei ole väliä, paljonko valtio ottaa velkaa, velkaa ei tarvitse maksaa ja korotkin ovat nollassa. Ajattelen, että puolellatoista miljardilla eurolla olisi hyvin paljon muitakin käyttökohteita kuin pelkät koronmaksut ensi vuodelle. Se tästä yleisestä budjetin isosta osuudesta.

Sitten pari pienempää asiaa. Hallitus toi rakentamislain budjettilakina, ja tässä on taustalla jo viime hallituskaudella aloitettu maankäyttö- ja rakentamislain iso uudistus. On harmittavaa, että varsinaista lausuntokierrosta ei tästä uudesta rakentamislaita ollenkaan ole käyty, ja nyt kun hallitus huonoa hallintotapaa toteuttaen asetti tämän budjettilaiksi ilman mitään suurempaa perustetta — muuta kuin se, että halutaan kiireellä eteenpäin laittaa — niin se tarkoittaa myöskin sitten eduskunnan käsittelyssä sitä, että me emme pysty ottamaan riittävää aikaa tämän rakentamislain käsittelyyn, ja sen halusin tässä asiassa vielä sanoa.

Arvoisa puhemies! On pari muutakin asiaa. — Onko se kaksi minuuttia vai kolme minuuttia paikalta, joudunko tulemaan pönttöön?

Puhemies Matti Vanhanen: Kolme minuuttia paikalta. Vielä on minuutti jäljellä paikalta.

No niin, selvä, kiitos. — Sitten budjetissa tosiaan hallitus myöskin linjasi sen, että varhaiskasvatusmaksuja alennetaan, mikä on tietenkin tärkeä asia jo sen osalta, että se osittain myös nostaa työllisyyttä. Mutta se tapa, miten sitten kunnille kompensoidaan tämä varhaiskasvatusmaksujen alennus: hallitus päätti, että se kompensoidaan — niin sanotusti kompensoidaan — yhteisöverotulojen kautta, ja tämä on epäreilua politiikkaa. Meillä on kuntia ja kaupunkeja, joissa on paljon lapsia varhaiskasvatuksessa. Aste on korkea, mutta ne eivät saa korkeaa yhteisöverotuottoa ja -tuloja, eli näin ollen nyt kunnille tästä hallituksen päätöksestä, että varhaiskasvatusmaksuja alennetaan, tulee suurempi maksuosuus kuin muuten olisi tullut, jos valtion osuudesta olisi normaalisti korvattu tämä asia.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kinnunen, Jari.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 99/2022 vp

17.11 **Jari Kinnunen kok:** Arvoisa puhemies! Jotta ilta ei venyisi aivan äärettömän pitkälle, niin otin tässä vaiheessa näitten muiden hallituksen esitysten osalta tämän puheen-
vuoroni. Päästään sitten täältä etiäpäin.

Elikkä minulla on tässä nyt ensimmäisenä tämä hallituksen esitys 135, jossa on tarkoitus muuttaa lakia kotoutumisen edistämisestä sekä kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta ja ihmiskaupan tunnistamisesta ja auttamisesta annetun lain 14 §:ää.

Tässä hallituksen esityksessä on jälleen sisäänrakennettuna valtava mahdollisuus, mutta se mahdollisuus ei ole myönteinen. Se on mahdollisuus suureen venäläiseen kansainvaellukseen. Tätä hallituksen esitystä perustellaan kauniisti. Sen perusteluosa alkaa, lähes jokainen kappale alkaa Ukrainan sotaa pakoon tulevien ihmisten maininnalla, ja heillehän ilman muuta kuuluukin antaa kansainvälistä suojelua. Mutta onko tämä lakiehdotus vain ukrainalaisia varten? Onko se tilapäinen rajoittuen Ukrainan tilanteen päättymiseen sellaiseksi, että nämä ukrainalaiset voivat niin halutessaan palata kotimaahansa? Vastaus on yksinkertainen: se ei ole vain ukrainalaisille, eikä se ole määräaikainen. Tähänkin lakiesitykseen on leivottu sisään uusi, kaikille maahantulon avaava väylä. Kun huomioidaan eräät julkisuudessa annetut ohjeet siitä, kuinka venäläiset voivat sanoittaa turvapaikkahakemuksensa, tulee tämä esitys johtamaan katastrofiin. On jo käynyt ilmi, että meidän rajojemme läpi on päässyt ihmisiä autoilla, joissa on väärät rekisterikilvet. On jo esitetty väite siitä, että tänne tulijoiden joukossa on FSB:n lähettiläitä. Näitkö hallitus tänne haluaa? Näillekö pitäisi antaa kansainvälistä suojelua, kun he tulevat Venäjältä?

Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitys on jatkumoa niille toimille tai oikeastaan toimimattomuudelle, jolla Suomi on joutunut naurunalaiseksi, ja hyödyllisen idiotin asema Venäjän suuntaan vain jatkuu. Julkisuudessa esiintyminen on sekavaa, vaarallista ja kansalaisia harhaanjohtavaa. Julkisuudessa kerrotaan, kuinka tiukkoja toimia valmistellaan, ja sitten annetaan neuvoja, miten täältä oleskeluluvat saa. Puhutaan siitä, että raja pitäisi aidata, ja sitä aletaan valmistella, ja sitten tuodaan tällainen hallituksen esitys, joka vessittää kaiken aitaamisen. Toivon todella, että valiokuntakäsittelyssä tätä hallituksen esitystä muutetaan koskemaan vain ukrainalaisia ja laista tulee määräaikainen liittyen siihen, kun venäläiset hyökkääjät on saatu työnnettyä pois Ukrainasta ja paluu kotimaahan tulee heille turvalliseksi, jos he niin haluavat.

Sitten tämä rakentamislaki.

Arvoisa puhemies! Jälleen on käsillä hallituksen esitys, jolla ympäristöministeriön valtaa pyritään kasvattamaan yhteiskunnan kaikille aloille. ”Ympäristöministeriön valtuuttama toimielin tutkisi suunnittelijoiden ja työnjohtajien pätevyyden, kun kysymyksessä on tavanomainen, vaativa, erittäin vaativa tai poikkeuksellisen vaativa tehtävä.” Tämä on byrokratian lisäämistä ja vallan keskittämistä rakentamisasioissa ympäristöministeriölle. Ei pitäisi lähteä korjaamaan sellaista, mikä toimii.

Lisäksi on todettava, että valitusasioissa toistuu lausuma: ”Valitusoikeus olisi lisäksi toimialueellaan sellaisella rekisteröidyllä yhteisöllä, jonka tarkoituksena on ympäristön-, terveyden- ja luonnonsuojelun edistäminen.” Tämä tulee johtamaan omaisuudensuojan kaventumiseen ja jopa sellaisiin tilanteisiin, joita voidaan pitää kiusantekona. Valtakunnalliset ympäristöjärjestöt ovat yhden asian liikkeitä, joilla ei ole intressiä huomioida yksittäisen kiinteistönomistajan etua, eikä yksityisellä kansalaisella ole useinkaan sellaisia voimavaroja, joilla hän voisi lähteä oikeudessa haastamaan yhdistyksiä, joilla on koko valtakunta toimialueenaan ja jotka vielä saavat valtion tukiaisia, joilla palkata lakimiehiä asiaansa ajamaan. Tämä on hyvä huomioida, kun tämä asia valiokuntakäsittelyyn menee.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 99/2022 vp

Hallituksen esitys numero 149 eduskunnalle laiksi hätäkeskustoiminnasta annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi:

Tässä hallituksen esityksessä piilee se riski, että tietosuojatulkinnat tulevat vaikeuttamaan ihmisten avunsaantia, koska hätäkeskuspäivystäjä ei enää saisi käyttää historiatietoja ja yhdistellä tietoja, kuten tähän saakka on voinut. Puhelussa ei aina pystytä kuulemisen perusteella päättämään sitä, kuinka vaarallinen tilanne on kysymyksessä. Mitä jos ihminen ei pysty hengittämään eikä päivystäjä saa puheesta selvää eikä tämä saa katsoa puhelinnumeron historiatietoja? Joku saattaa menettää henkensä. Tämä on todellisuutta. Lakia valmistellut taso ei ole ajan tasalla siitä, mitä kentällä tapahtuu käytännössä.

Valitettavasti norsunluutornista ei näe, mitä kentällä tapahtuu. Pyydänkin valiokuntakäsittelyssä edustajia oikeasti perehtymään lain sisältöön ja sen seurauksiin, jotta emme aseta tietosuojaa tärkeämmäksi kuin ihmisten henkeä ja terveyttä. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Talvitie.

17.16 Mari-Leena Talvitie kok: Arvoisa puhemies! Edustaja Kinnunen toi tuossa esiin kaksi tärkeää asiaa. Ensinnäkin tästä hätäkeskuslainsäädännöstä on selkeästi kerrottava, että lainsäätäjän tahtotila ei voi olla se, että tietuoja olisi tärkeämpi kuin hädässä olevan ihmisen asia tai jopa henki. Tämä ei voi olla näin, ja tähän meidän täytyy hallintovaliokunnassa pureutua. Ei voi olla myöskään niin, että EU:n vaateet, jotka eivät ole suoraan Suomen lainsäädäntöön tuotavissa sellaisenaan, laittaisivat meidän hyvin toimivan hätäkeskusjärjestelmän ja hätäkeskustoiminnan polvilleen tämän tietosuojadirektiivin osalta.

No sitten budjetti on ensi vuodelle hallituksen ja eduskunnan tärkein asiakirja, jos ajatellaan, miten valtion taloutta ohjataan ja miten pystytään kansalaisia tukemaan tässä monen kriisin keskellä. Olisin odottanut, että hallitus olisi tehnyt vahvempia linjauksia näihin energia- ja sähköasioihin, muitakin kuin tukitoimia esimerkiksi kotitalousvähennyksen kannalta, jotka nyt toki ovat kannatettavia.

Kokoomus julkaisi tänään lyhyen aikavälin kriisitoimet teemoina muun muassa se, että sähkölle tarvitaan kattohinta ja kaikki kotimainen sähköntuotanto on valjastettava käyttöön, ja se, että edistetään energiaremontteja muun muassa sen kotitalousvähennyksen osalta mutta ei pelkästään kotitalouksille omakotitaloissa vaan myöskin asunto-osakeyhtiöissä. Pidemmän aikavälin ratkaisuna on tietenkin ydinvoima mutta myöskin se, että uudistettaisiin sähkön hinnoittelumallia.

Näistä lyhyen aikavälin kriisitoimista, muun muassa kattohinnasta ja siitä, että sähkön ja kaasun hinta irtikytkettäisiin, olisin mielelläni täällä kuullut myöskin hallituksen vastauksia, mutta aikataulusyistä nyt puheenvuoro tässä vaiheessa.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Lundén.

17.19 Mikko Lundén ps: Kiitos, arvoisa herra puhemies! Tahtoisin sanoa muutaman sanan tästä hallituksen esityksestä 150, arpajaislain muuttamisesta.

Veikkaus haki kesällä sisäministeriöltä jatkoaikaa kuponkipelien pakollisen tunnistautumisen käyttöönotolle, koska maailmanlaajuinen komponenttipula on viivästyttänyt merkittävästi uuden myyntipäätteen käyttöönottoa. Veikkaus ei pysty ottamaan päätettä käyttöön kaikissa myyntipaikoissa vuoden 23 alkuun mennessä, jolloin kuponkipelien pakollisen tunnistautumisen on arpajaislain mukaan tarkoitus tulla voimaan asiamiesverkoston

Pöytäkirjan asiakohta PTK 99/2022 vp

myyntipaikoissa. Veikkauksen yhteistyökumppaneiden mukaan Matkailu- ja ravintolapalvelut MaRa ry:n, Liikennepalvelukauppiat ry:n ja Päivittäistavarakauppa ry:n lausunnot ovat osaltaan olleet vaikuttamassa Suomen hallituksen esitykseen eduskunnalle, jotta he saisivat riittävän siirtymäajan ja ehtivät saada uudet myyntipäätteet tukemaan kuponkipelien täystunnistautumisen onnistunutta käyttöönottoa. Myyntipäätteen laaja levitys jatkuu vuoden 23 puolelle. Mahdollisesta lisääjasta huolimatta Veikkauksen tavoitteena on ottaa uusi myyntipäätte ja kuponkipelien pakollinen tunnistautuminen käyttöön mahdollisimman pian. Veikkauksen on tarkoitus korvata asioimisverkoston nykyiset totopäätteet loka—marraskuun vaihteessa. Myyntipäätteen laaja levitys kaikkiin myyntipaikkoihin jatkuu vuodenvaihteen jälkeen sen mukaan, missä aikataulussa Veikkaus saa myyntipäätteitä laitetoimittajaltaan.

Arvoisa herra puhemies! Myös nyt alkaneen pitkäkestoisen mediakampanjan tavoitteena on tukea sujuvaa siirtymistä tunnistautuneena pelaamiseen. Kampanjan tärkein kohde-ryhmä on vielä tunnistautumattomat kuponkipelaavat asiakkaat. Heitä aktivoidaan tilaamaan Veikkaus-kortti ja rekisteröitymään Veikkauksen asiakkaaksi. Toivon, että koko eduskunta hyväksyy hallituksen esityksen. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kinnunen, Jari.

17.21 **Jari Kinnunen kok:** Arvoisa puhemies! Tässä on nyt sekä hallituksen esitys 143, lähestymiskiellon tehostamista koskeva laki, että sitten tämä hallituksen esitys 144, jossa keskitytään näitten lapsiuhrien asioiden nopeaan käsittelyyn.

Molemmat lait ovat äärimmäisen hyviä ja oikeasuuntaisia, siitä ei ole missään nimessä kysymys. Ne molemmat tukevat uhrien parempaa asemaa, ja tämä lähestymiskiellolaki pyrkii ennalta estämään ikäviä tapahtumia, jopa henkirikoksia. Tässä on kuitenkin sellainen pieni ongelma, että me emme voi tuudittautua siihen, että panta jalassa estää näitä kauheuksia tapahtumasta, koska se ei todellakaan estä. Jos halutaan tehdä esimerkiksi kunniamurha, niin se kyllä onnistuu panta jalassakin.

Sitten tämä lähestymiskiellolaki lisää jo ennestään työpaineessa olevan tutkinnanjohtajan työkuormaa ja työn kuormittavuutta huomattavasti. Laissa luodaan jälleen uusi oman toimen ohella hoidettava tehtävä, ja sitten kun puhutaan resursseista ja verrataan esimerkiksi tähän budjettiin, jossa kyllä on sanottu, että poliisin määrärahat nousevat — mutta näinhän ei tosiasiaassa ole, koska ne ovat edelleenkin vajaat — niin tässä on laskettu kolme henkilötyövuotta poliisille lisää virkoja, kun ei entisiäkään pystytä rahoittamaan. Tämä on jotenkin ristiriitaista.

Tämä hallituksen esitys 144 rikoksen uhriksi joutuneitten alaikäisten aseman parantamisesta on todellakin vihdoinkin semmoinen erittäin kannatettava hallituksen esitys. Mutta tässäkin on se resurssiongelma: Kun jotakin juttua lähdetään viemään nopeammin, niin jotkut muut jutut ovat silloin siellä pöydän päällä. Ja jos kuvitellaan, että on yksikkö, jossa on lapsijuttuja per tutkija vaikka 50 ja ne kaikki pitää viedä vauhdilla eteenpäin, niin tämä saattaa törmätä semmoiseen käytännön ongelmaan elikkä resurssipulaan. Olisi toivottavaa, että tämä mietittäisiin tarkemmin ja hoidettaisiin sitten kuntoon ne resurssit, vaikka taitaa sekin jäädä seuraavalle hallitukselle. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Talvitie.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 99/2022 vp

17.24 **Mari-Leena Talvitie kok:** Arvoisa puhemies! Vielä tästä rakentamislain, hallituksen esityksestä 139. Tässä tarkoitusta, kun on uudistusta tehty, olisi ollut niin, että tämä digipuoli etenee, mutta keväällä annetun tiedon mukaan oli ajatus, että tämä rakentamislaki ja alueiden käyttöön ja kaavoitukseen liittyvä lakiosuus, eli nykyinen MRL, ei olisi vielä edennyt. Kuten äsken sanoin, lausuntokierrosta ei ole kunnolla järjestetty. Luen tästä nyt yhdestä kommentista Uudenmaan liitolta: ”Lain säätämisen prosessissa on tapahtunut merkittäviä virheitä. Rakentamislain uudistusprosessi ei ole edennyt valtioneuvoston ohjeiden mukaisesti, eikä lakiuudistuksesta ollut mahdollisuutta antaa palautetta. Varsinaista kuulemistakaan ei siis järjestetty ollenkaan, ja hätäisesti järjestetty...” — oliko muutama päivä — ”...kommenttikierros ei mahdollistanut aitoa osallistumista. Vain suomeksi tarjolla ollut aineisto ei myöskään täytä säädösvalmistelun kielivaatimuksia.” Kun nimenomaan on haluttu tehdä tämä uudistus, joka siis selkeyttäisi, yksinkertaistaisi ja nopeuttaisi kaavoitusprosesseja ja maankäytön periaatteita hyvällä hallintotavalla, tämä on tosiaan kaikkea muuta kuin sitä.

Sitten nostan ihan pienenä asiana täältä, että rakennuttamislupaa haettaessa jatkossa olisi esitettävä myös ilmastaselvitys, joten tässä tulisi siis merkittäviä lisävelvoitteitakin. Mutta tästä ilmastaselvityksestä ei ole mitään tarkempaa tietoa, onko se siis tulossa asetukseksi. Lainsäädäntötasolla sitä ei kuitenkaan vielä ole, se on varmaan siis valmistelussa. On todella huonoa lainvalmistelun tasoa, että me täällä eduskunnassa päätettäisiin, että rakentamislupaa haettaessa on jatkossa esitettävä ilmastaselvitys, ja luotettaisiin siihen, että se on hyvä asia, mutta ministeriö tai hallitus ei pysty samassa tilanteessa kertomaan, mitä tämä ilmastaselvitys rakentamislupaa haettaessa tarkoittaisi. Lisäsääntely ei ole ollut tämän rakentamislain tarkoitus, joten toivottavasti tästä valiokuntakäsittelyssä ympäristövaliokunnassa voidaan luopua.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan, jolle muut valiokunnat voivat antaa työjärjestyksen mukaisesti lausunnon 30 päivän kuluessa eli viimeistään 27.10.2022.